

2016-09

$\beta \ddot{y} \ddot{Y} \acute{A} \grave{\text{I}} \gg \zeta \hat{A} \ddot{A} \cdot \hat{A} \mu \grave{A}^{10} \zeta 1 \frac{1}{2} \acute{E} \frac{1}{2} \text{ } ^{-} \pm \hat{A} \text{ } ^{0} \pm$
 $\beta \ddot{y} \tilde{A} \acute{A} \frac{1}{2} \mu \acute{A}^3 \pm \tilde{A} \text{ } ^{-} \pm \hat{A} \tilde{A} \ddot{A} \zeta \pm \grave{A} \zeta \ddot{A} \mu \gg \mu \tilde{A} \frac{1}{2}$
 $\beta \ddot{y} \frac{1}{2} \cdot \grave{A} \text{ } ^{1} \pm^3 \acute{E}^3 \mu \text{ } ^{-} \zeta \ll \sim \mu \acute{E} \acute{A} \cdot \ddot{A} \text{ } ^{10} \text{ } \textcircled{R} \text{ } ^{0} \pm^1$
 $\beta \ddot{y} \mu \acute{A} \mu \acute{A} \frac{1}{2} \cdot \ddot{A} \text{ } ^{10} \text{ } \textcircled{R} \grave{A} \acute{A} \zeta \tilde{A} \text{ } ^{-} \text{ } ^{331} \tilde{A} \cdot \pm \grave{A} \grave{\text{I}} \ddot{A}$
 $\beta \ddot{y} \zeta \grave{A} \ddot{A} \text{ } ^{10} \text{ } \textcircled{R} \text{ } ^{3} \zeta \frac{1}{2} \text{ } ^{-} \acute{E} \frac{1}{2} \text{ } ^{0} \pm^1 \frac{1}{2} \cdot \grave{A} \text{ } ^{1} \pm^3 \acute{E}^3 \hat{\text{I}}$

$\beta \ddot{y} \text{ } ^{-} \ddot{A} \acute{A} \zeta \acute{A} \text{ } ^{,} \text{ } \frac{1}{2} \text{ } ^{\prime} \acute{A} \zeta \acute{\text{I}} \gg \pm$

$\beta \ddot{y} \acute{A} \text{ } ^{\text{I}3} \acute{A} \pm \frac{1}{4} \frac{1}{4} \pm \text{ } \cdot \frac{1}{4} \grave{\text{I}} \tilde{A} \text{ } ^{1} \pm \hat{A} \text{ } \text{ } ^{1} \zeta \text{ } ^{-0} \cdot \tilde{A} \cdot \hat{A} \text{ } \text{ } \text{ } \textcircled{R} \ddot{Y} \text{ } ^{10} \zeta \frac{1}{2} \zeta \frac{1}{4} \text{ } ^{10} \hat{\text{I}} \frac{1}{2} \cdot \grave{A} \text{ } ^{1} \tilde{A} \tilde{A} \cdot \frac{1}{4} \hat{\text{I}} \frac{1}{2} \text{ } ^{0} \pm^1 \text{ } \text{ } ^{1} \zeta \text{ } ^{-0}$
 $\beta \ddot{y} \pm \frac{1}{2} \mu \grave{A} \text{ } ^{1} \tilde{A} \tilde{A} \text{ } \textcircled{R} \frac{1}{4} \text{ } ^{1} \zeta \cdot \mu \text{ } ^{-} \grave{A} \zeta \gg \text{ } ^{1} \hat{A} \text{ } \text{ } ^{-} \text{ } \text{ } \textcircled{R} \zeta \acute{A}$

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΤΜΗΜΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΜΕ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Ο ρόλος της επικοινωνίας και της συνεργασίας στο αποτελεσματικό νηπιαγωγείο
«Θεωρητική και ερευνητική προσέγγιση από την οπτική γονέων και νηπιαγωγών»

Της Ανδρούλας Πέτρου

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ. Στέλιος Πέτρου

Πάφος

Σεπτέβριος 2016

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα εργασία έχει ως αφετηρία τους προβληματισμούς και τις σκέψεις που είχα για την αναγκαιότητα της επικοινωνίας και συνεργασίας νηπιαγωγών και γονέων κατά την φοίτηση των παιδιών της πρώτης σχολικής ηλικίας στο νηπιαγωγείο.

Πρωτίστως οφείλω να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Δημόσια Διοίκηση με κατεύθυνση στην Εκπαιδευτική Διοίκηση» του Πανεπιστημίου Νεάπολης κ. Πέτρου Στυλιανό για τη δυνατότητα που μου έδωσε να προχωρήσω στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας, για την πολύτιμη βοήθειά του, αλλά και την εμπιστοσύνη που μου έδειξε. Να μου επιτρέψετε να τον ευχαριστήσω για το ότι είναι ο πατέρας μου ,ο πρώτος δάσκαλος μου αλλά και τώρα ο καθηγητής μου .

Ευχαριστώ ολόψυχα την οικογένεια μου η οποία μου παρέιχε στοργή και σθένος . Το σύζυγο μου Θεμιστοκλή που με αγάπη στηρίζει τις δραστηριότητες μου και τα παιδιά μου Κατερίνα και Στέλιο για την υπομονή τους , καθώς έλειπα κάποιες στιγμές από δίπλα τους .Ευχαριστώ την μητέρα μου Βάσω , τις αδελφές μου Μαρία και Ντίνα για την ώθηση ,την πολύτιμη βοήθεια και την συμπαράσταση τους . Ευχαριστώ όλους τις συναδέλφους και τους γονείς που ανταποκρίθηκαν στην έρευνα που διεξάχθηκε . Ήταν πολύτιμη η βοήθεια τους για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

Ευχαριστώ γι' αυτό που είμαι νηπιαγωγός και μητέρα . Και όπως λέει ο Γέροντας Παΐσιος είναι πολύ υπεύθυνο επάγγελμα να είσαι νηπιαγωγός. Είναι σπουδαίο να κατανοείς παιδιά και γονείς , να πλάθεις ανθρώπους , να δίνεις και να παίρνεις .

ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΠΑΪΣΙΟΣ

ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΣ

ΤΟ ΠΙΟ ΥΠΕΥΘΥΝΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

"Για μένα, ενώπιον του Θεού,
το πιο υπεύθυνο επάγγελμα,
που μπορεί να κάνει κάποιος, είναι νηπιαγωγός.
Αλλά και το πιο δύσκολο, γιατί πλάθει ψυχές.
Και πλάθοντας ψυχές, πλάθεις ανθρώπους,
οι οποίοι είναι κατ' εικόνα του Θεού πλασμένοι.
Και έτσι γίνεσαι συνεργός του Θεού, όπως γίνονται
και οι γονείς, όταν τακτοποιούν". Και συνέχισε:
"Αν δεν έχεις τα κότσια να γίνεις νηπιαγωγός,
να γίνεις δάσκαλος. Είναι το ίδιο υπεύθυνο.
Κι αν δεν μπορείς ούτε δάσκαλος,
τότε να γίνεις καθηγητής!"

Πηγή: ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΠΑΪΣΙΟΣ Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελίδες	
Πίνακας	
Περιεχομένων.....	4-5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ-SUMMARY.....	6-8
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	9-11
ΜΕΡΟΣ Ι :ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ-----	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Η επικοινωνία γονέων και εκπαιδευτικών - Εννοιολογικές προσεγγίσεις	
1.1. Έννοια της επικοινωνίας	13-14
1.2. Η Διαδικασία της Επικοινωνίας.....	14-15
1.3. Η έννοια της επικοινωνίας στο νηπιαγωγείο	16-19
1.4. Η έννοια της οικογένειας.....	19-21
1.5. Η έννοια του σχολείου	21-23
1.6. Η έννοια της συνεργασίας	23
1.7. Η έννοια της γονεϊκής εμπλοκής.....	24-30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Αρχές και μοντέλα επικοινωνίας οικογένειας- νηπιαγωγείου	
Εισαγωγή.....	31
2.1. Βασικές αρχές συνεργασίας οικογένειας-νηπιαγωγείου.....	32-35
2.2. Θεωρητικά μοντέλα για τη σχέση νηπιαγωγείου -οικογένειας.....	36-38
2.2.1 Το μοντέλο του Bronfenbrenner.....	39-42
2.2.2 Το μοντέλο της Epstein.....	43-46
2.2.3 Το μοντέλο των Ryan and Adams.....	46-47
2.2.4. Το μοντέλο της γονεϊκής εμπλοκής των Hoover-Dempsey και Sandler.....	48-49
2.2.5. Μοντέλο της συνεκπαίδευσης των Μυλωνάκου και Μυλωνάκου-Κεκε...50-51	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Η επικοινωνία οικογένειας και νηπιαγωγείου – Σχολική	
Πραγματικότητα	
Εισαγωγή.....	52-53
3.1. Επικοινωνιακό μοντέλο στο νηπιαγωγείο.....	53
3.2. Ο ρόλος του Διευθυντικού Προσωπικού στο νηπιαγωγείο.....	54-56
3.3. Τρόποι επικοινωνίας μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών	56-60
3.4. Η σημασία της επικοινωνίας οικογένειας και νηπιαγωγείου.....	61
3.4.1 Πλεονεκτήματα για τα παιδιά.....	62
3.4.2 Πλεονεκτήματα για τους γονείς.....	63
3.4.3 Πλεονεκτήματα για τους εκπαιδευτικούς.....	64

3.5. Παράγοντες που επηρεάζουν την επικοινωνία οικογένεια και νηπιαγωγείο.....	65-70
3.6.Όταν η σχολική μονάδα γίνεται ομάδα -----	70
3.6.1.. Βιωματικό εργαστήρι επικοινωνίας οικογένειας και νηπιαγωγείο-----	71-73
3.6.2. Προγράμματα δράσεων και Εθελοντισμού -----	74-75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Αναλυτικά Προγράμματα Κύπρου- οικογένεια και νηπιαγωγείο

4.1. Το χθες και το σήμερα.....	76
4.2 .Σκοπός των Αναλυτικών Προγραμμάτων - οικογένειας και νηπιαγωγείο.....	77
4.3 . Τα νέα Αναλυτικά Προγράμματα Κύπρου προσχολικής 2010	77-79
4.4 . Τα νέα Αναλυτικά Προγράμματα Κύπρου προσχολικής 2011	79-85
4.5.Προϋποθέσεις για τον σχεδιασμό δράσεων στη συνεργασία σχολείου-οικογένειας σύμφωνα με τα Αναλυτικά Προγράμματα της Κύπρου.....	85-86

ΜΕΡΟΣ ΙΙ :ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....87

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Μεθοδολογία της έρευνας

5.1. Διαδικασία εκτέλεσης της έρευνας	
5.1.1 Μεθοδολογική προσέγγιση.....	88-89
5.1.2 Η περίοδος της συλλογής του εμπειρικού υλικού.....	89
5.1.3.Μέσα συλλογής δεδομένων.....	90-91
5.2.Καθορισμούς πληθυσμού – Δείγμα.....	91
5.2.1 Δημογραφικά στοιχεία των γονέων που συμμετείχαν στην έρευνα	92-94
5.2.2 Δημογραφικά στοιχεία των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην έρευνα.....	95-97

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: Αποτελέσματα της έρευνας- ερμηνεία των αποτελεσμάτων

6.1.Εισαγωγή.....	98
6.2.Απόψεις των γονέων.....	99-108
6.3. Απόψεις των εκπαιδευτικών	109-119
Συμπεράσματα.....	120-124
Εισηγήσεις.....	125-127
Αντί Επιλόγου	128-129
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	130-136
Παράρτημα.....	137-148

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στις μέρες μας τονίζεται η σπουδαιότητα της αμφίδρομης σχέσης ανάμεσα στο σπίτι και το σχολείο, με αποτέλεσμα το θέμα της συνεργασίας γονιών και εκπαιδευτικών να αποτελεί αντικείμενο μελέτης πολλών επιστημονικών ερευνών. Με βάση αυτές τις έρευνες έχει αποδειχθεί ότι οι γονείς παίζουν καθοριστικό ρόλο στο σχολικό θεσμό και επηρεάζουν τους μαθητές, τους δασκάλους και ολόκληρο το σχολικό περιβάλλον (Παπαγιαννίδου, 2000). Αν και η συνεργασία των γονέων με το σχολείο δεν είναι πάντα εύκολη αλλά και επιθυμητή από ένα μέρος της εκπαιδευτικής κοινότητας και των γονέων (Ματσαγγούρας & Βέρδης, 2003), το σχολείο πρέπει να κάνει το θέμα της συνεργασίας προτεραιότητά του και να δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την επίτευξή της (Ματσαγγούρας, 2008).

Επομένως η οικογένεια και το σχολείο είναι κοινωνικοί θεσμοί που έχουν ως συνδετικό τους κρίκο το παιδί. Κοινοί είναι οι στόχοι και οι επιδιώξεις τους. Αποσκοπούν και οι δύο στην οικοδόμηση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας στο παιδί, στη δημιουργία ενός ελεύθερου, δημοκρατικού, δημιουργικού και ενάρετου πολίτη. Ενδιαφέρονται εξίσου για την εξασφάλιση της ευτυχίας και της προόδου στο παιδί. Αποτελούν σχολείο και οικογένεια τους κυριότερους συντελεστές διάπλασης και μόρφωσης κάθε νέας γενιάς. Το γεγονός αυτό δημιουργεί επιτακτικά την ανάγκη για μια ειλικρινή και διαρκή συνεργασία μεταξύ τους.

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως κύριο στόχο τη διερεύνηση αυτής της επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ της οικογένειας και του νηπιαγωγείου. Διενεργήθηκε έρευνα σε νηπιαγωγεία της επαρχίας Λάρνακας σε γονείς και σε νηπιαγωγούς. Τα ευρήματα δείχνουν ότι η συνεργασία μεταξύ γονέων και νηπιαγωγών είναι ικανοποιητική και ότι υπάρχει θέληση, και από τις δύο πλευρές, για τη δημιουργία μιας σταθερής, ειλικρινούς και γόνιμης συνεργασίας.

Αφού λοιπόν υπογραμμίσουμε την ανάγκη για ουσιαστική και ειλικρινή συνεργασία μεταξύ νηπιαγωγείου και οικογένειας θα αναφερθούμε στο επικοινωνιακό πλαίσιο των δύο, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στους μεταξύ τους αποτελεσματικούς τρόπους επικοινωνίας.

SUMMARY

Nowadays, we stress the importance of the two-way relationship between home and school, thus the issue of parents – teachers cooperation constitutes a field of study for scientific research. Based on this research it has been proven that parents play a key role in the school institution and that they affect students, teachers and the entire school environment (Papagiannidou, 2000). Although the cooperation between parents and school is not always easy, not even desirable by a part of the educational community and parents, (Matsagouras & Verdis, 2003), the school must make the issue of cooperation a priority and create the appropriate conditions to achieve it (Matsagouras, 2008).

Therefore, family and school are two social institutions which have the child as their link. Their goals and aspirations are common. They both aim at the foundation of an integrated personality in children, as well as the creation of free, democratic, creative and virtuous citizens. They are equally concerned with ensuring the happiness and progress of the child. School and family are the main factors for shaping and molding each new generation, so this creates an urgent need for an honest and lasting cooperation between the two.

The main objective of this thesis is to investigate this communication and cooperation between family and kindergarten. Research was conducted in kindergartens in Larnaca District with both parents and kindergarten teachers. The findings show that the cooperation between parents and kindergarten teachers is satisfactory and that there is will, on both sides, to create a stable, sincere and fruitful cooperation.

Once we emphasize the need for meaningful and sincere cooperation between kindergarten and family, we will refer to the communicative frame of the two, with particular emphasis on the effective means of communication between the two institutions.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η συμμετοχή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία έχει πολλά πλεονεκτήματα και επηρεάζει όλους τους εμπλεκόμενους, καθώς σήμερα, όλοι αναγνωρίζουν ότι το περιεχόμενο της μάθησης δεν ολοκληρώνεται στο σχολείο, αλλά ένα μεγάλο μέρος γίνεται στο σπίτι ή στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον (Γκλιάου-Χριστοδούλου, 2005).

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως κύριο στόχο τη διερεύνηση αυτής της επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ της οικογένειας και του νηπιαγωγείου και αποτελείται από δυο μέρη το θεωρητικό και το ερευνητικό.

Στο πρώτο μέρος, το θεωρητικό, γίνεται διαχωρισμός σε 4 κεφάλαια, συγκεκριμένα :

Στο 1ο κεφάλαιο θα γίνει λόγος για τους όρους που έχουν άμεση σχέση με τη συνεργασία γονέων και νηπιαγωγών. Αρχικά αναφέρεται η έννοια της επικοινωνίας γενικότερα και ποια είναι η διαδικασία της επικοινωνίας. Στη συνέχεια αναφέρονται οι ορισμοί της οικογένειας, του σχολείου, της συνεργασίας, της γονεϊκής εμπλοκής. Τέλος, παρουσιάζεται η έννοια της επικοινωνία στο νηπιαγωγείο που αφορά το σχολικό πρόγραμμα ή την πρόοδο των παιδιών στο σχολείο.

Στο 2ο κεφάλαιο, περιλαμβάνονται οι βασικές αρχές στις οποίες πρέπει να βασίζεται αυτή η συνεργασία και περιγράφονται τα βασικά θεωρητικά μοντέλα που έχουν διατυπωθεί για τη σχέση οικογένειας- σχολικής μονάδας (νηπιαγωγείου).

Στο 3ο κεφάλαιο παρουσιάζεται η συνεργασία οικογένειας - νηπιαγωγείου και ποια είναι η σχολική πραγματικότητα. Γίνεται λόγος στους τρόπους επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των δυο θεσμών, στην σπουδαιότητα και στα πλεονεκτήματα που μπορεί να έχει η συνεργασία αυτή. Εστιάζει σε θέματα που αφορούν τη συνεργασία αυτή όπως ένα βιωματικό εργαστήριο συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών –γονέων – μαθητών και παρουσιάζονται οι παράγοντες που αφορούν τα εμπλεκόμενα μέλη όπως και οι στάσεις και οι συμπεριφορές τους. Γίνεται επίσης

αναφορά στο ρόλο του Διευθυντικού Προσωπικού στην επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των μελών και όλων των εμπλεκομένων.

Στο 4ο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα Πρώτης Σχολικής Εκπαίδευσης 2010 και 2011 όπου αναφέρεται η σπουδαιότητα της επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και των γονέων στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού .

Από την άλλη στο δεύτερο μέρος , το ερευνητικό , παρουσιάζεται η έρευνα που έχει γίνει με σκοπό όπως προαναφέρθηκε να διερευνήσουμε τις απόψεις των νηπιαγωγών και των γονέων, για το πώς εννοούν την μεταξύ τους επικοινωνία και συνεργασία.

Στο 5ο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας, η διαδικασία εκτέλεσης , τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν , και τα δημογραφικά στοιχεία των γονέων και νηπιαγωγών που συμμετείχαν σε αυτή την έρευνα.

Στο 6ο κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της έρευνας ,τα οποία ερμηνεύονται και παρουσιάζονται τα συμπεράσματα , δίνοντας προτάσεις για μια βελτιωμένη και αποτελεσματική επικοινωνία και συνεργασία.

**“Η μάθηση ενός παιδιού είναι
πιθανότερο να βελτιωθεί, αν όλοι οι
σημαντικοί ενήλικες στη ζωή του λάβουν
σοβαρά υπόψη τους ο ένας τις απόψεις
του άλλου”**

(Docking,1990)

ΜΕΡΟΣ Ι : ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

“ Η επικοινωνία γονέων και εκπαιδευτικών - Εννοιολογικές προσεγγίσεις”

1.1. Η έννοια της επικοινωνίας

Η έννοια της επικοινωνίας ορίζεται ως βιολογική ανάγκη των ανθρώπων , ώστε να γνωρίσουν τον εαυτό τους , να επικοινωνήσουν με τον συνάνθρωπο τους και με το ευρύτερο τους περιβάλλον .Σήμερα θεωρείται πως η επικοινωνία αποτελεί μεγάλο μέρος της ζωής μας και είναι πρωταρχικός παράγοντας στην καθημερινότητα μας .

Επικοινωνία είναι η διαδικασία της ανταλλαγής πληροφορίας μεταξύ δύο ή περισσότερων μερών για τα οποία η πληροφορία έχει νόημα, οπότε αποκτά νόημα και η ανταλλαγή της ως πράξη. Επικοινωνία έχουμε για παράδειγμα μεταξύ έμβιων όντων με την ανταλλαγή σκέψεων, μηνυμάτων, συναισθημάτων ή πληροφορίας μέσω της ομιλίας, της εικόνας, της γραφής, της συμπεριφοράς κλπ. Η επικοινωνία είναι η διαδικασία με την οποία ένας πομπός Α (άνθρωπος ή ομάδα) μεταβιβάζει πληροφορίες, σκέψεις, ιδέες ή συναισθήματα σε ένα δέκτη Β (άνθρωπος ή ομάδα) με στόχο να ενεργήσει πάνω του με τρόπο ώστε να προκαλέσει σε αυτόν την εμφάνιση ιδεών, πράξεων ή συναισθημάτων και σε τελική ανάλυση να επηρεάσει την κατάστασή του και τη συμπεριφορά του (Μπουραντάς Δ. 1992)

Επίσης η επικοινωνία είναι μια διαδικασία συναλλαγής μηνυμάτων που δεν συμβαίνει απαραίτητα μεταξύ ανθρώπινων όντων, αλλά κάθε οργανισμού ή μηχανής που είναι σε θέση να λάβει και να στείλει μηνύματα ή σήματα που επενεργούν στην πνευματική ή φυσική του κατάσταση ή στη συμπεριφορά του. Η επικοινωνία μπορεί να είναι είτε αυθόρμητη και φυσική , είτε (όταν αφορά ανθρώπινη κατασκευή) προσχεδιασμένη και κωδικοποιημένη συνειδητά και προσεκτικά. (Βικιπαίδεια)

Συνοψίζοντας θα μπορούσαμε να πούμε πως η επικοινωνία είναι έννοια πολύπλοκη και πολυδιάστατη κατά την οποία υπάρχει αλληλεπίδραση πομπού και δέκτη , σαφήνεια του μηνύματος , και οριοθέτηση του σκοπού της επικοινωνίας. Κατά

τη διάρκεια της επικοινωνίας ο άνθρωπος επηρεαζόμενος από την κουλτούρα , την προσωπικότητα του , το κοινωνικό-οικονομικό-πνευματικό του επίπεδο χρησιμοποιεί τους εξής τρόπους : λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία , είτε όταν είναι πομπός είτε όταν είναι δέκτης . Η μεταβίβασή του νοήματος γίνεται σε καθορισμένο τόπο και χρόνο από ένα άτομο σε άλλο .η από μια οργανωμένη ομάδα σε άλλη .Μπορεί να είναι σκόπιμη και οργανωμένη , προσωπική ή απρόσωπη.

1.2 Η διαδικασία της επικοινωνίας

Η διαδικασία της επικοινωνίας απαιτεί την ύπαρξη δυο τουλάχιστον προσώπων, δηλαδή τον αποστολέα του μηνύματος και τον αποδέκτη αυτού. Κατά την διαδικασία της αμφίδρομης αυτής επικοινωνίας οι συμμετέχοντες στέλνουν καιλαμβάνουν μηνύματα συγχρόνως . Η διαδικασία της επικοινωνίας αρχίζει από τη στιγμή που ένας πομπός ή πηγή (άτομο - ομάδα) έχει την επιθυμία να μεταβιβάσει μια πληροφορία, μια σκέψη κ.λπ. Στη συνέχεια ο πομπός κωδικοποιεί αυτό που θέλει να μεταβιβάσει, με τη χρήση ενός κώδικα λέξεων, συμβόλων, κινήσεων σχηματίζοντας ένα μήνυμα. Με την βοήθεια καναλιών (ή δικτύων) μεταβιβάζει το μήνυμα στο δέκτη. Ο δέκτης λαμβάνει το μήνυμα, το αποκωδικοποιεί, το ερμηνεύει και τελικά γνωρίζει, αντιλαμβάνεται, κατανοεί, αισθάνεται αυτό που ο πομπός επιθυμεί να του μεταβιβάσει.

Η επικοινωνία επομένως επιφέρει αποτελέσματα καθώς μπορεί να επηρεάσει τη γνώση, τη σκέψη, την ιδεολογία, τα αισθήματα, την ενέργεια, τη συμπεριφορά κ.λπ. του δέκτη. Τέλος ο πομπός πληροφορείται για την τύχη του μηνύματος με τη βοήθεια του μηχανισμού ελέγχου - ανατροφοδότησης (feed - back).

Τα βασικά επομένως στοιχεία της διαδικασίας της επικοινωνίας είναι τα ακόλουθα:

1. Η πηγή (πομπός)
2. Ο κώδικας του πομπού (κωδικοποίηση)
3. Το μήνυμα
4. Τα κανάλια ή δίκτυα μεταβίβασης μηνυμάτων

5. Η σύλληψη (δέκτης)
6. Ο κώδικας του δέκτη (αποκωδικοποίηση)
7. Η κατανόηση του μηνύματος ή αποτέλεσμα
8. Ο έλεγχος - ανατροφοδότηση (feedback)

Πιο αναλυτικά:

Πομπός : είναι η πηγή του μηνύματος.

Κώδικας ή Κωδικοποίηση: Οτιδήποτε επιθυμεί να μεταβιβάσει ο πομπός (πηγή) του μηνύματος πρέπει να το μετατρέψει σε νόημα. Ο κώδικας επικοινωνίας αποτελείται κυρίως από τη φωνή (τόνος, ένταση, χρώμα), τη γλώσσα (το σύνολο των λέξεων), τα σύμβολα, τις κινήσεις του σώματος, την οπτική επαφή, τη στάση του σώματος. **Κωδικοποίηση** είναι η διαδικασία με την οποία ο πομπός μετατρέπει αυτό που θέλει να μεταβιβάσει σε ένα νόημα με τη μορφή του μηνύματος.

Μήνυμα : είναι το αποτέλεσμα της κωδικοποίησης. Το μήνυμα είναι η φυσική έκφραση ή αναπαράσταση του νοήματος. Αποτελείται από γραπτές ή προφορικές λέξεις, κινήσεις ή στάσεις σώματος, γραφικές παραστάσεις και σύμβολα που μπορεί να είναι αντικείμενα, χρώματα, ήχοι, χρώμα -ένταση φωνής κ.λπ.

Κανάλια μεταβίβασης : πρόκειται για τα μέσα με τα οποία το μήνυμα μεταφέρεται στο δέκτη, όπως η φωνή τα αντικείμενα, τα μέσα τηλεπικοινωνιών, γραπτά κείμενα ή διαπροσωπική επαφή.

Σύλληψη του δέκτη : ο δέκτης με τις αισθήσεις του, κατά κύριο λόγο την ακοή και την όραση και κατά δεύτερο με τις υπόλοιπες, συλλαμβάνει το μήνυμα που ο πομπός αποστέλλει.

Κώδικας του δέκτη - αποκωδικοποίηση : ο δέκτης με το δικό του κώδικα και μέσω διανοητικής διεργασίας αποκωδικοποιεί το μήνυμα, το μετατρέπει δηλαδή σε νόημα, δίνοντας σημασία στα κωδικοποιημένα στοιχεία του μηνύματος.

Κατανόηση του μηνύματος - αποτέλεσμα : ο δέκτης μετά την αποκωδικοποίηση του μηνύματος πληροφορείται, κατανοεί, αισθάνεται, αλλάζει ιδέες, γνωρίζει κ.λπ. που είναι βέβαια το αποτέλεσμα της επικοινωνίας.

Έλεγχος – Feedback : Τέλος το αποτέλεσμα που έχει επιφέρει το μήνυμα στο δέκτη με την επανάληψη της διαδικασίας, μεταφέρεται στο πομπό, με το μηχανισμό ελέγχου – επαναπληρόφρησης (feedback) και ολοκληρώνεται η διαδικασία, η οποία επαναλαμβάνεται όσο διαρκεί η επικοινωνία.

1.3. Η έννοια της επικοινωνίας στη σχολική μονάδα - νηπιαγωγείο .

«Πρωταρχικό θεωρούμε για την άσκηση αποτελεσματικής επιμορφωτικής πολιτικής, το επικοινωνιακό κλίμα στη σχολική μονάδα, διότι το επικοινωνιακό κλίμα προσδιορίζεται από την κουλτούρα του εκπαιδευτικού οργανισμού και αναφέρεται στην ατμόσφαιρα ή τις συνθήκες, μέσα στις οποίες ανταλλάσσονται οι ιδέες, οι πληροφορίες, οι ενέργειες και τα αισθήματα.

Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η επικοινωνία σε έναν εκπαιδευτικό οργανισμό την καθιστά θετική ή αρνητική δύναμη. Ένα ανοιχτό υποστηρικτικό σύστημα επικοινωνιακό κλίμα – σε αντίθεση με το κλειστό επικοινωνιακό κλίμα - κάνει τους ανθρώπους να αισθάνονται ασφαλείς, να μιλούν και να ενεργούν ελεύθερα και χωρίς φόβο και κατά τη γνώμη μας βελτιώνουν αποτελεσματικότερα και δημοκρατικότερα την ανάπτυξη και εξέλιξη του επαγγελματία εκπαιδευτικού.

Τρία στοιχεία χαρακτηρίζουν το επικοινωνιακό κλίμα και είναι η ελεύθερη ροή των πληροφοριών, η αμοιβαία κατανόηση, η ισοτιμία στις επικοινωνιακές σχέσεις.

Πέντε τεχνικές βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας και το επικοινωνιακό κλίμα: η πολιτική των ανοιχτών θυρών, η τεχνική των εισηγήσεων, οι διάφορες εκδηλώσεις, οι έρευνες και οι δημοσκοπήσεις για το ηθικό των μετεχόντων στον εκπαιδευτικό οργανισμό και η σύσταση συμβουλευτικών υπηρεσιών» (Αθανασούλα-Ρέππα ,1999)

Επομένως η επικοινωνία ορίζεται στο χώρο του νηπιαγωγείου ως μια αναγκαία συναλλαγή πληροφοριών , ιδεών , απόψεων που έχει ως επίκεντρο την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού . Μπορεί η επικοινωνία να είναι προφορική , γραπτή , μη λεκτική – γλώσσα του σώματος. Η επικοινωνία μπορεί να είναι επίσημη δίνοντας κατευθυντήριες πληροφορίες μετά από οδηγίες της διεύθυνσης του σχολείου ή μπορεί να είναι ανεπίσημη και άτυπη με την καθημερινή επαφή ,μπορεί επίσης να είναι

τυπική μέσω της επικοινωνίας με τους Συνδέσμους Γονέων και τη διεξαγωγή εκδηλώσεων .

Για να είναι αποτελεσματική η αμφίδρομη επικοινωνία των εμπλεκομένων θα πρέπει να στηρίζεται από την κουλτούρα του ευρύτερου περιβάλλοντος , από το επίπεδο των γονέων και των παιδιών, από την προσωπικότητα και την κουλτούρα του εκπαιδευτικού, κάτω από ορισμένες συνθήκες , ορίζοντας το σκοπό της επικοινωνίας .

Το παλιό απλό μοντέλο επικοινωνίας τύπου πομπού – δέκτη, το οποίο συναντάται ακόμη και σήμερα σε άρθρα ή ακόμη και σεμινάρια για την επικοινωνία στο σχολείο, δεν έχει πλέον καμία σχέση με τη σύγχρονη πραγματικότητα.

Η εμπειρική έρευνα κατέστησε σαφές ότι το απλό μοντέλο μετάδοσης μηνυμάτων είναι ανεπαρκές. Οι λόγοι συνίστανται στα εξής(Μακ Κουέιλ Ντ.1997) :

- 1.Τα μηνύματα δε φτάνουν στους αποδέκτες ή, τουλάχιστον σε αυτούς προς τους οποίους προορίζονται
- 2.Τα μηνύματα δε γίνονται κατανοητά όπως ακριβώς εκπέμπονται
- 3.Ανάμεσα στους διαύλους επικοινωνίας υπάρχουν «πηγές θορύβου», περισσότερες από όσες τα μηνύματα μπορούν να ξεπεράσουν
- 4.Η άμεση επικοινωνία συνήθως φιλτράρεται από άλλους διαύλους ή διασταυρώνεται μέσα από τις διαπροσωπικές σχέσεις.

"Τόσο τα παιδιά όσο και οι έφηβοι -για διαφορετικούς λόγους η κάθε ηλικιακή ομάδα δεν εκφράζουν πολλές φορές με ακρίβεια ούτε τις σκέψεις τους, ούτε πολύ περισσότερο τα συναισθήματά τους. Για το λόγο αυτό είναι πολύ σημαντικό, ο εκπαιδευτικός, αφού ακούσει προσεκτικά τις απόψεις τους, να αναδιατυπώνει και να επαναλαμβάνει πολλές φορές το νόημα όσων εκείνος έχει καταλάβει από τη συνομιλία, ώστε να είναι τελικά βέβαιος ότι έχει ερμηνεύσει σωστά τα λεγόμενα των μαθητών του.

Η αναδιατύπωση των ιδεών ή των συναισθημάτων στην επικοινωνία είναι απολύτως απαραίτητη, όπως αναφέρουν οι Verderber & Verderber (μτφρ. 2006), όταν:

- 1.το περιεχόμενο του μηνύματος είναι σοβαρό και ενδεχόμενη παρερμηνεία του θα είχε σοβαρές συνέπειες,
- 2.το περιεχόμενο είναι μακροσκελές και υπάρχει κίνδυνος να μας διαφύγει κάτι,
- 3.το μήνυμα περιλαμβάνει λέξεις ή φράσεις που είναι σε αργκό (που χρησιμοποιούν συνήθως οι νέοι),
4. το νόημα που αποδίδουμε στο μήνυμα μας φαίνεται εξ αρχής περίεργο και ασυνήθιστο,
- 5.το μήνυμα έχει ειπωθεί υπό κατάσταση έντονου στρες ή πίεσης, οπότε ο συνομιλητής ίσως δεν εννοούσε ακριβώς αυτό που είπε,
- 6.το μήνυμα μας προκάλεσε τέτοια συναισθηματική αντίδραση, ώστε να είναι πιθανό η αντίδραση αυτή να μας εμπόδισε να καταλάβουμε την ακριβή σημασία του μηνύματος".

Προφανώς, οι συνθήκες έχουν αλλάξει ριζικά, για αυτό το λόγο απαιτείται αλλαγή και του τρόπου επικοινωνίας, αφού η επικοινωνία έχει γίνει πολύ απαιτητική ενώ παράλληλα, στα περισσότερα σχολεία υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί μαθητές με διαφορετικό κοινωνικοοικονομικό αλλά και πολιτισμικό υπόβαθρο.

Ωστόσο, σήμερα οφείλουμε να στηρίζουμε την διαπροσωπική επικοινωνία στο νηπιαγωγείο που χαρακτηρίζεται ως εξωτερική και εσωτερική. Είναι κατάλληλη όταν επιδιώκεται η αλλαγή στάσης ή η υιοθέτηση νέων – καινοτόμων δράσεων. Μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει:

Εσωτερική επικοινωνία (π.χ.):

1. Η επικοινωνία μεταξύ της Διευθύντριας και του Προσωπικού
2. Η επικοινωνίας μεταξύ της Διευθύντριας και των μαθητών
3. Η επικοινωνίας μεταξύ του εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού.
4. Η επικοινωνία μεταξύ του προσωπικού και των μαθητών.

Εξωτερική επικοινωνία (π.χ.):

1. Η επικοινωνία με τους τοπικούς φορείς
2. Η επικοινωνία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού .

Μια **ιδιαίτερη μορφή επικοινωνίας** που κατά την γνώμη μου είναι και η πιο σημαντική πηγή δράσης και διαφαίνεται ως εσωτερική και εξωτερική είναι η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων και μαθητών . Όπου το επικοινωνιακό μήνυμα μεταξύ των τριών προϋποθέτει όχι μόνο πληροφορία αλλά γνώση, όχι μόνο λήψη μηνύματος αλλά πειθώ, αρχική απόφαση και διαδικασία επιβεβαίωσης. Αυτό μας κάνει να συνειδητοποιήσουμε τη σημασία που έχει η συμμετοχή της οικογένειας στην καθημερινότητα του νηπιαγωγείου , θεωρώντας την ως ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά για αποτελεσματικά προσχολικά προγράμματα .

1.4. Η έννοια της οικογένειας

Η ετυμολογία του όρου **«οικογένεια»** μας παραπέμπει στη σύνθεση των δυο λέξεων οίκος και γένος δηλαδή το γένος που μένει στον ίδιο οίκο . Η δημιουργία της οικογένειας στηρίζεται στον χριστιανικό γάμο δύο ατόμων διαφορετικού φύλου που αποφάσισαν να ζήσουν μαζί και να κάνουν οικογένεια. Συνεχίζοντας μπορούμε να πούμε πως είναι μια ομάδα ανθρώπων που συνδέονται με στενούς και προσωπικούς δεσμούς όπου υπάρχει μεταξύ τους συγγένεια .Αποτελεί για όλους μας πηγή στήριξης των ατόμων της σύμφωνα με τους κανονισμούς που έχει θέση. Η οικογένεια είναι η πρώτη κοινωνική ομάδα, μέσα στην οποία ο άνθρωπος δέχεται τις πρώτες επιδράσεις, ανατρέφεται, διαπαιδαγωγείται και κοινωνικοποιείται (Μετοχιανάκης, 2000). Έχει στο επίκεντρο της το παιδί όπου αποκτά συνήθειες και πλάθει το δικό του χαρακτήρα .

Οι μορφές της οικογένειας ποικίλουν ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε κοινωνίας και τα κοινωνικοοικονομικά δεδομένα της σύγχρονης εποχής όπου αλλάζουν την κουλτούρα των ατόμων . Παρατηρούνται διάφορων ειδών τύπων οικογένειας και τους οποίους συναντούμε σήμερα και στα σχολεία :

- Παντρεμένοι με παιδιά
- Παντρεμένοι χωρίς παιδιά
- Συζούν στο ίδιο σπίτι με παιδιά , χωρίς να κάνουν χριστιανικό γάμο .
- Συζούν στο ίδιο σπίτι χωρίς παιδιά
- Μονογονεϊκή με τον πατέρα
- Μονογονεϊκή με τη μητέρα
- Τα παιδιά να ζουν με τους παππούδες
- Ομοφυλόφιλοι με παιδιά στο σπίτι

Σύμφωνα με τη δική μου άποψη η πιο συνηθισμένη μορφή οικογένειας μέχρι σήμερα είναι η πυρηνική. Αυτή αποτελείται από τον πατέρα, τη μητέρα και τα παιδιά, που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, αλλά δέχεται και εξωτερικές επιδράσεις με αποτέλεσμα να ενισχύεται η προσωπική ελευθερία των μελών της (Σαμαρά, 2010).

Στη συνέχεια μπορούμε να αναφέρουμε πως η οικογένεια ως σύστημα αποτελεί το κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο συντελείται η ανάπτυξη για τους περισσότερους ανθρώπους ,γι' αυτό το λόγο η μελέτη του οικογενειακού συστήματος αποκτά ιδιαίτερη σημασία. «Συγκεκριμένα ατομικά χαρακτηριστικά, όπως, για παράδειγμα, η κοινωνική προσαρμογή του παιδιού ή η σχολική του επίδοση, θεωρούνται αποτέλεσμα (τουλάχιστον κατά ένα μέρος) πολλαπλών επιδράσεων που σχετίζονται με περιβαλλοντικούς παράγοντες και επηρεάζουν την αυτοεικόνα του παιδιού. Τα στοιχεία εκείνα που μορφοποιούν την ορατή συμπεριφορά του παιδιού δεν αντιμετωπίζονται ως γενετικά προκαθορισμένα, αλλά ως επίκτητα, και θεωρούνται αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης του αναπτυσσόμενου ατόμου και του επίσης αναπτυσσόμενου οικογενειακού του περιβάλλοντος» (Γεωργίου, Σ.Ν., 2000) .

Αρχιτέκτονες του συστήματος της οικογένειας είναι οι γονείς. Αυτοί είναι που οριοθετούν το σύστημα της οικογένειας, καθορίζουν τη συμπεριφορά των παιδιών και το γενικότερο τρόπο της λειτουργίας της. «Στις περιπτώσεις ενός ανελαστικού οικογενειακού συστήματος, ένα άτομο μπορεί να αναπτύξει πρόβλημα, για να «σπρώξει» το σύστημα σε αλλαγή. Και στην περίπτωση αυτή, το παιδί ως το περισσότερο ευαίσθητο μέλος της οικογένειας έχει περισσότερες πιθανότητες να αναπτύξει πρόβλημα. Τα προβλήματα που μπορεί να αναπτυχθούν είναι ποικίλα: ψυχοσωματικά, συναισθηματικά, μαθησιακά» (Παπαδιώτη-Αθανασίου, Β., 1999),. Στην ελληνική οικογένεια καθοριστικό σημείο αποτελεί και η σχολική επίδοση του παιδιού. Για αυτό και το παιδί «φορτώνεται» από πολύ νωρίς με προσδοκίες για υψηλή επίδοση. Η επίδοσή του γίνεται σημαντικό σημείο για τον αυτοπροσδιορισμό του. Λόγω αυτού, όταν παρουσιάζονται προβλήματα στην οικογένεια, η επίδοση είναι από τα πρώτα στοιχεία της συμπεριφοράς του παιδιού που επηρεάζεται. «Τα παιδιά σε

αρκετές περιπτώσεις, ασυνείδητα, με το να προσπαθούν να έχουν πολύ καλή επίδοση, είναι ένας τρόπος να αναπληρώσουν την απογοήτευση που έχουν οι γονείς τους ή ένας από τους γονείς, από την προσωπική του ζωή» (Παπαδιώτη-Αθανασίου, Β., 1999).

1.5. Η έννοια του σχολείου

Όσο που όταν αναφερόμαστε στον όρο «**σχολείο**» εννοούμε το ίδρυμα εκείνο όπου είναι σχεδιασμένο να ενθαρρύνει τους μαθητές να μαθαίνουν και υπό την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών να γνωρίζουν περισσότερα για τον κόσμο.

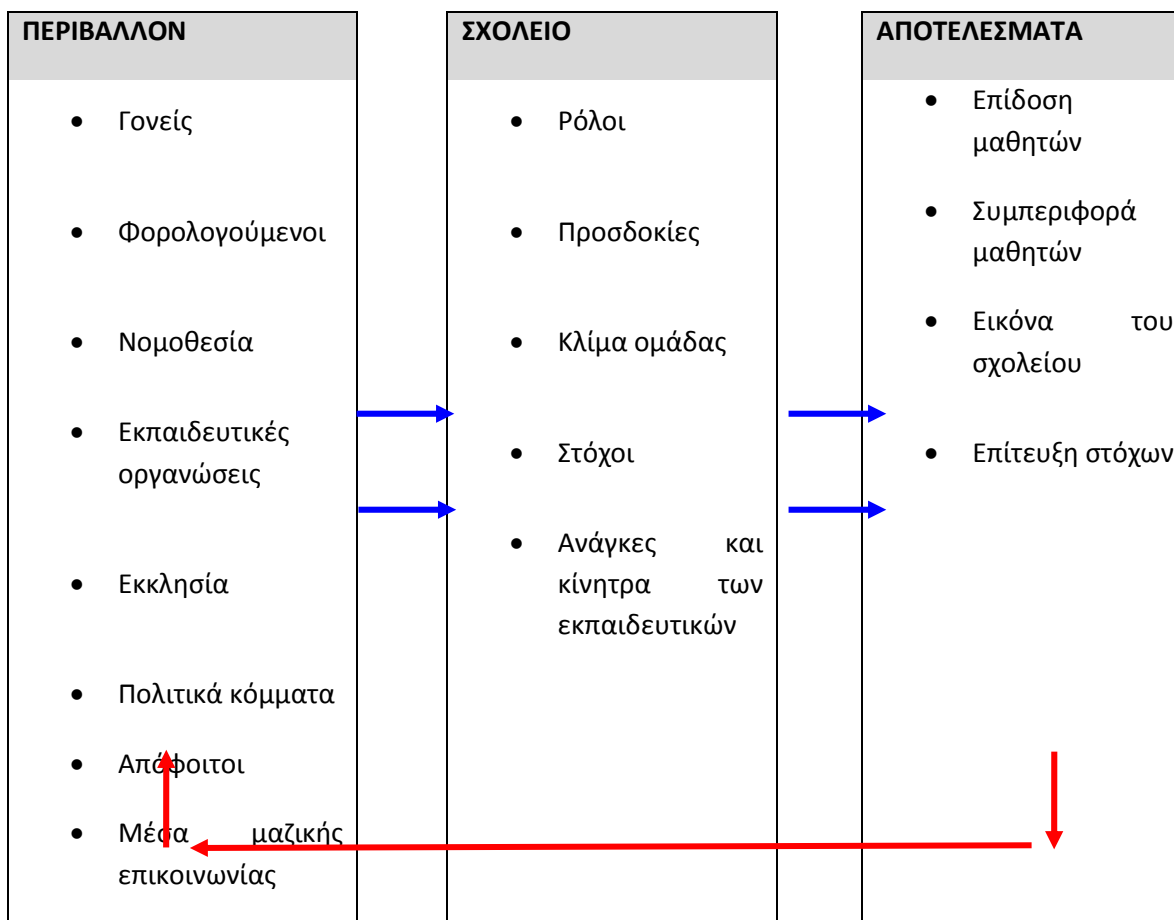
Από την άλλη μεριά, το σχολείο αποτελεί, σύμφωνα με την παιδαγωγική επιστήμη, έναν παιδαγωγικό οργανισμό που οφείλει να υλοποιεί τους παιδαγωγικούς σκοπούς του, καθώς και εκείνους που σχετίζονται με την καθημερινή σχολική πραγματικότητα και που τελικά συμβάλλουν στην κοινωνική μάθηση (Σαϊτής, 2007).

Το σχολείο λαμβάνει εισροές από το ευρύτερο περιβάλλον (μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς κ.α.), τις μετασχηματίζει μέσα από διάφορες διεργασίες (διδασκτικές μεθόδους, επικοινωνία, κ.α.) και παράγει αποτελέσματα (στάσεις και γνώσεις των μαθητών κ.α.), τα οποία εκρέει στο περιβάλλον (Μυλωνάκου-Κέκε, 2006, σ. 28).

Μπορεί να θεωρηθεί ένα ανοικτό σύστημα το οποίο επικοινωνεί με άλλα συστήματα που συνορεύουν μαζί του, όπως για παράδειγμα οι γονείς, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των εκπαιδευτικών, η εκκλησία και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Όλοι οι παράγοντες αυτοί προβάλλουν επίσημες ή ανεπίσημες απαιτήσεις προς το σχολείο, ανάλογα πάντα με τα συμφέροντα και τις επιδιώξεις τους. Αν τα αιτήματα των παραγόντων αυτών γίνονται αποδεκτά από το σχολείο τότε κι αυτοί με τη σειρά τους προσφέρουν την υποστήριξή τους προς το σχολείο, ηθική ή υλική. Τέλος, οι οικογένειες των μαθητών και η ευρύτερη κοινότητα που περιβάλλει το σχολείο συνιστούν τα δύο βασικότερα συστήματα με τα οποία επικοινωνεί το σύστημα «σχολείο». Βέβαια, όλες οι οικογένειες με τις οποίες καλείται να συνεργαστεί το

σχολείο δεν είναι ίδιες κι έτσι χρειάζεται η καθεμιά ξεχωριστά ειδικό χειρισμό. Από την άλλη, επίσης, και τα σχολεία διαφέρουν μεταξύ τους.

Παρακάτω, εναποθέτουμε στο πιο κάτω σχήμα την αλληλεπίδραση του σχολείου με το περιβάλλον και τα αποτελέσματα που επιφέρει αυτή.

~ Το σχολείο ως σύστημα - Γεωργίου, Σ.Ν., (2000), όπ.π.π..., σ.59 ~

Το σχολείο επιτελεί κάποιες λειτουργίες, οι βασικότερες εκ των οποίων είναι η κοινωνικοποιητική, η μαθησιακή, η επιλεκτική και η κουστωδιακή (Σαΐτης, 2007). Είναι μια μικρή κοινωνία , μια δεύτερη οικογένεια του κάθε παιδιού όπου έρχεται σε

συνέχεια της οικογένειας να δώσει κανονισμούς , ενώ δέχεται επιρροές από την κουλτούρα των παιδιών και κατ επέκταση των οικογενειών τους .

Επομένως η οικογένεια και το σχολείο αποτελούν δύο μικροσυστήματα, τα οποία βρίσκονται σε μια δυναμική αλληλεπίδραση (Erstein,1996). Βασικό μήνυμα παλαιότερων αλλά και πρόσφατων ερευνών, είναι ότι η οικογένεια αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη μάθηση, την ανάπτυξη και τη σχολική επιτυχία των παιδιών (Erstein, 1992). Οι Πανταζής και Σακελλαρίου (2005) αναφέρουν ότι «η συνεργασία αποτελεί ένα συνδεδετικό κρίκο ανάμεσα στην οικογένεια και το προσχολικό κέντρο και θα πρέπει να έχει κάθε φορά ως σημείο αφετηρίας δεδομένα της καθημερινότητας και τις διαφορετικές αρμοδιότητες νηπιαγωγών και γονέων».

1.6. Η έννοια της συνεργασίας

Τι εννοούμε επομένως όταν αναφερόμαστε στον όρο «**συνεργασία**» ; Εννοούμε το να εργάζεται κανείς από κοινού με άλλον ή άλλους για την επίτευξη κοινού στόχου όπου αναπτύσσονται σχέσης αλληλοβοήθειας μεταξύ ατόμων ή ομάδων, που έχουν κοινούς στόχους. Μια συνεργασία χρειάζεται λοιπόν τουλάχιστον δύο εταίρους και στην προκειμένη περίπτωση αναφερόμαστε στην οικογένεια και το νηπιαγωγείο.

Οι Pugh και De`Ath (2003) αναφέρουν ότι η συνεργασία χαρακτηρίζεται από τον αμοιβαίο σεβασμό και συνεπάγεται την ανταλλαγή πληροφοριών, την ευθύνη, τη λήψη αποφάσεων και την υπευθυνότητα (Sakellariou & Rentzou, 2007). Με τον όρο «συνεργασία» εννοείται η συμμετοχή των γονέων και η υποστήριξη των δραστηριοτήτων της προσχολικής εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τους Peter και Helle Milter (1985) ο όρος «συνεργασία» περιλαμβάνει μια πλήρη ανταλλαγή των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των εμπειριών προκειμένου να βοηθηθούν τα παιδιά να αναπτυχθούν (Rentzou,2004).

1.7. Η έννοια της γονεϊκής εμπλοκής

Όσον αφορά τη συμμετοχή των γονέων δεν πρόκειται για μια καινοτόμα δράση .Ανατρέχοντας στις γνώσεις και στις εμπειρίες μας μπορούμε να πούμε ότι γινόταν και γίνεται λόγος για τους όρους (γονεϊκή εμπλοκή , συμμετοχή των γονέων, συνεργασία με τους γονείς) , με κύριο στόχο την επικοινωνία οικογένειας και νηπιαγωγείου.

Η συμμετοχή των γονέων στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου είναι σημαντική και μπορεί να περιλαμβάνει τη δημιουργία συνδέσμου γονέων ,διοργάνωση εκδρομών, την προετοιμασία των γιορτών, την παρακολούθηση διαφόρων δραστηριοτήτων και αθλητικών εκδηλώσεων , έρανοι κ.α.. Επιπλέον, η συμμετοχή των γονέων μπορεί να οριοθετηθεί ώστε οι γονείς να έχουν το ρόλο του θεατή όταν διοργανώνονται εκδηλώσεις ψυχαγωγίας ή περιγραφής καθηκόντων ή ενημέρωσης σε θέματα που αφορούν τα παιδιά τους .

Η «**γονεϊκή εμπλοκή**» σχετίζεται «με μοίρασμα γνώσης, ευθυνών και το πιο δύσκολο μοίρασμα εξουσίας» (Nichols-Solomon, 2001, σ.35). Ο όρος γονεϊκή εμπλοκή συνεπάγεται ισότητα ανάμεσα στα συμβαλλόμενα μέρη (παιδαγωγούς και γονείς) και προϋποθέτει αμοιβαίο σεβασμό, ανταλλαγή πληροφοριών, αισθημάτων, καθώς και την από κοινού συμμετοχή στη διοίκηση του σχολείου και στη λήψη αποφάσεων σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης, τόσο στο επίπεδο της τάξης και του σχολείου, όσο και στο επίπεδο της πολιτείας (Δαβαζόγλου & Κόκκινος, 2003).

Ο όρος γονεϊκή εμπλοκή είναι αρκετά ασαφής και μπορεί να περιλαμβάνει οτιδήποτε: από μια απλή επίσκεψη του γονιού στο σχολείο μια φορά το χρόνο, μέχρι συχνές επαφές και συνεργασία του γονιού με τον εκπαιδευτικό , ή και την ουσιαστική συμμετοχή του γονιού σε αποφάσεις που αφορούν τη διοίκηση του σχολείου (Brito &Waller, 1994). Διάφοροι ερευνητές έχουν χρησιμοποιήσει τον όρο εννοώντας διαφορετικά πράγματα. Για παράδειγμα, ο Marjoribanks (1983) και ο Watson με τους συνεργάτες του (1983) αναφέρονται στην προφορική ενίσχυση του γονιού προς το παιδί, όσο αφορά τη σχολική εργασία. Οι Hess et al. (1984) και ο Marjoribanks (1985) εννοούν τις γονεϊκές προσδοκίες, ενώ ο Bloom (1984) τους τρόπους με τους οποίους οι

γονείς βοηθούν τα παιδιά τους να αναπτύξουν κίνητρα για μάθηση και άλλες στάσεις. Οι Keith et al. (1986) αναφέρονται στην εποπτεία της καθημερινής δραστηριότητας και της σχολικής δραστηριότητας του παιδιού.

Σύμφωνα με τους Fantuzzo et al. (2000: 331- 332), η γονεϊκή εμπλοκή λαμβάνει χώρα σε τρία επίπεδα: α) στο πλαίσιο της οικογένειας, β) στο πλαίσιο του σχολείου και γ) στο πλαίσιο της επικοινωνίας σχολείου-οικογένειας. Επιπλέον, η Erstein (1995: 702-704) περιγράφει έξι διαφορετικούς τύπους γονεϊκής εμπλοκής: α) δραστηριότητες των γονέων με στόχο τη δημιουργία θετικού κλίματος μάθησης στο σπίτι, β) επικοινωνία γονέων-εκπαιδευτικών για το σχολικό πρόγραμμα και την πρόοδο των παιδιών, γ) συμμετοχή των γονέων στις σχολικές δραστηριότητες και εθελοντική προσφορά προς το σχολείο, δ) εμπλοκή των γονέων στην προετοιμασία των παιδιών για το σχολείο και γενικότερα στη μάθηση στο σπίτι, ε) εμπλοκή των γονέων στα συμβούλια λήψης αποφάσεων και στη διοίκηση του σχολείου και στ) εμπλοκή των γονέων στην αναζήτηση πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες με στόχο τη βελτίωση των ευκαιριών μάθησης.

Ενώ ο Fullan (1982), εισηγήθηκε τους εξής τέσσερις τύπους συμμετοχής των γονιών στην εκπαιδευτική διαδικασία: συμμετοχή στη διδασκαλία στο σπίτι, συμμετοχή στη διδασκαλία στο νηπιαγωγείο , εθελοντική κοινοτική εργασία (με βάση το προσχολικό κέντρο και τις ανάγκες του) και τέλος, συμμετοχή στη διοίκηση του νηπιαγωγείου .

Μια άλλη κατηγοριοποίηση των μορφών συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια είναι της Tomlinson (1991), η οποία αποτελείται από τους παρακάτω τέσσερις τύπους:

- Ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ νηπιαγωγείου – οικογένειας μέσω επιστολών, σημειωμάτων, αναφορών και επισκέψεων
- Προσωπική εμπλοκή των γονιών σε δραστηριότητες εκπαιδευτικής φύσης (εργασία στην τάξη ή στο σπίτι)

- Άτυπη εμπλοκή των γονιών στις δραστηριότητες του συνδέσμου των γονέων(ως μελών του ακροατηρίου ή με άλλη παθητική παρουσία).
- Επίσημη εμπλοκή των γονιών στη διοίκηση του νηπιαγωγείου (ως εκλεγμένων μελών του διοικητικού συμβουλίου ενός εκτελεστικού σώματος, όπως είναι οι συνδέσμοι γονέων) (Παντελιάδου & Αντωνίου, 2008).

Η πιο εύχρηστη και γενικότερα αποδεκτή κατηγοριοποίηση των τρόπων με τους οποίους το νηπιαγωγείο όχι μόνο επικοινωνεί, αλλά και συνεργάζεται με τις οικογένειες των μαθητών έχει προταθεί από την Epstein (1996) η οποία επικεντρώνεται σε πρακτικές που στοχεύουν σε αμφίδρομη επικοινωνία σχολείου και οικογένειας, στην εθελοντική εργασία των γονέων στο σχολείο, στη συνεισφορά της οικογένειας στην κατ' οίκον εργασία των παιδιών, στη συμμετοχή των γονέων στη διοίκηση και διαχείριση του σχολείου και, τέλος, στη συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας.

Βέβαια η Desimore (1999) μιλώντας για τη γονεϊκή εμπλοκή την χώρισε σε δώδεκα τύπους:

- Συζήτηση με το παιδί για το σχολείο και τα οφέλη του
- Συζήτηση γονέων – παιδιών για μελλοντικές προοπτικές σπουδών
- Προσφορά εθελοντικής εργασίας γονέων στο σχολείο
- Ύπαρξη κανόνων για τις σχολικές εργασίες και τις καθημερινές οικιακές μικροδουλειές
- Συμμετοχή στο σύνδεσμο γονέων του σχολείου
- Συμμετοχή στις συνεδριάσεις και συναντήσεις που γίνονται στο σχολείο
- Ύπαρξη κανόνων για τη τηλεόραση και το παιχνίδι με φίλους
- Έλεγχος των σχολικών εργασιών που γίνονται στο σπίτι
- Επαφές γονέων- σχολείου για την απόδοση του παιδιού
- Συζητήσεις με το παιδί για τα καθημερινά συμβάντα στο σχολείο
- Συζητήσεις με το παιδί για το πρόγραμμα του σχολείου
- Γνωριμία με τους γονείς των φίλων του παιδιού

Οι Ho και Willms (1996) κατέληξαν στους εξής τέσσερις τύπους γονεικής εμπλοκής:

- .τις συζητήσεις στο σπίτι για τις σχολικές υποχρεώσεις και γενικότερα τα σχολικά συμβάντα,
- .την επίβλεψη και τον έλεγχο των σχολικών εργασιών στο σπίτι ,
- .την επικοινωνία με το σχολείο και , τέλος,
- .την συμμετοχή σε σχολικές εκδηλώσεις.

Σύμφωνα με την Μυλωνάκου - Κεκέ (2006), η συνεργασία του νηπιαγωγείου , της οικογένειας και της κοινότητας μπορεί να πάρει πολλές και διαφορετικές μορφές και συμπεριλαμβάνει :

- Την υποστήριξη των παιδιών στη σχολική εργασία,
- Τις συναντήσεις γονέων και παιδαγωγών με στόχο την αμοιβαία πληροφόρηση,
- Τη συμμετοχή μελών της οικογένειας για τη δημιουργία μιας «εφημερίδας» για την οικογένεια,
- Τη συμμετοχή των γονέων σε πρωτοβουλίες ή ομάδες εθελοντισμού,
- Την ενεργό εμπλοκή των γονέων στις δραστηριότητες του νηπιαγωγείου ,
- Την οργανωμένη συμμετοχή των μελών της οικογένειας σε πρόγραμμα ή συλλογικές δράσεις με συγκεκριμένο αντικείμενο που οργανώνονται και υποστηρίζονται από το νηπιαγωγείο ή την κοινότητα,
- Τις συναντήσεις που οργανώνει το νηπιαγωγείο με στόχο τη διασύνδεση διαφόρων ομάδων,
- Τη συμμετοχή στις ομάδες χάραξης πολιτικής,
- Τη συμμετοχή σε δραστηριότητες ή προγράμματα συνεκπαίδευσης, όπου επιδιώκεται η απόκτηση κοινής εκπαιδευτικής εμπειρίας, ταυτόχρονα και σε συνεργασία από άτομα διαφορετικής ηλικίας, διαφορετικής γνωστικής υποδομής και συχνά διαφορετικού κοινωνικό-οικονομικού επιπέδου (γονέων, παιδιών, παιδαγωγών, εκπροσώπων της κοινότητας κ.α.) (Σαίτης, 2007).

Το μοντέλο της Pugh (βρέθηκε στο Rentzou, 2004) περιλαμβάνει 5 τύπους γονεϊκής εμπλοκής, οι οποίοι είναι: η έλλειψη συμμετοχής, η συμμετοχή κατά περιόδους, η εθελοντική συνεργασία με τους παιδαγωγούς, η ενεργή συμμετοχή στις δραστηριότητες του σχολείου και, τέλος, η συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων.

Ο Smith (1989• βρέθηκε στο Rentzou, 2004), από τη μεριά του, έχει υποστηρίξει ότι οι γονείς μπορούν να υιοθετήσουν έναν από τους παρακάτω ρόλους στην εκπαιδευτική διαδικασία: υποστηρικτές, εκπαιδευόμενοι, εκπαιδευτές των παιδιών τους, βοηθοί των δασκάλων, εθελοντές στις σχολικές τάξεις, συνέταιροι στο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής και συνεργάτες.

Οι Cunningham et al. (Rentzou, 2004), διακρίνουν τα παρακάτω τρία μοντέλα συνεργασίας.

- Το Μοντέλο του Ειδικού (The Expert Model): Σ' αυτή τη μορφή συνεργασίας, ο επαγγελματίας θεωρεί ότι έχει πλήρη εξειδίκευση σε σχέση με τους γονείς. Έχει απόλυτη πρωτοβουλία και έλεγχο της κατάστασης, παίρνει αποφάσεις και αναμένει από τους γονείς να εφαρμόζουν ό,τι υποδεικνύει. Η άποψη, τα συναισθήματα και η ανάγκη των γονέων για αμοιβαία σχέση και διαπραγμάτευση είναι δευτερεύουσας σημασίας (Dale, 1996).
- Το Μοντέλο της «Μεταμόσχευσης» (The Transplant Model): Εδώ κυριαρχεί η εξειδίκευση του επαγγελματία αλλά αναγνωρίζεται η ικανότητα των γονέων να βοηθήσουν με κατάλληλη καθοδήγηση. Ο επαγγελματίας μεταφέρει κάποιες γνώσεις στους γονείς και συνεργάζεται μαζί τους, αλλά κρατά την ευθύνη για τη λήψη των αποφάσεων, επιλέγει τους στόχους τον τρόπο αγωγής και εκπαίδευσης. Η εμπλοκή των γονέων ενισχύει συνήθως την εμπιστοσύνη, την προσαρμογή και την ενεργό συμμετοχή τους (Hornby, 2011).
- Το Μοντέλο του Καταναλωτή (The Consumer Model): Ο επαγγελματίας έχει την πεποίθηση ότι οι γονείς έχουν το δικαίωμα να αποφασίσουν και να επιλέξουν ότι θεωρούν καλύτερο για το παιδί και την οικογένειά τους. Συμβουλεύει και καθοδηγεί, παρέχει όλες τις πληροφορίες για την κατάσταση του παιδιού και τις υπηρεσίες που

είναι σε θέση να βοηθήσουν ουσιαστικά και υποστηρίζει τους γονείς να επιλέξουν το καλύτερο (Dale,1996).

Η Wolfendale (Rentzou, 2004) διακρίνει τις βασικές περιοχές ,στις οποίες οι γονείς, μπορούν να συνεργαστούν με το σχολείο και τους παιδαγωγούς.Αρχικά, ένας ρόλος εμπλοκής των γονέων είναι όταν έρχονται στο σχολείο και προσφέρουν βοήθεια την ώρα των μαθημάτων ή ως βοηθητικό προσωπικό στην τάξη. Δεύτερος τρόπος εμπλοκής των γονέων είναι ο ρόλος τους ως εκπαιδευτικοί στο σπίτι. Σε αυτή την περίπτωση έχουμε τη γονική εμπλοκή στο διάβασμα και τις σχολικές εργασίες. Επίσης, μπορούν να υπάρξουν εργαστήρια γονέων-δασκάλων, και προγράμματα εκπαίδευσης γονέων.

Οι Martin, Ranson & Tall (Συμεού, 2003) προτείνουν ένα μοντέλο τεσσάρων σταδίων ανάπτυξης των δεσμών ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια, στο οποίο αναδεικνύεται ο τρόπος με τον οποίο η εμπλοκή μπορεί να εξελιχθεί σε συμμετοχή:

1.Το πρώτο στάδιο είναι το στάδιο της "εξάρτησης" στις σχέσεις των δύο. Οι γονείς σ' αυτήν τη φάση είναι παθητικοί και ευλαβικοί απέναντι στην επαγγελματική εμπειρογνομοσύνη και εκπαίδευση των εκπαιδευτικών.

2. Το δεύτερο στάδιο είναι αυτό της "συνδρομής", όταν οι εκπαιδευτικοί αρχίζουν να ζητούν τη συμβουλή των οικογενειών του σχολείου για αλλαγές, ενώ παράλληλα οι απόψεις των γονέων αρχίζουν να ακούγονται.

3. Το τρίτο στάδιο είναι της "αλληλεπίδρασης", στο οποίο η ενεργός ανάμειξη των γονέων στη σχολική ζωή είναι αναμενόμενη και ενθαρρύνεται, ενώ οι γονείς θεωρούνται εκπαιδευτές των παιδιών.

4.Το τέταρτο στάδιο είναι της "συνεργασίας/συνεταιρισμού", κατά το οποίο οι οργανωμένοι γονείς, οι οικογένειες και οι εκπαιδευτικοί καθιερώνουν μια συνεργασία που τους καθιστά αμοιβαία υπεύθυνους σε θέματα που αφορούν στη διοίκηση και ανάπτυξη του σχολείου.

Η γονεϊκή εμπλοκή αφορά τη συνεργασία σχολείου και οικογένειας, με στόχο τη βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ των δύο, προκειμένου να καλλιεργηθεί η ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών. Επομένως, ο όρος «γονεϊκή εμπλοκή» αναφέρεται στη συμμετοχή του γονέα στην διαπαιδαγώγηση του παιδιού του και όχι μόνο , συγκεκριμένα:

- 1.αφορά τη συμπεριφορά του στο σπίτι και στο σχολείο απέναντι στο παιδί του.
- 2.την καθημερινή οικογενειακή φροντίδα.
3. τις απόψεις του για την εκπαίδευση του παιδιού του.
- 4.και τις προσδοκίες του για το μέλλον του παιδιού.
- 5.την επικοδομητική του συμμετοχή στις δράσεις του νηπιαγωγείου .
- 6.την επικοινωνία και συνεργασία του με τους εκπαιδευτικούς .

Επομένως ο όρος «γονεϊκή εμπλοκή» είναι πολυδιάστατος και χρησιμοποιείται για να περιγράψει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων των γονέων στο σπίτι και στο σχολείο. Όπως γίνεται φανερό τα μοντέλα συνεργασίας που έχουν προταθεί είναι πολλά. Οι νηπιαγωγοί και οι γονείς μπορούν να επιλέξουν και να υιοθετήσουν εκείνο το μοντέλο που ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους, ώστε να επιτύχουν τη μέγιστη δυνατή συνεργασία.

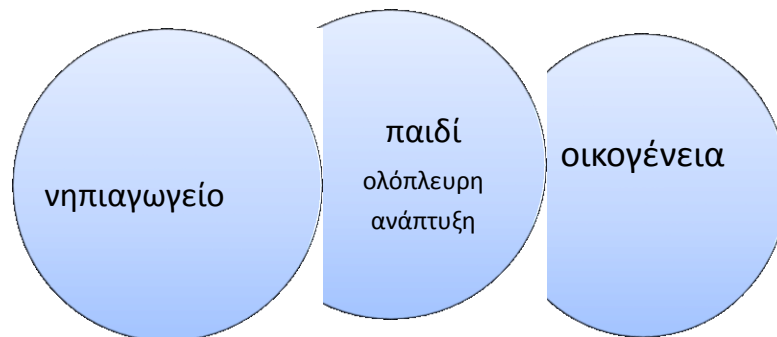
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

“Αρχές και μοντέλα επικοινωνίας οικογένειας και νηπιαγωγείου”

Εισαγωγή

Είναι γεγονός πως το σχολείο και η οικογένεια έχουν ως σημείο τομής στην επικοινωνία τους το παιδί, αφού η ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού απασχολεί και τους δυο θεσμούς . Έτσι μια καλή σχέση συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και το σπίτι αποβαίνει σε όφελος όχι μόνο του παιδιού, αλλά και όλων των εμπλεκόμενων φορέων . Με αποτέλεσμα να αναγνωρίζουμε τη σπουδαιότητα της επικοινωνίας οικογένειας και σχολείου .

Σημείο τομής επικοινωνίας οικογένειας και νηπιαγωγείου : βλέπε σχήμα

Το παρόν κεφάλαιο έχει ως στόχο να παρουσιάσει αφενός τις βασικές αρχές που θα πρέπει να διέπουν την επικοινωνία οικογένειας – νηπιαγωγείου και αφετέρου να παρουσιάσει τα πιο γνωστά θεωρητικά μοντέλα που έχουν κατά καιρούς προταθεί και αφορούν τη συνεργασία γονέων - εκπαιδευτικών.

Μελετώντας τις βασικές αρχές της επικοινωνίας οικογένειας και σχολείου θα διαπιστώσουμε πως περιγράφουν τις συμπεριφορές, τη συμμετοχή, τις ευθύνες και τον ρόλο που έχουν ξεχωριστά τα παιδιά, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς και πως όλοι

μαζί επιδρούν και βοηθούν για την καλύτερη συνεργασία. Επίσης, θα αναφερθούμε στα θεωρητικά μοντέλα, τα οποία έχουν επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τη σκέψη των πιο κάτω μελετητών και αφορούν τη σχέση οικογένειας και σχολείου, όπου μπορούν να εφαρμοστούν άλλα περισσότερο και άλλα λιγότερο ανάλογά την επίδραση που ασκούν και το βαθμό στον οποίο γίνονται αποδεκτά.

2.1. Βασικές αρχές συνεργασίας οικογένειας και νηπιαγωγείου

Η αποτελεσματική και ποιοτική εκπαίδευση στο νηπιαγωγείο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα της συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια γι' αυτό και κρίνεται απαραίτητη η ανάπτυξη μιας αμφίδρομης σχέσης ανάμεσα στους δυο αυτούς θεσμούς, η οποία θα αποβαίνει προς όφελος του παιδιού, έχοντας ηθική ευθύνη να προωθούν τις καλύτερες προϋποθέσεις, για καλύτερη και σωστότερη ανάπτυξη, μόρφωση και προετοιμασία του παιδιού για τη ζωή, ώστε να έχουν καλύτερη διαβίωση τους. Η λειτουργία της επικοινωνίας στη σχολική μονάδα αποτελεί το υπόβαθρο και το έρεισμα των κοινών στόχων του σχολείου (Παρπαϊρή, 2012).

Για να οικοδομηθούν θετικές σχέσεις μεταξύ της οικογένειας και του σχολείου θα πρέπει να στηρίζονται σε αρχές εμπιστοσύνης και συνεργασίας, ώστε να επικοινωνούν και να επιδρούν θετικά στα παιδιά.

1. Οι γονείς να συμμετέχουν στην παιδαγωγική διαδικασία, ώστε μπορεί να επιταχύνει κατά πολύ το ρυθμό μάθησης του παιδιού.

2. Η αναγνώριση ότι οι γονείς αποτελούν βασική πηγή πληροφόρησης και μια σημαντική εκπαιδευτική πηγή έχει τονίσει την ανάγκη να συντελεστεί μια σημαντική αλλαγή στην προοπτική για τη σχέση μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών, καθώς επίσης και του ρόλου των γονέων, έναντι αυτού των εκπαιδευτικών (Caddell, 1996).

3. Οι γονέων και εκπαιδευτικών να στηρίζονται σε ένα συνεχή διάλογο και δράση, ώστε να υπάρχουν θετικές παρεμβάσεις και από τις δυο μεριές.

4.Οι Martin et al. (1997) προτείνουν ένα μοντέλο τεσσάρων σταδίων ανάπτυξης των δεσμών ανάμεσα στο σπίτι και στο νηπιαγωγείο , το οποίο αποτελεί μια λεπτομερή περιγραφή για το πώς η «εμπλοκή» των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι δυνατό να μετατραπεί σε μια αμοιβαία συνεργασία. Στο πρώτο στάδιο, οι γονείς δεν είναι παθητικοί και «ευλαβικοί» απέναντι στην επαγγελματική εμπειρογνωμοσύνη των εκπαιδευτικών, αλλά θα πρέπει να συμμετέχουν. Στο δεύτερο στάδιο, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να ζητούν τη συμβολή των οικογενειών του σχολείου για αλλαγές και οι απόψεις των γονέων θα πρέπει να εισακούονται. Στο τρίτο στάδιο, οι γονείς θα πρέπει να θεωρούνται ως «συν-εκπαιδευτές», εφόσον έχουν ενεργό ανάμειξη στη σχολική ζωή. Στο τελευταίο στάδιο, η εκπαιδευτική δράση στη σχολική μονάδα και, γενικότερα, ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός θα πρέπει να αποτελούν κοινή συνισταμένη της αρμονικής συνεργασίας εκπαιδευτικών και γονέων.

5.Η επιτυχία της συνεργασία γονέων και των εκπαιδευτικών εξαρτάται από την προσέγγιση και ενημέρωση των εκπαιδευτικών και από τις κατευθυντήριες γραμμές που θα τους δώσουν. Να εξηγήσουν με σαφήνεια τους στόχους του νηπιαγωγείου , τι προσδοκούν από αυτούς , τι αναμένουν από τα παιδιά .

6.Ο εκπαιδευτικός να υποδείξει τρόπους στους γονείς , ώστε με την κατάλληλη επιμόρφωση να συνεισφέρουν θετικά τόσο στη μάθηση του παιδιού, όσο και στην ευρύτερη σχολική διαδικασία, ακολουθώντας μια κοινή προσπάθεια, παράλληλα με το νηπιαγωγείο.

7.Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να κάνουν γνωστά στους γονείς τα νέα προγράμματα σπουδών για την υποχρεωτική εκπαίδευση, στα πλαίσια των οποίων προτείνονται νέες μεθοδολογικές προσεγγίσεις, όπου ενθαρρύνεται η κριτική σκέψη, η έρευνα, η δραστηριοποίηση και η ενεργοποίηση του ατόμου, ώστε αυτόνομα μέσα από προσωπικές επεξεργασίες το άτομο να οδηγείται στην επίλυση των προβλημάτων (Ματσαγγούρας, 2002).

8. Από την πρώτη στιγμή που τα παιδιά θα φοιτήσουν στο σχολείο, οι γονείς πρέπει να γνωρίζουν ότι αυτά εκπαιδεύονται όχι μόνο στο σχολείο, αλλά και στο σπίτι, ότι η

πρόοδος τους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη συνεργασία των ίδιων με τους εκπαιδευτικούς και είναι πολύ σημαντικό να γνωρίζουν αμφότεροι – γονείς και εκπαιδευτικοί - τις συνθήκες μάθησης στο σπίτι και στο σχολείο (Μουσιάδου, 2009).

9. Για να επιτευχθεί μια σωστή συνεργασία, είναι αναγκαίο και οι δύο πλευρές να αντιληφθούν ότι οι ρόλοι τους είναι διαφορετικοί και στην ιδανική περίπτωση επιτρέπουν στην κάθε πλευρά να συνεισφέρει συμπληρωματικά αλλά διαφορετικά στην ανάπτυξη, τη μάθηση και την εξέλιξη των παιδιών (Katz, 2000).

10. Η αρμονική συνεργασία των εκπαιδευτικών με τους γονείς, με την αμφίδρομη ενημέρωση και προσπάθεια αλληλοσυμπλήρωσης στις επιμέρους παρεμβάσεις, μόνο θετικά στοιχεία μπορούν να προκύψουν για την ανάπτυξη του παιδιού (Γκλιάου - Χριστοδούλου, 2005). Κατανοούν τις ανάγκες και τις δυνατότητες του παιδιού και το βοηθούν να αποκτήσει νέες γνώσεις στο νηπιαγωγείο, ενώ οι γονείς συμπληρώνουν στο σπίτι, κατόπιν οδηγιών.

11. Επιπλέον, θα πρέπει να μοιράζονται ευθύνες και δικαιώματα, να δείχνουν αμοιβαίο σεβασμό ως προς τις γνώσεις και τις επιδεξιότητες, να ενθαρρύνουν την ειλικρινή επικοινωνία και την ανοιχτή ανταλλαγή πληροφοριών, να καταρτίζουν προγράμματα και να λαμβάνουν αποφάσεις από κοινού και να συμμετέχουν ισότιμα στην εκπαιδευτική διαδικασία, στη διατύπωση στόχων, στο σχεδιασμό, στην υλοποίηση και αξιολόγηση του προγράμματος (Μπία, 2008).

12. Οι εκπαιδευτικοί για να πετύχουν μια ουσιαστική και σταθερή συνεργασία με τους γονείς, θα πρέπει να τους συμπεριφέρονται με ειλικρίνεια, ευγένεια και διακριτικότητα και να προσέχουν ιδιαίτερα, όταν ενημερώνουν τους γονείς για την πρόοδο των παιδιών τους.

13. Χρειάζεται να εκδηλώσουμε οι εκπαιδευτικοί πραγματικό ενδιαφέρον και συμπάθεια για τους γονείς, χρησιμοποιώντας σωστά τον τόνο της φωνής μας, η χρήση της καθομιλουμένης και ένας μη απειλητικός τόνος φωνής ενθαρρύνει τη

συζήτηση ,χρησιμοποιώντας ανοικτού και κλειστού τύπου ερωτήσεις , ώστε να μας βοηθήσουν στη συλλογή πληροφοριών για το σπίτι και για το παιδί .

14.Ο τρόπος της έκφρασης του σώματος μας , μια χειρονομία , το χαμόγελό μας είναι σημαντικά στην συνεργασία εκπαιδευτικών – οικογένειας .

Είναι αξιοσημείωτο να αναφέρουμε πως για να αναπτύξουμε ένα κλίμα συνεχής επικοινωνίας μεταξύ οικογένειας και νηπιαγωγείου και μιας αποτελεσματικής συνεργασίας θεωρούμε απαραίτητο τη δημιουργία κλίματος αμοιβαίου σεβασμού και εμπιστοσύνης. Η συνεχής και επιτυχημένη συνεργασία μεταξύ των δυο θεσμών είναι ένας πολύ δύσκολος στόχος γιατί είναι ο πρώτος αποχωρισμός των γονέων από τα παιδιά τους . Απαιτεί αμοιβαίες δεσμεύσεις, ευελιξία και συντονισμένες προσπάθειες . Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να επιδιώκουν να καταστήσουν τους γονείς συμμετόχους στην εκπαιδευτική διαδικασία ενημερώνοντας τους συστηματικά, με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους, για το πρόγραμμα που ακολουθείται, για τους στόχους που θέτουν, για τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται και για τη βοήθεια που θα ήθελαν από κείνους, προτρέποντας τους να διατυπώνουν ερωτήσεις και να αναφέρονται στους προβληματισμούς και τις προσδοκίες τους (Dodge & Colker, 1998)

Σύμφωνα με τα όσα έχουν προαναφερθεί η συνεργασία αποβλέπει στην οργάνωση της προσχολικής αγωγής και στο ρόλο που καλούνται να παίξουν εκπαιδευτικοί και γονείς με γνώμονα το κοινό συμφέρον, την αποτελεσματικότερη αγωγή των παιδιών (Κιτσαράς, 1997).

Μια στενή και διαρκής επαφή ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους γονείς, λοιπόν, δεν οδηγεί μόνο στην αλληλοενημέρωση. Οι ανταλλαγές απόψεων καταλήγουν σε αμοιβαία βοήθεια και συχνά σε μια πραγματική βελτίωση των μεθόδων (Πιαζέ, 1979)

2.2.Θεωρητικά μοντέλα για τη σχέση οικογένειας και νηπιαγωγείου

Η ολόπλευρή ανάπτυξη του παιδιού απασχολεί γονείς και εκπαιδευτικούς, ώστε στα πρώτα στάδια της ζωής του να αποκτήσει τα απαραίτητα εφόδια και να καλλιεργήσει τις δεξιότητες του μέσα στο οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον. Η από κοινού συμμετοχή των δυο θεσμών δίνει ευκαιρίες περισσότερες στην εκπαίδευσή του αλλά και στην μετέπειτα ζωή του .

Επομένως στηριζόμαστε στα υψηλής ποιότητας προγράμματα που εφαρμόζουν στρατηγικές, οι οποίες ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή των γονέων στις οργανωμένες δραστηριότητες του νηπιαγωγείου και εφαρμόζουν πολιτικές που ενισχύουν τις γονικές δεξιότητες (Ρέντζου, 2011).

Η ανάγκη για στενές σχέσεις γονέων και εκπαιδευτικών βασίζεται στις ακόλουθες τρεις υποθέσεις:

- (1) γονείς ασκούν μια βαθιά επίδραση στα αποτελέσματα του παιδιού,
- (2) η γονική επιρροή είναι πιο έντονη στα πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού και
- (3) οι εμπειρίες του παιδιού από την εκπαίδευση σε αυτή τη μικρή ηλικία απαιτούν υποστήριξη από την οικογένεια, αν θέλουν να είναι επωφελής σε μακροπρόθεσμη βάση (Powell & Diamond, 1995).

Με το πέρασμά του χρόνου έχουν διαμορφωθεί διάφορα μοντέλα επικοινωνίας οικογένειας και σχολείου και τα οποία αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες κάθε εποχής όπως και τη φιλοσοφία κάθε κοινωνίας για το ρόλο της οικογένειας και της εκπαίδευσης.

Το πρώτο ιστορικά μοντέλο, το **σταδιακό μοντέλο**, βασίστηκε στις θεωρίες του Erikson και του Piaget και χρησιμοποιεί τα χρονικά καθορισμένα στάδια ανάπτυξης του παιδιού. Οριοθέτησε τη σχέση του σχολείου με το σπίτι του παιδιού. Η βασική θεωρία που πρεσβεύει είναι ότι η ευθύνη για την ανάπτυξη του παιδιού περνά σταδιακά από την οικογένεια στο σχολείο και στη συνέχεια στο ενήλικο άτομο, χωρίς να προβλέπεται,

αλλά ούτε και να επιτρέπεται η αλληλεπίδραση σχολείου και οικογένειας (Γεωργίου, 2000).

Το οργανισμικό μοντέλο βασισμένο στις απόψεις του Weber (1947) και του Parsons (1959) . Η θεωρία αυτού του μοντέλου πρεσβεύει ότι, για να επιτύχουν οι εμπλεκόμενοι φορείς τους στόχους τους πρέπει να ενεργήσουν αυτόνομα και ανεξάρτητα. Η εφαρμογή αυτού του μοντέλου δημιούργησε μια διστακτικότητα και από την πλευρά των γονέων και από την πλευρά των εκπαιδευτικών στην επιδίωξη της μεταξύ τους συνεργασίας. Έτσι, οι εκπαιδευτικοί έρχονται σε επαφή με τους γονείς, μόνο όταν το παιδί αντιμετωπίζει προβλήματα μαθησιακά ή συμπεριφοράς στο σχολικό χώρο και οι γονείς μόνο, όταν το παιδί παρουσιάζει δυσκολίες στο σπίτι. (Γεωργίου, 2005).

Το μοντέλο των κοινωνικών συστημάτων των Cuba & Getzels (1957) που αποτελείται από την νομοθετική και ιδιογραφική διάσταση. Η πρώτη περιγράφει τη λειτουργία του σχολείου μέσα στην κοινωνία και η δεύτερη τη λειτουργία του εκπαιδευτικού μέσα στο σχολείο. Το νηπιαγωγείο ως κοινωνικό σύστημα επηρεάζεται από τις αξίες και τους στόχους της κοινωνίας , αλλά και η κοινωνία επηρεάζεται από το εκπαιδευτικό σύστημα. Ακόμη, μέσα στο νηπιαγωγείο ο ρόλος του καθενός είναι συνάρτηση των προσωπικών του χαρακτηριστικών. Γι' αυτό η συμπεριφορά τόσο του κάθε εκπαιδευτικού, όσο και η συλλογική συμπεριφορά του σχολείου εξαρτώνται από τις απαιτήσεις του ρόλου που τους έχει αποδοθεί, αλλά και από την προσωπικότητα και τις ανάγκες του ατόμου που επωμίζεται τον κάθε ρόλο. Με βάση αυτό το μοντέλο μπορούμε να προβλέψουμε και την αντίδραση του σχολείου στην εφαρμογή προγραμμάτων, όπως για παράδειγμα αυτό της γονεϊκής εμπλοκής (Mc Gregor, 1960).

Το πολιτικό μοντέλο του Easton (1965) που περιγράφει τις συναλλαγές μεταξύ οργανωμένων ομάδων. Το εκπαιδευτικό σύστημα υποστηρίζεται και εξαρτάται από συγκεκριμένες ομάδες, όπως είναι τα συμβούλια των γονέων, τα συνδικαλιστικά όργανα των εκπαιδευτικών , τα πολιτικά κόμματα κ.α. Η κάθε ομάδα έχει τις δικές της απαιτήσεις και αιτήματα που πολλές φορές είναι αλληλοσυγκρουόμενα και πρέπει να

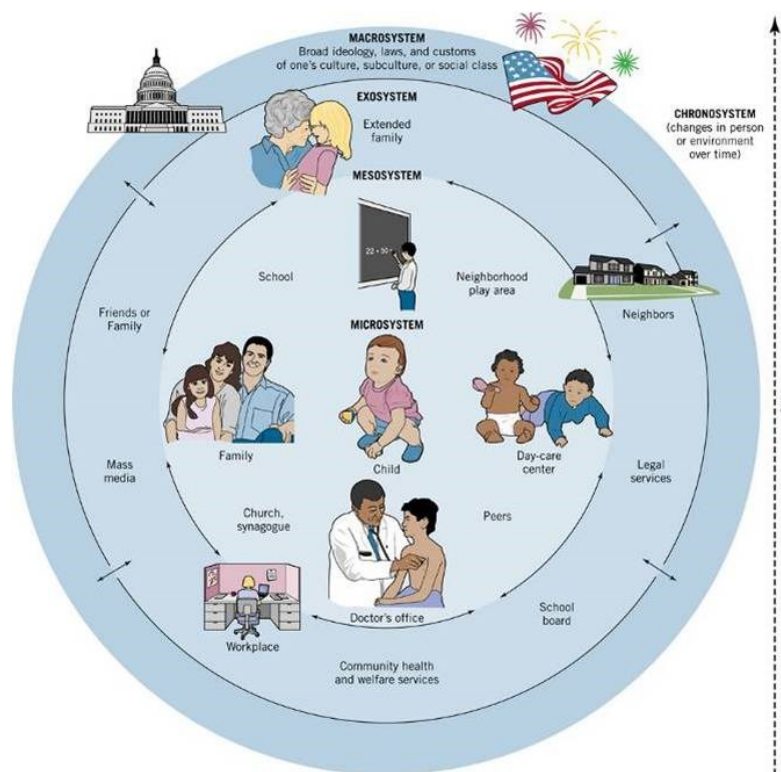
επιτευχθεί ο συμβιβασμός μεταξύ τους. Οι αποφάσεις που κάθε φορά λαμβάνονται στο εκπαιδευτικό σύστημα επηρεάζουν την καθεμία από αυτές τις ομάδες με διαφορετικό τρόπο και προκαλούν διαφορετικές αντιδράσεις (Γεωργίου, 2000).

Από τα πιο πάνω μοντέλα το σταδιακό και το οργανισμικό αποκλείουν τη συμμετοχή των γονέων και τη συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς, όλοι λειτουργούν ανεξάρτητα προς όφελος των παιδιών. Ενώ στο μοντέλο των κοινωνικών συστημάτων των Cuba & Getzels (1957) και στο πολιτικό μοντέλο του Easton διαφαίνεται η αλληλεπίδραση των ομάδων στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν οι πιο σημαντικές θεωρίες-μοντέλα, τα οποία έχουν προταθεί από διάφορους μελετητές και τα οποία αποτελούν συχνά το θεωρητικό υπόβαθρο μελετών που διερευνούν και εξετάζουν τη συνεργασία σχολείου – οικογένειας.

2.2.1 Το μοντέλο του Bronfenbrenner (1979· 1986) ή αλλιώς οικολογικό ή βιο-οικολογικό μοντέλο παρουσιάστηκε ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1970.

Στο μοντέλο αυτό το σχολείο και η οικογένεια αντιμετωπίζονται ως οργανικά μέρη του ίδιου συστήματος, των οποίων η αλληλεπίδραση όχι μόνο δεν εμποδίζεται, αλλά θεωρείται επιθυμητή, όσο και αυτονόητη. Το μοντέλο αυτό διατυπώθηκε από τον ίδιο τον Bronfenbrenner (1989) και βασίζεται στη συστημική προσέγγιση. Σύμφωνα με τις κεντρικές κατευθύνσεις του οικολογικού μοντέλου, το άτομο εξελίσσεται μέσα σε πλαίσια σχέσεων αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης, που τελικά συγκροτούν το περιβάλλον του .

ΣΧΗΜΑ : Γραφική απεικόνιση της θεωρίας των οικολογικών συστημάτων

(προσαρμογή

από: <http://lifeinstructionmanual.wikispaces.com/Bronfenbrenner's+Bioecological+Model>).

Όπως, βλέπουμε στο πιο πάνω , ο Bronfenbrenner βασίζεται στην παραδοχή ότι κάθε άτομο ανήκει ταυτόχρονα σε διάφορα υποσυστήματα, τα οποία το επηρεάζουν σε διαφορετικό, βέβαια, βαθμό και ένταση. Όλοι οι άνθρωποι ζουν και λειτουργούν μέσα σε ένα υπερσύστημα το οποίο υποδιαιρείται σε μικρότερα υποσυστήματα. Το μοντέλο του Bronfenbrenner (1989) αποτελείται από μια σειρά ομόκεντρων κύκλων, από τους οποίους ο μεγαλύτερος αποτελεί το μακροσύστημα και ο μικρότερος περιέχει το κάθε άτομο. Στον ενδιάμεσο χώρο υπάρχουν μικροσυστήματα, μεσοσυστήματα και εξωσυστήματα που περιλαμβάνουν το άτομο, αλλά αποτελούνται από όλο και πιο μεγάλες, πιο απρόσωπες και τυπικές ομάδες (Πέσλη, 2009).

Συγκεκριμένα, το άτομο συμμετέχει σε πέντε διαφορετικά συστήματα:

Τα **μικροσυστήματα**, τα οποία αποτελούν το άμεσο περιβάλλον του παιδιού, όπως η οικογένεια, το σχολείο και η γειτονιά. Σε αυτό το επίπεδο οι αλληλεπιδράσεις είναι άμεσες και η επίδρασή τους στο άτομο είναι έντονη και καθοριστική. Επιπλέον, η αλληλεπίδραση των μικροσυστημάτων αυξάνει, καθώς το παιδί μεγαλώνει και συμμετέχει σε περισσότερα μικροσυστήματα.

Το **μεσοσύστημα**, το οποίο δεν αποτελεί ένα δομικό μέρος του μοντέλου αλλά ένα σύστημα σχέσεων/αλληλεπιδράσεων που περιγράφει την αλληλεπίδραση που αναπτύσσεται ανάμεσα στα μικροσυστήματα (π.χ. σχέση ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και στους γονείς). Θεωρείται ο στόχος παρέμβασης για τη βελτίωση και την αλλαγή στη συμπεριφορά του παιδιού, καθώς το πλήθος και η ποιότητα των αλληλεπιδράσεων που λειτουργούν σε αυτό καθορίζουν την αποδοτικότητα του περιβάλλοντος του συστήματος για τη θετική ανάπτυξη του παιδιού.

Το **εξωσύστημα**, στο οποίο εντάσσονται οι κρατικοί και επαγγελματικοί φορείς, η τεχνολογία, τα Μ.Μ.Ε. και οι κοινωνικές οργανώσεις. Όπως γίνεται φανερό, το παιδί δεν εμπλέκεται άμεσα στο εξωσύστημα και δεν μπορεί να το μεταβάλει, αλλά επηρεάζεται από αυτό μέσω της επίδρασης στο μεσοσύστημα. Για παράδειγμα, οι συνθήκες εργασίας των γονέων (π.χ. ωράριο, αμοιβή) επηρεάζουν το μικροσύστημα της οικογένειας, το οποίο με τη σειρά του καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την ανάπτυξη και τη συμπεριφορά του παιδιού.

Το **μακροσύστημα**, το οποίο αφορά το πολιτικό σύστημα, τη νομοθεσία, τις κοινωνικές και πολιτισμικές αξίες και την οικονομική πολιτική της χώρας. Εξελίσσεται δυναμικά και επηρεάζει το παιδί μέσα από την επίδρασή του στα διάφορα υποσυστήματα που μεσολαβούν.

Το **χρονοσύστημα**, το οποίο αντιπροσωπεύει τη χρονική συνιστώσα των υποσυστημάτων που περιγράφηκαν. Για παράδειγμα, ο χρόνος θανάτου των γονέων στο μικροσύστημα της οικογένειας αποτελεί μια σημαντική παράμετρο για την ανάπτυξη του παιδιού. Υποστηρίζεται ότι, καθώς η εξέλιξη στον χρόνο είναι σε σημαντικό βαθμό απρόβλεπτη, η διαδικασία ανάπτυξης του παιδιού είναι πολύπλοκη και αρκετές φορές επηρεάζεται από τυχαίους παράγοντες.

Όπως είναι φυσικό, όλα αυτά τα στοιχεία διαμορφώνουν τις στάσεις και τις συμπεριφορές του καθενός από εμάς και συμμετέχουν στο σχηματισμό του πολύπλοκου κατασκευάσματος που αποκαλούμε «εαυτό» (Γεωργίου, 2000). Ο Bronfenbrenner (Ρέντζου, 2011) ανέφερε κάποια από τα βασικά χαρακτηριστικά του οικολογικού μοντέλου :

- Το παιδί βρίσκεται στο κέντρο αυτού του μοντέλου
- Η θεωρία αναγνωρίζει ότι το παιδί επηρεάζει και επηρεάζεται από τα πλαίσια στα οποία δρα.
- Το πιο σημαντικό πλαίσιο για το παιδί είναι η οικογένεια του διότι, σε αυτή περνάει τον περισσότερο χρόνο και ασκεί σημαντική συναισθηματική επίδραση στο παιδί.
- Η ανάπτυξη του παιδιού καθορίζεται από τις εμπειρίες που έχει .
- Ένα οικολογικό μοντέλο αναγνωρίζει ότι ο αριθμός και η ποιότητα των σχέσεων ανάμεσα στα πλαίσια στα οποία συμμετέχει το παιδί ασκούν σημαντική επίδραση στην ανάπτυξη του.
- Η δημιουργία και η διατήρηση προοδευτικά περισσότερο σύνθετων μορφών αλληλεπίδρασης μεταξύ του γονέα ή του εκπαιδευτικού και του παιδιού εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την ύπαρξη και την εμπλοκή-συμμετοχή κάποιου άλλου ενήλικα, ο οποίος βοηθάει, ενθαρρύνει, προσδίδει κύρος και εκφράζει θαυμασμό και στοργή

για το πρόσωπο που φροντίζει το παιδί και που εμπλέκεται σε κοινές δραστηριότητες με το παιδί.

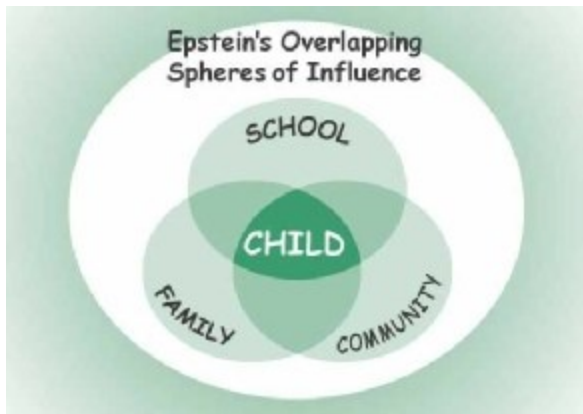
- Η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών φροντίδας και ανατροφής του παιδιού, στην οικογένεια και σε άλλα πλαίσια, προϋποθέτει την υιοθέτηση εξελισσομένων μορφών ανταλλαγής πληροφοριών, αμοιβαία επικοινωνία, αμοιβαίο σεβασμό και αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κύριων πλαισίων στα οποία ζουν και δρουν τα παιδιά και οι γονείς. Αυτά τα πλαίσια περιλαμβάνουν το σπίτι, τον παιδικό σταθμό, το νηπιαγωγείο, το σχολείο και το χώρο εργασίας των γονέων.
- Τέλος, το μοντέλο αυτό ασχολείται και με τη μετάβαση του παιδιού από το ένα πλαίσιο στο άλλο. Για παράδειγμα, είναι ίδιες οι προσδοκίες ανάμεσα σε δύο πλαίσια ή τα παιδιά συναντούν δυσκολίες στην προσαρμογή και μπερδεύονται λόγω διαφορετικών προσδοκιών.

Με τη θεωρία των οικολογικών συστημάτων του Bronfenbrenner, δίνεται έμφαση στο γεγονός ότι η βιολογία του παιδιού είναι το πρωταρχικό περιβάλλον που δραστηριοποιεί την ανάπτυξη του και υποστηρίζει ότι μέσα από διάφορες διαδικασίες και αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στο παιδί, τα πρόσωπα και τις καταστάσεις του περιβάλλοντος, πραγματοποιείται η ανάπτυξη του παιδιού (Ρέντζου, 2011, σ. 43).

Συνοπτικά, θα λέγαμε ότι ένα οικολογικό μοντέλο είναι παιδοκεντρικό, η αρχική του έμφαση δίνεται στις εμπειρίες των παιδιών, αφού αυτές είναι οι «κινητήριες δυνάμεις» της ανάπτυξης και τέλος, συμπεριλαμβάνει το είδος των σχέσεων που υπάρχουν ανάμεσα στα διάφορα πλαίσια, αφού αυτές επηρεάζουν τις εμπειρίες των παιδιών (Ρέντζου, 2011). Έτσι, προωθεί τη συνεργασία μεταξύ τους προς όφελος των παιδιών. Τέλος, το μοντέλο αυτό διαθέτει γενικότητα και τη δυνατότητα να υποστηρίξει επιλογές στρατηγικού χαρακτήρα κατά το σχεδιασμό εκπαιδευτικής πολιτικής (Κοζύβα, 2009).

2.2.2 Το μοντέλο της Epstein

Το μοντέλο της Epstein (1985), που είναι ευρύτερα γνωστό ως σφαιρικό μοντέλο ή μοντέλο των επικαλυπτόμενων σφαιρών επιρροής, αποτελεί μια ειδική εφαρμογή του ευρύτερου συστημικού τρόπου θεώρησης των πραγμάτων στη σχέση σχολείου και οικογένειας (Γεωργίου, 2000) και υποστηρίζει την ανάγκη που υπάρχει για συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο, την οικογένεια και την τοπική κοινότητα (Μυλωνάκου – Κεκέ, 2006).

Η Epstein αναγνωρίζει την ανάγκη για συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας – στην οποία οραματίζεται και τη συμμετοχή των κοινοτήτων - και επισημαίνει τους λόγους για τους οποίους η συνεργασία είναι αποδοτική. Θεωρεί, επίσης, πως οι κοινές δράσεις σχολείου – οικογένειας - κοινότητας μπορούν να υποστηρίξουν τα παιδιά να επιτύχουν αρχικά στο σχολείο και αργότερα στη ζωή, να ενισχύσουν τις ικανότητες των γονιών για να ενισχύσουν τα παιδιά τους στην προσπάθειά τους για μάθηση, αλλά και να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους.

Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, σε θεωρητική βάση, υπάρχουν τρεις επικαλυπτόμενες σφαίρες: η οικογένεια, το σχολείο και η κοινότητα, οι οποίες βρίσκονται σε διαρκή αλληλεπίδραση μεταξύ τους με κοινό σημείο τομής το παιδί (Γεωργίου, 2000). Το παιδί τοποθετείται στο κέντρο του σχήματος και αυτό σημαίνει ότι στην πράξη είναι ο βασικός πρωταγωνιστής στη διαδικασία της μάθησης και ο

κύριος συντελεστής στην όποια επιτυχία ή αποτυχία έχει στο σχολείο ή στο κοινωνικό περιβάλλον. Το σχολείο, η οικογένεια και η κοινότητα δε διαθέτουν αυτόματους μηχανισμούς δημιουργίας επιτυχημένων μαθητών (Μυλωνάκου - Κεκέ, 2006). Ανάλογα με τις δυνάμεις που ασκούνται πάνω τους και ρυθμίζουν τις κινήσεις τους, οι σφαίρες είτε έλκονται είτε απομακρύνονται (Γεωργίου, 2000).

Επιπλέον, η Epstein (1986) στρέφει το ενδιαφέρον της στην αναζήτηση των κατάλληλων πρακτικών και μεθόδων, ώστε να εφαρμοστούν στην πράξη οι προτάσεις της. Επίσης, χρησιμοποιώντας έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στις ΗΠΑ κατέληξε σε μια τυπολογία της γονεϊκής εμπλοκής που μπορεί να αξιοποιηθεί από τα σχολεία για την ανάπτυξη προγραμμάτων συνεργασίας με τις οικογένειες των μαθητών τους και με τους φορείς της τοπικής κοινότητας (Epstein, 1992). Τέλος, το μοντέλο της Epstein διαθέτει σαφήνεια στόχων, υποδεικνύει οδηγίες και συμβουλές προς τους γονείς και τους παιδαγωγούς και είναι χρήσιμο στο σχεδιασμό και την εφαρμογή εκπαιδευτικής πολιτικής, μέσω της δυνατότητας που περιέχει για καθορισμό αποφάσεων τακτικού χαρακτήρα (Κοζυβά, 2009).

Από την Epstein έχουν προταθεί έξι τύποι εμπλοκής των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους. Αυτοί οι έξι τύποι εμπλοκής των γονέων, που είναι αποδεκτοί από τη πλειοψηφία των ερευνητών και συναντώνται σε πολλές μελέτες (Epstein & Dauber, 1991 • Epstein, 1996 • Epstein & Jansorn, 2004), είναι οι εξής:

1. Γονεϊκή μέριμνα: Οι γονείς παρέχουν ένα ασφαλές και σταθερό οικογενειακό περιβάλλον που ενθαρρύνει την μάθηση και την καλή συμπεριφορά στο σχολείο. Τα σχολεία παρέχουν πληροφόρηση και κατάρτιση προς τους γονείς, έτσι ώστε να κατανοούν την ανάπτυξη των παιδιών τους και να χειρίζονται επιτυχώς τις αλλαγές που παρατηρούν. Οι γονείς έτσι αποκτούν αυτοπεποίθηση, συνειδητοποιούν την αξία της εποπτείας της οικογένειας, μαθαίνουν να ισορροπούν το χρόνο τους, ώστε να διαθέτουν επαρκή χρόνο για τα παιδιά τους και επίσης, μαθαίνουν να προσαρμόζουν

το περιβάλλον του σπιτιού, ώστε να βοηθούν το παιδί να αναπτυχθεί σωστά (Epstein & Salinas, 2004).

2. Επικοινωνία με την οικογένεια: Οι γονείς ενημερώνονται από τα σχολεία για τα προγράμματα τους και την πρόοδο των παιδιών τους. Αυτό μπορεί να γίνεται μέσω τηλεφώνου, με γραπτά σημειώματα ή με προσωπικές συναντήσεις. Οι εκπαιδευτικοί, έτσι, αποκτούν την ικανότητα να κατανοούν τις απόψεις της οικογένειας και να σχεδιάζουν μαζί με τους γονείς τους τρόπους που θα οδηγήσουν στην πρόοδο του παιδιού (Epstein & Salinas, 2004).

3. Εθελοντική συμμετοχή σε σχολικές δραστηριότητες: Οι γονείς μπορούν να συμμετέχουν εθελοντικά σε σχολικές δραστηριότητες και προγράμματα. Με τον τρόπο αυτό οι γονείς κατανοούν και σέβονται περισσότερο τη δουλειά του παιδαγωγού, συνειδητοποιούν ότι είναι ευπρόσδεκτοι στο σχολείο, μαθαίνουν νέους τρόπους, για να βοηθούν τα παιδιά τους στο σπίτι, καθώς μπορεί να χρησιμοποιήσουν τις σχολικές δραστηριότητες που παθαίνουν εκεί κατά τη διάρκεια της εθελοντικής τους συμμετοχής (Epstein & Salinas, 2004).

4. Οι γονείς ως παιδαγωγοί: Με την καθοδήγηση και την υποστήριξη των παιδαγωγών τα οικογενειακά μέλη (γονείς, αδέρφια, παππούδες) μπορούν να εποπτεύουν και να βοηθούν τα παιδιά στις εργασίες που τους αναθέτονται,

στη σχολική μελέτη, καθώς και σε άλλες σχετικές με το σχολείο δραστηριότητες. Είναι, έτσι, σε θέση να κατανοήσουν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα και το τι πρέπει να μάθει το παιδί και δίνουν την ευκαιρία στους παιδαγωγούς να ζητούν να γίνει κάποια εργασία στο σπίτι. Ακόμη, οι γονείς μαθαίνουν πως να βοηθήσουν το μαθητή στο σπίτι και πώς να τον ενθαρρύνουν και συνειδητοποιούν ότι το παιδί τους πλέον έχει περάσει στο στάδιο της μάθησης (Epstein & Salinas, 2004).

5. Συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων για την εκπαίδευση: Τα σχολεία μπορούν να δώσουν στους γονείς σημαντικό ρόλο στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η αντιπροσώπευση και συμμετοχή των γονέων στη διοίκηση του σχολείου πρέπει να

είναι ανοικτή σε όλους και όχι μόνο σ' αυτούς που έχουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο. Δίνεται η ευκαιρία, με αυτό τον τρόπο, οι γονείς να συνδεθούν και με τις άλλες οικογένειες ενώ οι παιδαγωγοί κατανοούν τις προοπτικές βελτίωσης του σχολείου με την παρουσία και των γονέων στο πλευρό τους και με τη δυνατότητα που τους δίνεται να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων (Epstein & Salinas, 2004).

6. Συνεργασία με άλλους φορείς: Τα σχολεία μπορούν να βοηθήσουν τις οικογένειες στη συνεργασία τους με άλλους φορείς (π.χ. υγειονομική περίθαλψη, πολιτιστικά σωματεία) και στην πρόσβαση τους σε υπηρεσίες και προγράμματα (ανακύκλωση, φροντίδα των παιδιών μετά το σχολείο κλπ). Δίνεται με αυτόν τον τρόπο η ευκαιρία για χρήση των κοινοτικών πόρων για τη βελτίωση του σχολικού περιβάλλοντος, οι παιδαγωγοί αποκτούν εμπειρία και γνώση των υπηρεσιών που μπορεί να τους προσφέρει το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον και να τους στηρίξει στο έργο τους και τα παιδιά αντιλαμβάνονται την αξία ύπαρξης οργανωμένων κοινωνιών (Epstein & Salinas, 2004).

2.2.3 Μοντέλο των Ryan and Adams

Το μοντέλο των Ryan και Adams (1995), με συστημικό προσανατολισμό επίσης, εστιάζει στο παιδί-μαθητή και στα μέλη του άμεσου οικογενειακού του περιβάλλοντος, στις διαπροσωπικές τους σχέσεις και στην επίδραση που έχουν στην επιτυχία του παιδιού τόσο στο σχολικό όσο και στο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο αυτό δραστηριοποιείται. Τα συστήματα των σχέσεων και οι παράμετροι ανάλογα με την εγγύτητα επίδρασης που έχουν στη συμπεριφορά και στην επίδοση του παιδιού στο σχολείο ιεραρχούνται σε έξι επίπεδα, με το παιδί να τοποθετείται στη βάση. Κάθε επίπεδο περιλαμβάνει ένα συγκεκριμένο σύνολο από μεταβλητές και αντιπροσωπεύεται από έναν αριθμό που δηλώνει την απόσταση μεταξύ τους.

Ειδικότερα, στο μηδενικό επίπεδο περιλαμβάνονται μεταβλητές που αφορούν την επίδοση και τη συμπεριφορά του παιδιού στο σχολείο (π.χ. βαθμολογία, συμμετοχή). Στο πρώτο επίπεδο εντάσσονται μεταβλητές που περιγράφουν χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και συσχετίζονται περισσότερο με τη σχολική

επίδοση (π.χ. ευφυΐα, αυτοεκτίμηση, συναισθηματική έκφραση). Το δεύτερο επίπεδο περιέχει μεταβλητές που σχετίζονται με την εμπλοκή των γονέων στις σχολικές υποχρεώσεις του παιδιού (π.χ. βοήθεια στην κατ' οίκον εργασία), ενώ το τρίτο επίπεδο περιλαμβάνει την αλληλεπίδραση γονέων και παιδιών σε εξωσχολικές δραστηριότητες. Στο τέταρτο επίπεδο περιγράφονται οι μεταβλητές που αφορούν την αλληλεπίδραση ανάμεσα στα μέλη του ευρύτερου οικογενειακού περιβάλλοντος (π.χ. επικοινωνία, συνεργασία, συνοχή, έκφραση επιθετικότητας). Το πέμπτο επίπεδο αφορά πιο συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των γονέων, τις προσδοκίες για την επίδοση των παιδιών και τη στάση τους απέναντι στην εκπαίδευση. Το έκτο επίπεδο αφορά το εξωτερικό περιβάλλον της οικογένειας και ειδικότερα τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες που την πλαισιώνουν (π.χ. μορφωτικό επίπεδο οικογένειας).

Παράλληλα, το μοντέλο υιοθετεί τις ακόλουθες βασικές παραδοχές:

Το σύνολο των ατομικών χαρακτηριστικών των μελών της οικογένειας αλλά και οι διεργασίες που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο της λειτουργούν αμφίδρομα σε σχέση με το παιδί και την ανάπτυξή του.

Η συμπεριφορά και οι επιδόσεις του παιδιού επηρεάζονται σε διαφορετικό βαθμό από τις προαναφερόμενες παραμέτρους, οι οποίες ακολουθούν την ιεράρχηση έξι επιπέδων αναφορικά με το παιδί.

Ο διαφορετικός βαθμός επίδρασης των παραμέτρων οδηγεί και σε διαφορετικές επιπτώσεις στο παιδί. Αναμένεται να είναι εντονότερες οι επιπτώσεις που προκύπτουν από αλληλεπιδράσεις και διεργασίες σε επίπεδα που βρίσκονται εγγύτερα μεταξύ τους (Μυλωνάκου-Κεκέ 2009: 288- 290).

2.2.4. Μοντέλο της γονεϊκής εμπλοκής των Hoover-Dempsey και Sandler

Το μοντέλο που προτείνεται από τους Hoover-Dempsey και Sandler (1995) επικεντρώνεται σε ψυχολογικές παραμέτρους που αφορούν τους γονείς και επηρεάζουν τις σχέσεις που αναπτύσσουν με το σχολείο και συγκροτείται από πέντε επίπεδα:

1. Στο **πρώτο επίπεδο** εντάσσονται οι παράγοντες που κινητοποιούν τους γονείς να εμπλακούν στην εκπαίδευση των παιδιών τους, όπως:

-Τα προσωπικά κίνητρα, τα οποία φαίνεται να διαμορφώνονται από την «κατασκευή» του γονεϊκού ρόλου, η οποία συγκροτείται από τις αντιλήψεις για την ανάληψη ευθύνης στην εκπαίδευση των παιδιών και από τις προσωπικές εκπαιδευτικές εμπειρίες των γονέων.

-Η ανάπτυξη κινήτρων για τη γονεϊκή εμπλοκή καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει και η αίσθηση της αποτελεσματικότητας, δηλαδή οι πεποιθήσεις που διατηρούν οι γονείς ότι πράγματι μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους μέσα από τις κατάλληλες δράσεις.

-Οι προσκλήσεις για συνεργασία που προέρχονται από το σχολείο, από τους εκπαιδευτικούς αλλά και από τα ίδια τα παιδιά.

-Το πλαίσιο ζωής της οικογένειας, το οποίο διαμορφώνεται από την κοινωνική-οικονομική κατάστασή της, τις προϋπάρχουσες γνώσεις και δεξιότητες των γονέων, τη χρονική διαθεσιμότητα και τη συνολική δυνατότητα για ενεργοποίηση στην παροχή υποστήριξης στη μελέτη και στις δραστηριότητες των παιδιών.

2. Στο **δεύτερο επίπεδο** συμπεριλαμβάνονται οι αντιλήψεις των γονέων για τους μηχανισμούς της γονεϊκής εμπλοκής, όπως:

-Η ενθάρρυνση του παιδιού κατά την εκτέλεση των σχολικών καθηκόντων

- Το σύνολο των βασικών στρατηγικών και πρακτικών της γονεϊκής εμπλοκής

-Η ενίσχυση της θετικής συμπεριφοράς του παιδιού από τους γονείς

-Η παροχή εκπαίδευσης από τους γονείς προς το παιδί

3. Στο **τρίτο επίπεδο** περιγράφονται οι αντιλήψεις των παιδιών για τους μηχανισμούς της γονεϊκής εμπλοκής, όπως:

- Η ενθάρρυνση και η υποστήριξη που δέχονται στην εκτέλεση των σχολικών τους καθηκόντων

-Το σύνολο των βασικών στρατηγικών και πρακτικών της γονεϊκής εμπλοκής

-Η ενίσχυση της θετικής συμπεριφοράς του παιδιού από τους γονείς

-Η παροχή εκπαίδευσης από τους γονείς προς το παιδί

4. Στο **τέταρτο επίπεδο** περιγράφονται, σύμφωνα με τις αντιλήψεις των παιδιών, οι ακόλουθες ιδιότητες των μαθητών που οδηγούν σε καλύτερες επιδόσεις:

-Η ακαδημαϊκή αποτελεσματικότητα.

-Το εσωτερικό κίνητρο για μάθηση.

-Η χρήση της αυτορρυθμιστικής στρατηγικής, η οποία αφορά τη δυνατότητα των μαθητών να ρυθμίζουν από μόνοι τους μέσα από τις πεποιθήσεις και τη συμπεριφορά τους τις διαδικασίες που ενισχύουν τη μάθηση και την ακαδημαϊκή επιτυχία.

-Η αλληλεπίδραση με τους εκπαιδευτικούς .

5. Στο **πέμπτο επίπεδο** περιλαμβάνονται οι επιδόσεις των μαθητών στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα. Συνολικά, το συγκεκριμένο μοντέλο παρέχει σημαντικά ερευνητικά δεδομένα και συμπεράσματα για τα κίνητρα των γονέων και τις σχετικές αντιλήψεις των παιδιών για τη γονεϊκή εμπλοκή, καθώς και για την αποτελεσματικότητα του σχολείου (Μυλωνάκου- Κεκέ 2009: 294).

2.2.5. Μοντέλο της συνεκπαίδευσης των Μυλωνάκου και Μυλωνάκου-Κεκέ

Η συνεκπαίδευση αποτελεί ένα αναδυόμενο διεπιστημονικό ερευνητικό πεδίο που προτείνει ένα νέο λειτουργικό μοντέλο εκπαίδευσης, το οποίο εμπλουτίζει τις υπάρχουσες κοινωνικοπαιδαγωγικές πρακτικές της εκπαίδευσης των ενηλίκων και των παιδιών με μεθόδους, πρακτικές και διαδικασίες που προέρχονται από την τυπική, την άτυπη και τη μη τυπική εκπαίδευση. Ειδικότερα, ως συνεκπαίδευση ορίζεται η απόκτηση κοινής εκπαιδευτικής εμπειρίας ταυτόχρονα και σε συνεργασία από άτομα διαφορετικής ηλικίας, γνωστικής υποδομής, εμπειριών, ενδιαφερόντων και κοινωνικού-πολιτισμικού επιπέδου (Μυλωνάκου-Κεκέ 2009).

Λαμβάνοντας υπόψη τους την πολυπλοκότητα και τις διαρκείς κοινωνικές, πολιτισμικές και οικονομικές μεταβολές που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη κοινωνία, τη ραγδαία ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, καθώς και την ανάγκη μιας λειτουργικής αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο σχολείο, στην οικογένεια και στην κοινότητα, οι εμπνευστές του μοντέλου υποστηρίζουν ότι οι συνεκπαιδευτικές δράσεις αποτελούν αναγκαιότητα, καθώς αναγνωρίζουν τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας ως ένα πολύ σημαντικό ζήτημα για το οποίο απαιτείται να αναλάβουν πρωτοβουλίες οι άμεσα εμπλεκόμενοι, δηλαδή οι μαθητές, οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί (Μυλωνάκου-Κεκέ 2009).

Συνεπώς, η οργάνωση συνεκπαιδευτικών δράσεων γύρω από μια θεματική ενότητα που ανταποκρίνεται στις ανάγκες και στα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων μπορεί να οδηγήσει στην αλλαγή των στάσεων και συμπεριφορών τους, ώστε να μετακινηθούν από την αμέτοχη κατάσταση προς μια ενεργό συμμετοχή που οργανώνει και αναπτύσσει τη γνώση. Η συνεργατική διαδικασία ολοκληρώνεται με την αξιοποίηση των εμπειριών και των γνώσεων που αποκτήθηκαν αλλά και με την κοινοποίησή τους στην ευρύτερη κοινότητα (Μυλωνάκου-Κεκέ 2009).

Συμπερασματικά, τα παραπάνω μοντέλα αν και υιοθετούν διαφορετικούς επιστημονικούς προσανατολισμούς, συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση των διεργασιών και των παραμέτρων που επηρεάζουν τη συνεργασία σχολείου,

οικογένειας και κοινότητας. Σύμφωνα με τη Μυλωνάκου-Κεκέ , μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή μιας επιτυχημένης εκπαιδευτικής πολιτικής για τη συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας. Η επιλογή του ποιου μοντέλου θα ακολουθηθεί εξαρτάται από πολλούς και διαφορετικούς παράγοντες, όπως τη διαφορά του κοινωνικού και οικονομικού επιπέδου των γονιών ή την θέληση ή μη για συνεργασία των εκπαιδευτικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η επικοινωνία οικογένειας και νηπιαγωγείου-σχολική πραγματικότητα

Εισαγωγή

Το νηπιαγωγείο σήμερα μέσα από τα καινοτόμα προγράμματα του, φέρει ευθύνη για την σωστή συνεργασία μεταξύ γονέων και νηπιαγωγών. Ο τρόπος προσέγγισης και προσέλευσης των γονέων για τη συμμετοχή τους στη σχολική ζωή είναι ευθύνη των εκπαιδευτικών, η οποία εκδηλώνεται με διάφορες μορφές, όπως η συγκέντρωση γονέων, η επαφή με μεμονωμένους γονείς σε τακτική μέρα και ώρα, γραπτή επικοινωνία, η τηλεφωνική επικοινωνία και η επίσκεψη στο σπίτι.

Έρευνες έχουν καταδείξει ότι η ενεργός συμμετοχή της οικογένειας και η εστίαση στον οικογενειακό, κεντροθετημένο προγραμματισμό στα προσχολικά προγράμματα μπορεί να οδηγήσουν σε θετικές αναπτυξιακές εκβάσεις τόσο για παιδιά αλλά και για τους γονείς (Γεωργίου, 2000). Η σωστή επικοινωνία είναι το θεμέλιο για τη συνεργασία ανάμεσα σε γονείς και νηπιαγωγούς. Ο /Η νηπιαγωγός και οι γονείς οφείλουν να δουν την επικοινωνιακή τους σχέση μέσα από ένα πνεύμα συνεργασίας, αλληλοπροσφοράς και συνέχειας (Σακελλαρίου, 2006).

Είναι, λοιπόν, κοινώς αποδεκτό, ότι η φροντίδα και η αγωγή των παιδιών αποτελεί συνεργατική προσπάθεια και συλλογική ευθύνη της οικογένειας, των νηπιαγωγών και της κοινότητας στην οποία ζουν. Στα πλαίσια της οικογένειας και της κοινότητας όλοι οι συμμετέχοντες μοιράζονται μια ηθική και δεοντολογική ευθύνη να προωθήσουν τις καλύτερες συνθήκες για την ευημερία των παιδιών (Association for Childhood Education International, 2011).

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται λόγος στους τρόπους επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των δυο θεσμών, στην σπουδαιότητα και στα πλεονεκτήματα που μπορεί να έχει η συνεργασία αυτή. Εστιάζει σε θέματα που αφορούν τη συνεργασία αυτή όπως ένα βιωματικό εργαστήριο συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών –γονέων – μαθητών

και παρουσιάζονται οι παράγοντες που αφορούν τα εμπλεκόμενα μέλη όπως και οι στάσεις και οι συμπεριφορές τους. Γίνεται επίσης αναφορά στο ρόλο του Διευθυντικού Προσωπικού στην επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των μελών και όλων των εμπλεκομένων. Επιπλέον, εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους οι γονείς επικοινωνούν με το σχολείο του παιδιού τους, οι οποίοι ποικίλουν και βοηθούν σημαντικά στην επίτευξη της απαιτούμενης συνεργασίας.

3.1. Επικοινωνιακό μοντέλο στο νηπιαγωγείο

Αναλύοντας τη σχολική αποτελεσματικότητα, θεωρούμε ότι σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ οικογένειας και νηπιαγωγείου είναι πρωταρχικής σημασίας και στηρίζεται στο επικοινωνιακό μοντέλο, δηλαδή την ικανότητα να στηρίζει το σχολικό περιβάλλον. Γενικότερα όταν εννοούμε επικοινωνιακό μοντέλο θεωρούμε πως είναι η δομή του σχολικού συστήματος που επιδιώκει την εύρυθμη λειτουργία και αποτελεσματικότητα του προγράμματος της, επιδιώκοντας ένα θετικό κλίμα προσέγγισης.

Το επικοινωνιακό μοντέλο ορίζεται ως ένα πρόγραμμα – σύστημα που βασίζεται στην ειλικρίνεια, την κατανόηση, τον αλληλοσεβασμό, την ευαισθησία, την εμπιστοσύνη. Με γνώμονα αυτά τα χαρακτηριστικά, αλλά και με καλή διάθεση, θέληση για συμμετοχή και προσφορά, δραστηριοποίηση, ενεργητικότητα από όλες τις πλευρές, είναι δυνατόν να εξασφαλιστεί θετικό και εποικοδομητικό σύστημα επικοινωνίας στο σχολείο, που θα προάγει τις ανθρώπινες σχέσεις και τη συνεργασία. Από όλα όσα προηγήθηκαν μπορούμε να συμπεράνουμε πως η αποτελεσματική επικοινωνία και η αгаστή συνεργασία στο χώρο του σχολείου μεταξύ όλων όσοι μετέχουν της εκπαιδευτικής διαδικασίας αποτελούν στοιχεία απαραίτητα για την αποδοτική λειτουργία της σχολικής μονάδας. Ενθαρρύνεται ο διάλογος, εντοπίζονται λύσεις, αποφεύγονται λάθη, βελτιώνονται οι διαπροσωπικές σχέσεις. Για τους λόγους αυτούς το σχολείο ως θεσμός μπορεί να αναπτύξει ένα επικοινωνιακό μοντέλο που θα πρέπει

να ορίζει το σχολείο ως : «τόπος συνεργασίας, επικοινωνίας, συναναστροφής, ομαδικής εργασίας και ενεργού συμμετοχής».

3.2. Ο ρόλος του Διευθυντικού Προσωπικού στο νηπιαγωγείο

Η δυνατότητα του σχολείου να λειτουργήσει αποτελεσματικά και να είναι ένας τόπος συνεργασίας και επικοινωνίας όπως προαναφέρθηκε εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό , από τη διοίκηση του σχολείου.

Το Διευθυντικό Προσωπικό της σχολικής μονάδας, ως φορέας και εκφραστής της κουλτούρας και της δυναμικής της είναι αυτός που καλείται να διαδραματίσει ένα ρόλο εξισορροπητικό μεταξύ των εμπλεκόμενων στην παιδαγωγική διαδικασία, προκειμένου να επιτευχθεί θετικό επικοινωνιακό σύστημα. Προσεγγίζοντας κατάλληλα νηπιαγωγούς , γονείς, μαθητές, αλλά και φορείς του εξωτερικού περιβάλλοντος, μπορεί να πετύχει την επίτευξη των στόχων . Ως παράγοντας διοικητικής ανάπτυξης, κατανέμοντας δίκαια το έργο του σχολείου, παρακινώντας το εκπαιδευτικό προσωπικό για ανάληψη πρωτοβουλιών και συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, έχοντας ανοικτή επικοινωνία και γόνιμο διάλογο με όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας, οδηγεί όλους στο να κατανοήσουν τους ρόλους τους και να συμβάλλουν θεληματικά και αποτελεσματικά στην επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων. Όταν οι στόχοι θέτονται από κοινού με τους υφισταμένους, τότε μπορούν να οριοθετηθούν περισσότεροι και δυσκολότεροι στόχοι.

Τρόποι που μπορεί η διοίκηση να συμβάλλει στην προσέγγιση ενός θετικού, επικοινωνιακού μοντέλου σε μια εκπαιδευτική μονάδα μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων ,είναι οι ακόλουθοι:

- Ανάπτυξη συνεργασίας διευθυντή/τριας με εκπαιδευτικούς- συναδέλφους για τη δημιουργία ευνοϊκού κλίματος.
- Συμμετοχή υφισταμένων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.
- Παροχή κινήτρων, επιβράβευση των υφισταμένων
- Καθορισμός προτύπων απόδοσης με τη συμμετοχή των υφισταμένων.

- Άνοιγμα του σχολείου στην τοπική κοινωνία.
- Συνεδριάσεις προσωπικού και συζητήσεις με το προσωπικό.
- Οργάνωση ανεπίσημων φιλικών συγκεντρώσεων του προσωπικού του σχολείου.
- Πρόσκληση γονέων στο σχολείο σε τακτά χρονικά διαστήματα.
- Πρόσκληση γονέων, αλλά και φορέων του εξωτερικού περιβάλλοντος στις εορταστικές εκδηλώσεις του σχολείου.
- Από κοινού αντιμετώπιση (διευθυντής/τρια-νηπιαγωγοί) προβλημάτων πειθαρχίας που ανακύπτουν.
- Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων (π.χ. Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης). Έτσι προάγεται η ομαδικότητα, η συνεργασία και η επικοινωνία.
- Συναντήσεις με τον σύνδεσμο γονέων .
- Συναντήσεις με τους φορείς της κοινότητας , του δήμου .

Με βάση όλα όσα έχουν ειπωθεί, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως ένα διοικητικό στέλεχος για να εκτελέσει με επιτυχία τα καθήκοντά του, πρέπει διακρίνεται από βασικές επικοινωνιακές δεξιότητες. Σύμφωνα με τον Σαΐτη (2002), υπάρχουν οι τρεις βασικές ομάδες δεξιοτήτων που πρέπει να διακρίνουν τα διοικητικά στελέχη, α) η επαγγελματική ικανότητα, β) η ικανότητα του συνεργάζεσθαι και γ) η αντιληπτική ικανότητα. Επικοινωνιακές δεξιότητες όπως η ικανότητα αντίληψης του περιβάλλοντος, ικανότητα προσαρμογής, θέληση, επιμονή, τόλμη, πειθώ, διορατικότητα, παρατηρητικότητα, ταχύτητα, ανάληψη ευθυνών και πρωτοβουλιών, ελαστικότητα σκέψης, είναι ιδιαίτερα σημαντικές για άτομα που κατέχουν θέσεις στα διάφορα κλιμάκια της διοικητικής πυραμίδας. Συγκεκριμένα, στο χώρο του σχολείου, ο/η διευθυντής/τρια οφείλει με το παράδειγμά του και την εν γένει συμπεριφορά του να δημιουργεί ένα καλό εργασιακό περιβάλλον. Πρέπει να είναι ευέλικτος, ανοικτός σε νέες ιδέες, να επαινεί δημόσια την προσπάθεια των συναδέλφων - εκπαιδευτικών, ενώ αντίθετα να ασκεί κριτική με διακριτικότητα και σύνεση, να είναι αντικειμενικός και να δείχνει σεβασμό στην προσωπικότητα των υφισταμένων. Εν κατακλείδι, το διευθυντικό προσωπικό ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος οφείλει να εμπνέει και να

εμπυχώνει τους υφισταμένους, να επιλύει αποτελεσματικά τα προβλήματα που προκύπτουν και να έχει γνώσεις ανθρώπινης ψυχολογίας, δεδομένου ότι ο χειρισμός του ανθρώπινου παράγοντα δεν είναι καθόλου εύκολη υπόθεση.

3.3. Τρόποι επικοινωνίας μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών

Όπως προαναφέρθηκε στο προηγούμενο υποκεφάλαιο πρωταρχικό ρόλο στη συνεργασία οικογένειας - σχολείου παίζει ο διάλογος, η επικοινωνιακή πρακτική, το πληροφοριακό στοιχείο και γενικότερα η συμμετοχή των γονέων στη λύση των προβλημάτων που παρουσιάζονται (Κιτσαράς, 1997). Μια φιλική, αρμονική συνεργασία μπορεί να επηρεάσει αργότερα ολόκληρη τη σχολική ζωή του παιδιού και να του δώσει ευκαιρίες για συνεχή πρόοδο και βελτίωση σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (Μπαρδή, 1976).

Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να υιοθετούν τη διαδικασία της αμφίδρομης επικοινωνίας, όπου ο πομπός (παιδαγωγός) συγκεντρώνει τις πληροφορίες, τις μετατρέπει σε μήνυμα και το αποστέλλει στο δέκτη (γονιό), ενώ ο δέκτης στη συνέχεια φιλτράρει το μήνυμα, το αποκωδικοποιεί και το ανατροφοδοτεί στον πομπό, δίνοντας του να καταλάβει ότι το έλαβε και το κατανόησε, προκειμένου να μεγιστοποιήσουν την επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών με τους γονείς (Berger, 2004).

Τα τελευταία χρόνια οι παιδαγωγοί πειραματίζονται με ποικίλα τεχνολογικά μέσα προκειμένου να επικοινωνήσουν με τους γονείς με καινοτόμους και πιο αποτελεσματικούς χρονικά τρόπους (Ramirez, 2001). Η ευθύνη για τη σωστή συνεργασία ανήκει στον παιδαγωγό, που πρέπει να βρει τρόπους ώστε να προσελκύσει τους γονείς να συμμετάσχουν στη σχολική ζωή (Καραβίδα, 2009).

Σύμφωνα με τη Λαλούμη- Βιδάλη (2008) οι συνήθεις μορφές επικοινωνίας που μπορεί να προγραμματιστούν μεταξύ γονέων - παιδαγωγών είναι τρεις: α) η προφορική, β) η γραπτή, και γ) η τηλεφωνική επικοινωνία.

Η **προφορική επικοινωνία**, που μπορεί να γίνει με κάθε γονέα ατομικά ή με όλους τους γονείς παράλληλα, περιλαμβάνει: ενημερωτικές συγκεντρώσεις, προσωπικές συναντήσεις, καθώς και ολιγόλεπτες συνομιλίες, στη διάρκεια που οι γονείς έρχονται να αφήσουν ή να πάρουν τα παιδιά τους. Επίσης, τις επισκέψεις των εκπαιδευτικών στο σπίτι των παιδιών για καλύτερη γνωριμία με την οικογένεια, τις ατομικές συνεντεύξεις ή την καθιέρωση οικογενειακών συνεδριών με συζητήσεις σχετικά με το νέο πρόγραμμα.

Στην **γραπτή επικοινωνία**, που απευθύνεται σε κάθε γονέα ξεχωριστά, περιλαμβάνονται: οι αποστολές σημειωμάτων, το ημερολόγιο επικοινωνίας, το οποίο μεταφέρει το παιδί στην τσάντα του, ο πίνακας ανακοινώσεων, ο οποίος απευθύνεται στους γονείς στο χώρο του νηπιαγωγείου, αλλά και τα ενημερωτικά φυλλάδια και οι εκθέσεις με τις παρατηρήσεις των νηπιαγωγών. Ακόμη, τα μεμονωμένα γράμματα και τα ενημερωτικά φυλλάδια, η έκδοση των σχολικών περιοδικών και ο φάκελος δειγμάτων εργασιών των παιδιών. Τέλος, οι ενημερωτικές αναφορές για τις εργασίες που πρέπει να γίνουν στο σπίτι και οι συγκεκριμένες οδηγίες για το πώς οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά σε τομείς στους οποίους συναντούν δυσκολίες (π.χ. ορθογραφία) και η αποστολή email (Λαλούμη – Βιδάλη, 2008).

Η πιο συχνή μορφή επικοινωνίας και συνεργασίας ανάμεσα στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς είναι οι συγκεντρώσεις γονέων. Μια αποτελεσματική συνάντηση αποτελεί και ευκαιρία για τη δημιουργία μιας επιτυχούς συνεργασίας αν και πολλές φορές προκαλεί άγχος και στις δύο πλευρές (Minke & Anderson, 2003). Οι συγκεντρώσεις πρέπει να πραγματοποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα και ώρες, καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, ώστε να μπορούν να παραβρίσκονται όλοι οι γονείς.

Σημαντικό είναι να ξεκινούν τη συνομιλία με ένα φιλικό χαιρετισμό και μια σύντομη ανεπίσημη συζήτηση και ακολούθως να μιλούν για την πρόοδο των παιδιών με έναν απλό και ευθύ τρόπο, ακούγοντας προσεκτικά τους γονείς. Ακόμη να

διασφαλίζουν τον απαιτούμενο χρόνο ώστε να συνοψίσουν τη συζήτηση και να σχεδιάσουν τις απαραίτητες συστάσεις και υποδείξεις (Price & Marsh, 1985).

Στην αρχή της σχολικής χρονιάς πρέπει να γίνεται η πρώτη συνάντηση για να γνωριστούν οι γονείς με τους παιδαγωγούς αλλά και οι γονείς μεταξύ τους. Στόχος της πρώτης συνάντησης είναι, κυρίως, ο προγραμματισμός, ο σχεδιασμός και η διατήρηση μιας συνεχούς και συστηματικής επικοινωνίας.

Τις συγκεντρώσεις των γονέων μπορούμε να τις διακρίνουμε στις εξής κατηγορίες: ομαδικές (στις οποίες συγκεντρώνονται όλοι οι γονείς των τμημάτων), τμηματικές (οι γονείς κάθε τμήματος χωριστά) και προσωπικές συναντήσεις (συναντιέται ο γονιός προσωπικά με τον εκπαιδευτικό, διευθυντή, ψυχολόγο κ.α.). Προτιμότερο είναι να διοργανώνονται συγκεντρώσεις γονέων ανά τμήμα και μόνο σε ειδικές περιπτώσεις οι συγκεντρώσεις να απευθύνονται σε όλους τους γονείς του νηπιαγωγείου (Νικολαΐδη & Πρωτόπαπα, 2011).

Η συμμετοχή των γονέων είναι απαραίτητη στις συγκεντρώσεις, διότι επιδιώκεται η ανταλλαγή απόψεων, σκέψεων και προτάσεων σχετικά με το πώς αισθάνονται, το τι σκέφτονται και πως αντιδρούν τα παιδιά στα ερεθίσματα που τους προσφέρονται στην προσχολική εκπαίδευση (Νικολακάκη και συν., 2002). Επίσης, οι γονείς οι οποίοι γνωρίζουν άριστα το παιδί τους (πχ. τα προτερήματα και τα ελαττώματα, την κατάσταση της υγείας του, ιδιαιτερότητες στο φαγητό κ.α.), μπορούν να συμβάλουν στο έργο του παιδαγωγού και να τον βοηθήσουν ν' ανταποκριθεί καλύτερα στα ενδιαφέροντα και στις ανάγκες των παιδιών τους (Συριόπουλος, 1955).

Στις προγραμματισμένες συγκεντρώσεις πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην επιλογή των θεμάτων, ώστε ν' αφορούν όλους τους γονείς και οι πληροφορίες που παρέχονται να έχουν πρακτική αξία. Στην πρώτη συνάντηση ξεναγούν οι εκπαιδευτικοί τους γονείς στο χώρο του προσχολικού προγράμματος, για να νιώσουν ασφάλεια για τον χώρο που θα βρίσκονται τα παιδιά τους και κάνει γνωστές τις αρχές που διέπουν την λειτουργία του. Στην συνέχεια τους ενημερώνει για το παιδαγωγικό πρόγραμμα και τις μεθόδους που θα πραγματοποιήσει καθώς και τους στόχους που έχει θέσει για όλη

τη σχολική χρονιά. Επίσης, αναφέρεται στα θέματα στα οποία θα ήθελε τη συνεργασία τους και απαντά στις πιθανές ερωτήσεις τους (Δαφέρμου & συν, 2008).

Από τις επόμενες συναντήσεις ατομικές και ομαδικές μπορεί ο εκπαιδευτικός να κάνει τα ακόλουθα :

- Αναλύει και παρουσιάζει θέματα που έχουν σχέση με την εξέλιξη του προγράμματος και τις δραστηριότητες που ανέπτυξαν τα παιδιά μέχρι εκείνο το χρονικό διάστημα.
- Παρουσιάζει στους γονείς ενδεικτικές εργασίες από τους ατομικούς φακέλους των παιδιών, τις οποίες μπορούν να παρατηρήσουν και να συζητήσουν τους στόχους και την επίτευξή τους.
- Αναφέρει τα θετικά στοιχεία κάθε παιδιού, με τι του αρέσει ν' ασχολείται, σε τι τα καταφέρνει πολύ καλά και τι σχέσεις έχει αναπτύξει με τα άλλα παιδιά.
- Αναλύονται θέματα που αφορούν την ανάπτυξη και την εξέλιξη των νηπίων σε όλους τους τομείς ανάπτυξης.
- Ενημερώνει τους γονείς για τις εκδηλώσεις που θα πραγματοποιηθούν και τους προτρέπει να συμμετάσχουν σε αυτές.
- Σε μερικές προκαθορισμένες συναντήσεις μπορούν να συμμετάσχουν ορισμένοι ειδικοί, όπως ψυχολόγοι και διατροφολόγοι, οι οποίοι μπορούν να ενημερώσουν τους γονείς για διάφορα θέματα σχετικά την ανάπτυξη των παιδιών. Ο ελάχιστος χρόνος της στιγμιαίας καθημερινής συνάντησης πολλές φορές αφήνει την εντύπωση στον παιδαγωγό ότι υπάρχει τακτική επικοινωνία, εντούτοις οι γονείς φαίνεται ότι δεν τον θεωρούν αρκετό (Λαλούμη Βιδάλη, 2008).

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αναφέρουν στους γονείς το παιδαγωγικό πρόγραμμα που θα πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια της ημέρας και τους στόχους που έχουν θέσει. Οι δε γονείς μπορούν να ενημερώσουν τους νηπιαγωγούς για το πώς ήταν το παιδί στο σπίτι την προηγούμενη μέρα, (πχ. αν διέκριναν κάποια εξέλιξη στην ανάπτυξή του και στη συμπεριφορά του, αν παρατήρησαν κάποια περίεργη συμπεριφορά που θέλουν να συζητήσουν ή να παρατηρήσουν οι παιδαγωγοί) και πως

είναι η διάθεσή του σήμερα αν σχετίζεται με κάποιο περιστατικό πχ. ασθένεια, στενοχώρια κ.α. Κατά την ώρα της αναχώρησης, νηπιαγωγοί και γονείς χωρίς άγχος μπορούν να κουβεντιάσουν πιο ήρεμα για το πώς ήταν η μέρα του παιδιού, ποιες δραστηριότητες πραγματοποιήθηκαν ποιοι στόχοι επιτεύχθηκαν, αν συμμετείχε στις δραστηριότητες, αν ήταν κοινωνικό, πώς εξελίσσεται νοητικά ή συναισθηματικά, ποιες είναι οι προτιμήσεις του και πώς ήταν η συμπεριφορά του (Saifer, 1996).

Υπάρχουν, όπως γίνεται φανερό, πολλές μορφές επικοινωνίας και οι νηπιαγωγοί και οι γονείς μπορούν να επιλέξουν τις μορφές εκείνες που θεωρούν ότι θα έχουν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα και θα οδηγήσουν σε μια ουσιαστική συνεργασία μεταξύ τους.

Οι σχέσεις μεταξύ οικογένειας και νηπιαγωγείου μπορούν να διακριθούν σε επίσημες ή τυπικές και σε ανεπίσημες ή άτυπες. Οι επίσημες αφορούν τις σχέσεις που το προσχολικό κέντρο αναπτύσσει με τους εκπροσώπους των Συνδέσμων Γονέων και Κηδεμόνων, ενώ η ανεπίσημες αφορούν τις επαφές που οι γονείς διατηρούν ως άτομα με το προσωπικό του νηπιαγωγείου. Κατά καιρούς έχουν διατυπωθεί διάφορες τυπολογίες για τη σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στο νηπιαγωγείο και την οικογένεια (Γεωργίου, 2000). Παρατηρείται, λοιπόν, ότι οι σχέσεις και οι επαφές που διατηρεί η οικογένεια με το σχολείο εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το πόσο ανοικτό είναι το ίδιο το σχολείο και το ευρύτερο εκπαιδευτικό σύστημα προς τους γονείς των παιδιών.

3.4. Η σημασία της επικοινωνίας οικογένειας και νηπιαγωγείου

Η αμφίδρομη σχέση ανάμεσα στην οικογένεια και το νηπιαγωγείο διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη λειτουργία του νηπιαγωγείου και επηρεάζει τους μαθητές, τους γονείς και τις εκπαιδευτικούς . Κύριο μέλημα τους η διαπαιδαγώγηση του παιδιού , γι' αυτό το λόγο οφείλουν να βοηθήσουν, να συμπαρασταθούν, και να ενισχύσουν όλα τα στοιχεία που έχει το παιδί για να διευρυνθούν οι ορίζοντες στην πνευματική ανάπτυξη. Η συνεργασία σχολείου και οικογένειας θα ωφελήσει στην καλύτερη και σωστότερη ανάπτυξη, μόρφωση και προετοιμασία του παιδιού για τη ζωή (Παπαγιαννίδου, 2000).

Επομένως πρέπει να συνειδητοποιήσουμε τη σημασία της συμμετοχής της οικογένειας, ως ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά για αποτελεσματικά προσχολικά προγράμματα, έχει αυξηθεί τόσο μεταξύ των γονέων όσο και μεταξύ των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων (Erstein, 1996). Οι έρευνες έχουν καταδείξει ότι η ενεργός συμμετοχή της οικογένειας και η εστίαση στον οικογενειακό, κεντροθετημένο προγραμματισμό στα προσχολικά προγράμματα μπορεί να οδηγήσουν σε θετικές αναπτυξιακές εκβάσεις, τόσο για τα παιδιά και τις οικογένειες όσο και για το σχολείο (Σακελλαρίου, 2006). Οι γονείς, μέσα από διαδικασίες συμμετοχής, κατανοούν καλύτερα πως μπορούν στα πλαίσια της συνεργασίας τους με τους παιδαγωγούς να ενισχύσουν την εκπαιδευτική εμπειρία των παιδιών τους και τα παιδιά λαμβάνουν το ισχυρό και συνεχές μήνυμα ότι η εκπαίδευση είναι πολύτιμη και σημαντική, ενώ πιο πιθανό είναι να αποδώσουν καλύτερα αυξάνοντας τη συμμετοχή τους, έχοντας λιγότερα προβλήματα πειθαρχίας και υψηλότερες φιλοδοξίες (Σακελλαρίου, 2006).

Στη συνέχεια , υποστηρίζουμε πως η συμμετοχή των γονιών στις δραστηριότητες του νηπιαγωγείου έχει πολλά πλεονεκτήματα και επηρεάζει όλους τους εμπλεκόμενους: παιδιά, γονείς και εκπαιδευτικούς.

3.4.1 Πλεονεκτήματα για τα παιδιά

Διάφορες έρευνες έχουν δείξει τη σημασία που έχει η συμμετοχή των γονέων στα σχολικά αποτελέσματα των παιδιών τους. Ενδεικτικά αναφέρονται διαχρονικές έρευνες (Miedel & Reynolds, 1999) που έχουν διαπιστώσει τη σχέση μεταξύ αυξημένου επιπέδου γονικής συμμετοχής και μεγαλύτερης σχολικής επιτυχίας των παιδιών. Η συμμετοχή των γονέων έχει εξάλλου συνδεθεί με τη σχολική και ακαδημαϊκή επιτυχία, με τη γλωσσική ανάπτυξη ή ακόμα με την κοινωνικοποίηση (Grolnick & Slowiaczek, 1994). Τα αποτελέσματα της έρευνας των Epstein et al. (2002), έδειξαν ότι τα οφέλη που αποκομίζει το παιδί μέσα από την συνεργασία μεταξύ των γονέων του και των εκπαιδευτικών του, αφορούν την υψηλότερη μαθησιακή ανάπτυξη των παιδιών, την καλύτερη ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους, την βελτιωμένη συμπεριφορά των παιδιών στο σπίτι και στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, την βελτίωση των κοινωνικών ικανοτήτων των παιδιών και την προσαρμογή τους σε αυτό.

Όταν τα παιδιά αντιλαμβάνονται ότι η οικογένεια και το νηπιαγωγείο συνεργάζονται αρμονικά μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι προκύπτουν τα ακόλουθα πλεονεκτήματα :

1. Τα παιδιά αποκτούν αυτοπεποίθηση, καλλιεργώντας την αυτοαξιολόγηση, τον αυτοσεβασμό και την εκτίμηση προς τους άλλους.
2. Εκτιμούν τους εκπαιδευτικούς, το προσωπικό, τους συμμαθητές και το σχολείο τους και αναπτύσσουν την επικοινωνία μεταξύ τους.
3. Δείχνουν περισσότερο ενδιαφέρον για την μάθηση.
4. Γίνονται δημιουργικά συμμετέχοντας στο σχολικό πρόγραμμα.
5. Αποκτούν θετικές στάσεις στην συμπεριφορά τους, πειθαρχία και ηθική καλλιέργεια.
6. Αυξάνονται τα κίνητρα για συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία και επιδρά θετικά στην εκπαιδευτική επίδοσή τους.
7. Αναγνωρίζουν της αξίας των γονέων τους και βελτιώνεται οι σχέσεις γονέων – παιδιών.

8. Ενίσχουν τα θετικά τους συναισθήματα και αναπτύσσουν κοινωνικές δεξιότητες .
9. Νοιώθουν ασφάλεια και κοινωνικοποιούνται , έτσι παιδιά και γονείς είναι λιγότερο αγχωμένοι στον αποχωρισμό.

3.4.2 Πλεονεκτήματα για τους γονείς

Η συνεργασία επηρεάζει θετικά και τους γονείς. Τα πλεονεκτήματα που μπορούν να έχουν οι γονείς από την επικοινωνιακή συνεργασία τους με το σχολείο είναι τα εξής :

1. Συναναστρέφονται περισσότερο με τα παιδιά τους, τα γνωρίζουν καλύτερα, κατανοούν τις αδυναμίες και τις ικανότητες τους.
2. Μαθαίνουν να αντιμετωπίζουν διάφορα προβλήματα με υπομονή .
3. Ενθαρρύνουν τις προσπάθειες των παιδιών.
4. Αξιολογούν και σέβονται θετικά τους εκπαιδευτικούς .
5. Βοηθά στους γονείς να είναι ενεργά μέλη στις δραστηριότητες του νηπιαγωγείου .
6. Συμμετέχει στο σύνδεσμο γονέων και κηδεμόνων του νηπιαγωγείου.
7. Βελτιώνεται σημαντικά το κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο των γονέων .
8. Βοηθούν περισσότερο στην εργασία στο σπίτι , καθώς επίσης τους ενδιαφέρει να ενημερώνονται από τους εκπαιδευτικούς .
9. Γίνεται έγκαιρη παρέμβαση σε προβλήματα τα οποία μπορεί να συνδέονται είτε με τη μάθηση είτε με τη συμπεριφορά του παιδιού.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας των Epstein et al. (2002), η συνεργασία των γονέων με τους εκπαιδευτικών έχει αρκετά πλεονεκτήματα για τους γονείς. Τα πλεονεκτήματα αυτά σχετίζονται με την αυξημένη αίσθηση της στήριξης των γονέων από το πρόγραμμα του νηπιαγωγείου , αλλά και από άλλους γονείς, τις περισσότερες αλληλοεπιδράσεις με άλλες οικογένειες στο νηπιαγωγείο και με τις κοινωνικές δραστηριότητες, την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των προβλημάτων των παιδιών, καθώς επίσης και με την αύξηση των γνώσεων και των εμπειριών των παιδιών.

3.4.3 Πλεονεκτήματα για τους εκπαιδευτικούς

Η συνεργασία μεταξύ των γονέων και των εκπαιδευτικών συνεπάγεται πλεονεκτήματα και για τους εκπαιδευτικούς .

- 1.Οι εκπαιδευτικοί αποκτούν γνώσεις που αφορούν τις συνθήκες που επικρατούν στο σπίτι των παιδιών,
- 2.Επιπλέον, η συνεργασία με τους γονείς παρέχει στους εκπαιδευτικούς βασικές γνώσεις και πληροφορίες για το κάθε παιδί. Αυτές οι γνώσεις σχετίζονται με το τι μπορούν να κάνουν τα παιδιά, τι γνωρίζουν και πως σκέφτονται.
- 3.Βελτιώνονται οι σχέσεις των εκπαιδευτικών με τα παιδιά και οι σχέσεις των παιδιών μεταξύ τους .
- 4.Μπορεί να φτιάξει ο εκπαιδευτικός το ατομικό προφίλ του κάθε παιδιού ,κάνοντας τους το πορτοφόλιο.
5. Βελτιώνονται οι σχέσεις ανάμεσα στους δύο φορείς, εμπλουτίζεται το προσχολικό περιβάλλον και αποκτά ποικιλία, καθώς οι γονείς προσφέρουν νέες ιδέες, ενδιαφέροντα, εμπειρίες, γνώσεις και κουλτούρα (Σαμαρά, 2010).
- 6.Με βάση τα ευρήματα σχετικής έρευνας(Erstein et al., 2002), μέσα από την συνεργασία μεταξύ των δύο φορέων, ενισχύεται ο σεβασμός των παιδαγωγών προς τις προμήθειες και τις δυνάμεις των οικογενειών , των αναγκών και των επιθυμιών των γονέων.
- 7.Στήριξη του εκπαιδευτικού έργου από τους ίδιους τους γονείς.
- 8.Εκπλήρωση του εκπαιδευτικού έργου των νηπιαγωγός με ηρεμία .
- 9.Προώθηση των καινοτόμων δράσεων στο νηπιαγωγείο .
- 10.Η Bainbridge (1988)συνόψισε τα θετικά για τους εκπαιδευτικούς ως εξής: βελτίωση επικοινωνίας με τους γονείς, γνώση των προσδοκιών των γονέων, μερική γνώση για την κατάσταση στο σπίτι του παιδιού, πληροφορίες σχετικά με την τοποθεσία και την κοινότητα, ευκαιρίες να δουλεύουν σε αρμονία με τους γονείς και την μείωση των συγκρούσεων και εντάσεων (Rentzou,2004).

3.5. Παράγοντες που επηρεάζουν την επικοινωνία και συνεργασία οικογένειας και νηπιαγωγείου

Οι οικογένειες, και ιδιαίτερα οι γονείς, ασκούν ουσιαστική επιρροή στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού και είναι τα πρώτα πρότυπα προς μίμηση για τα παιδιά . Τα μαθαίνουν να λειτουργούν και να έχουν εμπειρίες μέσα στο περιβάλλον που ζουν , ποια βιβλία, ποιες εκπομπές και τι είδους διασκέδαση θα επιλέξει, με ποια αθλήματα ή πολιτιστικές δραστηριότητες θα ασχοληθεί και - ως ένα βαθμό - ποιες φιλίες θα αναπτύξει.

Από την άλλη μεριά, ο εκπαιδευτικός είναι ο κύριος υπεύθυνος των σχολικών διαδικασιών. Φέρει την ευθύνη για την οργάνωση των διαδικασιών της αγωγής, της διδασκαλίας, της αξιολόγησης και γενικά της κοινωνικοποίησης του παιδιού. Αυτός έρχεται σε διαρκή επικοινωνία με το παιδί και από αυτόν εξαρτάται η ποιότητα της παιδαγωγικής επικοινωνίας, καθώς και το είδος της παιδαγωγικής σχέσης με το παιδί (Κιτσαράς, 1988).

Ωστόσο, η επίτευξη αποτελεσματικής επικοινωνίας και συνεργασίας δεν είναι εύκολη υπόθεση, καθώς υπάρχουν πρακτικά θέματα που αφορούν την επιθυμητή συνεργασία των δύο αυτών φορέων και που η επίλυση τους είναι σημαντική. Η ύπαρξη για παράδειγμα πολλών γονέων που είναι αλλοδαποί και δεν μπορούν να συμμετέχουν, καθώς δεν κατανοούν την ελληνική γλώσσα είναι ένα σημαντικό ζήτημα που τα τελευταία χρόνια οξύνεται όλο και περισσότερο, καθώς υπάρχει έντονη μετανάστευση στη χώρα μας (Macleod & Mathews, 1985).

Στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι να διερευνηθούν οι παράγοντες εκείνοι που επηρεάζουν τη συνεργασία οικογένειας και νηπιαγωγείου οι οποίοι μπορεί να λειτουργήσουν ως τροχοπέδη στην προσπάθεια επίτευξης μιας ορθής επικοινωνίας μεταξύ τους.

Όσον αφορά τους παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τη συχνότητα και την ένταση της σχέσης που αναπτύσσεται μεταξύ διδακτικού προσωπικού και οικογένειας, αυτοί μπορούν να διακριθούν σε 3 κατηγορίες:

- A. Παράγοντες που αφορούν τους γονείς
- B. Παράγοντες που αφορούν το παιδί
- Γ. Παράγοντες που αφορούν το σχολείο

A. Παράγοντες που αφορούν το παιδί

Αυτοί που σχετίζονται κυρίως με την ηλικία, το φύλο αλλά, την επίδοση και τα χαρακτηριστικά του παιδιού. Η επαφή του γονιού με το σχολείο φαίνεται να είναι πιο έντονη κατά τα πρώτα χρόνια του παιδιού στο σχολείο, ακολουθώντας μια φθίνουσα πορεία όσο προχωρά στις τάξεις του δημοτικού. Αυτό ίσως να οφείλεται στο ότι οι γονείς αντιλαμβάνονται πως η ενεργή συμμετοχή τους στα κρίσιμα, πρώιμα χρόνια μπορεί να επιφέρει ουσιαστική διαφορά. Αργότερα, μπορεί να απομακρύνονται όταν διαπιστώσουν ότι η παρουσία τους δεν είναι απαραίτητη.

1. Το φύλο του παιδιού επηρεάζει την εμπλοκή του γονέα. Πιθανόν η εμπλοκή των γονιών να σχετίζεται και με τα στερεότυπα για το αγόρι π.χ. μπορεί και μόνο του για το κορίτσι π.χ. είναι πιο ευαίσθητο . Είναι, επίσης, πιθανό η κοινωνικοποίηση των παιδιών ανάλογα με το φύλο να προκαλεί μεγαλύτερο άγχος στους γονείς .

2. Η επίδοση του παιδιού και τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του αυξομειώνει την εμπλοκή του γονιού, ανάλογα με την ανατροφοδότηση που δέχεται ο γονιός από τον εκπαιδευτικό αναφορικά με την επίδοση αλλά και τη συνολικότερη συμπεριφορά του παιδιού στο σχολικό πλαίσιο Η συνεχής εμπλοκή του γονέα δε σημαίνει και απαραίτητα και καλύτερα αποτελέσματα για το παιδί. Εξαρτάται από τι μορφή παίρνει αυτή: πίεση, ενίσχυση της αυτονομίας του παιδιού(γονιός παρών αλλά τον πρώτο ρόλο στο παιδί-εποπτευόμενη αυτονομία) ή «ντάντεμα» του παιδιού(άρα ενίσχυση της ανευθυνότητας και «ψαλίδισμα» της αυτοπεποίθησης του);

B. Παράγοντες που αφορούν τους γονείς

Από έρευνες φαίνεται ότι το φύλο του γονέα αλλά και το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο επηρεάζουν το είδος της σχέσης που θα αναπτύξει με το σχολείο. Ειδικότερα οι μητέρες φαίνεται ότι εμπλέκονται περισσότερο από τους πατέρες στα σχολικά θέματα, όχι μόνο γιατί το επιλέγουν οι ίδιες αλλά ίσως και επειδή τους ανατίθεται αυτός ο ρόλος. Τέτοιες στάσεις συναντώνται σε παραδοσιακές κοινωνίες όπως οι δικές μας.

Γονείς από χαμηλότερα κοινωνικο-οικονομικά στρώματα φαίνεται ότι εμπλέκονται λιγότερο, συχνά λόγω πρακτικών δυσκολιών(π.χ. αδυναμία παρακολούθησης ακαδημαϊκών υποχρεώσεων ή συμμετοχής σε σχολικές εκδηλώσεις του παιδιού διότι δεν μπορούν να παίρνουν άδεια με ευχέρεια, μπορεί να έχουν υποχρεώσεις με άλλα παιδιά στο σπίτι, υποχρεώσεις με τις οποίες δεν μπορεί να ασχοληθεί κανείς άλλος, προβλήματα στη μετακίνηση). Επίσης, μπορεί να νιώθουν άβολα και αδέξια απέναντι στον ανώτερο μορφωτικά εκπαιδευτικό ή να μη δίνουν τη δέουσα σημασία στη σχολική διαδικασία. Εκτός αυτού, η βοήθεια στην κατ' οίκον εργασία των παιδιών φτωχών οικογενειών πιθανόν εμποδίζεται από τις περιορισμένες, ακαδημαϊκές γνώσεις των γονιών. Επίσης, οι μετανάστες γονείς, ίσως, έχουν μειωμένη παρουσία στη σχολική ζωή του παιδιού λόγω των εμποδίων που δημιουργεί στην επικοινωνία η διαφορετική γλώσσα, οι διαφορετικές στάσεις και αξίες και η διαφορετική κουλτούρα. Επιπρόσθετα, λόγω της πιθανής παράνομης παραμονή τους στη χώρα και του ιδιαίτερα χαμηλού κοινωνικο-οικονομικό τους επίπεδου μπορεί να έχουν την αγωνία ότι εάν παραπονεθούν μπορεί το σύστημα να τους εκδικηθεί αποβάλλοντας τα παιδιά τους .

Από την άλλη, γονείς που έχουν υψηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο μπορούν συνήθως να διαθέσουν πιο εύκολα χρόνο από την εργασία τους για να συμμετέχουν σε σχολικές δραστηριότητες ή να επικοινωνούν με τον εκπαιδευτικό ή να καταλαβαίνουν πληρέστερα τη σπουδαιότητα του σχολείου(Hill, 2004).Όσον αφορά τις επαφές με τον

εκπαιδευτικό μητέρες χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου συζητούν πιο συχνά με τον εκπαιδευτικό σε σχέση με τις μητέρες υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου . Παρόλα αυτά, πρέπει να σημειωθεί,, όπως κάποιες έρευνες δείχνουν, ότι γονείς υψηλού κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου μπορεί να υποτιμούν τον εκπαιδευτικό όχι μόνο επειδή είναι πιο εύποροι και χαίρουν υψηλότερης κοινωνικής εκτίμησης αλλά επειδή, ίσως, διαθέτουν και υψηλότερα, ακαδημαϊκά προσόντα από τους εκπαιδευτικούς(Γεωργίου, 2000).

Ένας άλλος λόγος είναι μπορεί να είναι τα αρνητικά συναισθήματα του γονέα για το σχολικό περιβάλλον λόγω τραυματικών εμπειριών(σχολική αποτυχία, προβληματική συμπεριφορά ή ακόμη και κακοποίηση) που οι γονείς κουβαλούν μαζί τους από την περίοδο που ήταν οι ίδιοι μαθητές, αισθήματα τα οποία ξαναζωντανεύουν από την παρουσία τους στο σχολείο. Επιπρόσθετα, η τάση που επικρατεί, να καλούνται οι γονείς στο σχολείο, κυρίως, των παιδιών που αντιμετωπίζουν προβλήματα ή στη συμπεριφορά ή στην επίδοση δημιουργεί φόβο και αγωνία στους γονείς: « Τι έκανε πάλι το παιδί μου και με καλούν στο σχολείο?». Ενώ αντίθετα μια θετική θεώρηση της συνεισφοράς του γονιού στην εκπαίδευση του παιδιού τον ωθεί σε μια ενεργητικότερη συμμετοχή στη σχολική ζωή του παιδιού του και ενισχύει το αίσθημα της αποτελεσματικότητας του ως γονιός(Gronlick et al, 1997).

Γ. Παράγοντες που αφορούν το σχολείο

Η γονεϊκή εμπλοκή είναι εξ' ορισμού μέρος της συνεργασίας ανάμεσα στην οικογένεια και το σχολείο. Η συνεργασία αυτή δεν είναι εύκολη υπόθεση. Γονείς και εκπαιδευτικοί όπως δείχνουν αρκετές έρευνες δείχνουν ότι οι δυο πλευρές αντιμετωπίζουν, όχι σπάνια, προβλήματα στις μεταξύ τους σχέσεις. Η επικοινωνία αυτή μπορεί να δημιουργήσει προστριβές αν δεν ικανοποιηθούν κάποιες προϋποθέσεις και όροι. Α) η αναγνώριση των διακριτών τους ρόλων και των ευθυνών τους, Β) η αναγνώριση των ορίων κάθε πλευράς: ούτε το σχολείο μπορεί να υποκαταστήσει την οικογένεια ούτε η οικογένεια το σχολείο. Εκείνο που φοβούνται οι εκπαιδευτικοί εκτός της «εισβολής» των γονέων στον προσωπικό εργασιακό τους χώρο είναι οι

παρεμβάσεις των συλλόγων γονέων στα κέντρα εξουσίας(Δ/ντή-Υπουργείο) που επηρεάζουν τη ζωή των εκπαιδευτικών.

Η γονεϊκή εμπλοκή εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς για εκείνους τους γονείς που είναι για κάποιο λόγο περιθωριοποιημένοι(χαμηλό κοινωνικό-μορφωτικό και οικονομικό επίπεδο, προβλήματα επίδοσης ή συμπεριφοράς του παιδιού). Υπάρχουν γονείς που θέλουν να βοηθήσουν το παιδί τους αλλά διστάζουν να περάσουν το κατώφλι του σχολείου και αυτοί μπορεί, ίσως, εύκολα να θεωρηθούν απαθείς και αδιάφοροι. Αναφερόμαστε σε φτωχές οικογένειες, αμόρφωτους γονείς, διαζευγμένες ή ανύπαντρες μητέρες που προσπαθούν, παρά τις αντιξοότητες που συναντούν να ανταπεξέλθουν αλλά και διατηρούν απόσταση από το σχολείο για να μην αποκαλυφθούν οι αδυναμίες τους. Αν οι γονείς νιώθουν ότι αποτυγχάνουν όπως και τα παιδιά τους τότε δεν μπορούν να αναπτύξουν στενές σχέσεις με το σχολείο(Brice Heath και McLaughlin, 1987).

Παράγοντες η ηλικία και τα χρόνια προϋπηρεσίας παίζουν σημαντικό ρόλο στη σχέση που αναπτύσσει με τους γονείς ο εκπαιδευτικός. Κατά μια άποψη, οι παλαιότεροι εκπαιδευτικοί είναι πιο δύσκολο να αλλάξουν τις ήδη διαμορφωμένες απόψεις τους σχετικά με τον καθαρά εκπαιδευτικό ρόλο του σχολείου ενώ αντίθετα οι νεότεροι δείχνουν να συμφωνούν και να ενθαρρύνουν τη γονεϊκή εμπλοκή. Κατά μια άλλη άποψη οι παλαιότεροι λόγω της εμπειρίας τους έχουν μια θετικότερη στάση για απέναντι στη γονεϊκή εμπλοκή διότι νιώθουν λιγότερη ανασφάλεια. Επιπρόσθετα, η προσωπικότητα των εκπαιδευτικών και του Δ/ντή, οι απαιτήσεις και οι κανονισμοί του σχολείου, η αναλογία μαθητών-εκπαιδευτικών, το μέγεθος του σχολείου και το γενικότερο κλίμα σε αυτό φαίνεται να ενθαρρύνει ή να εμποδίζει την επαφή του γονέα με το σχολείο.

Ένα σχολείο πάντως που κάνει τους γονείς να νιώθουν ευπρόσδεκτοι αυξάνει την πιθανότητα να έχει περισσότερους και ενεργητικότερους επισκέπτες. Γενικά, η αναγνώριση των ορίων και των ρόλων θα έχει ως αποτέλεσμα, εκτός των άλλων, οι μεν εκπαιδευτικοί να μη νιώθουν ότι απειλείται η επαγγελματική τους επάρκεια, οι δε

γονείς να μη νιώθουν αδύναμοι μπροστά στον εκπαιδευτικό, αλλά να αξιοποιούν αυτή την επάρκεια για το καλό του παιδιού.

Επίσης, οι γονείς δένονται με το παιδί τους με ένα ιδιαίτερα συναισθηματικό τρόπο, πράγμα που δεν ισχύει για τους εκπαιδευτικούς, όσο κι αν ενδιαφέρονται για το μαθητή τους. Αυτή είναι μια από τις μεγάλες διαφορές μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών, μια διαφορά που οφείλουν οι τελευταίοι να αναγνωρίσουν και να κρατήσουν στο μυαλό τους σ' όλη τη διάρκεια της συνεργασίας τους με την οικογένεια.

3.6 Όταν η σχολική μονάδα γίνεται ομάδα

Κατά τη διάρκεια ενός σχολικού έτους στο νηπιαγωγείο εκτός από τις καθιερωμένες συναντήσεις που έχουν αναφερθεί πχ. πρωινές συναντήσεις ,οι εκπαιδευτικοί είναι στη διάθεση των γονέων μια ώρα την εβδομάδα καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Στην αρχή κάθε σχολικού έτους αποστέλεται στους γονείς αναλυτικός πίνακας με τις ημέρες και τις ώρες που ο κάθε εκπαιδευτικός δέχεται τους γονείς των μαθητών/τριών του. Δίνεται επίσης ένα έντυπο εσωτερικών κανονισμών .Γίνεται ενημέρωση και ζητείται η συμμετοχή των γονέων στα θέματα όλης της σχολικής χρονιάς. Οι γονείς μπορούν συζητήσουν οποιοδήποτε θέμα αφορά το παιδί τους σε προσωπικές συναντήσεις με την Εκπαιδευτική Ψυχολόγο, καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς. Μπορούν να διεξαχθούν δράσεις πχ. βιωματικό εργαστηρί επικοινωνίας κ.α.

3.6.1. Βιωματικό Εργαστήριο επικοινωνίας οικογένειας και νηπιαγωγείου

Η επικοινωνία μεταξύ οικογένειας και σχολείου εξαρτάται από τις απόψεις , πεποιθήσεις και ιδέες των εκπαιδευτικών και γονέων ώστε να επικεντρωθούν στην μετατροπή της σχολικής μονάδας σε νέο σχολείο του μέλλοντος . Στο βιβλίο του ο Κ . Πέτρου (σχολεία χωρίς τείχη) κάνει λόγο στην διοργάνωση βιωματικού εργαστηρίου στο σχολείο που υπηρετούσε , σε συνεργασία γονέων , παιδιών και εκπαιδευτικών ,ως ακολούθως :

1. Διαπιστώθηκε το επικοινωνιακό πρόβλημα μεταξύ των παραγόντων και ο Διευθυντής προσπάθησε:

-να προσεγγίσει και να πείσει τους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας για την εξεύρεση λύσης του προβλήματος .

-να προσεγγίσει τους γονείς αυτούς που είναι στο σύνδεσμο γονέων και αυτούς που είναι πιο κοντά στο σχολείο.

2. Αποφασίζεται από κοινού πως θα διεξαχθεί ένα βιωματικό εργαστήριο που θα εμπλόκονται και οι τρεις παράγοντες : εκπαιδευτικοί , γονείς , παιδιά

3. Ανακοινώνεται στο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας το σχέδιο δράσης της σχολικής μονάδας και μπορούμε κάλλιστα να δωθεί και επίσημη πρόσκληση .

4. Διεξάγονται έρευνες και στέλλονται ερωτηματολόγια προς τους εκπαιδευτικούς και στους γονείς επιδιώκοντας να πληροφορηθούμε πως θα ήθελαν να είναι οι σχέσεις τους με τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς .

5. Έπειτα μπορούμε να κάνουμε ένα παρεμβατικό πρόγραμμα με σχέδια μαθημάτων όπου τα θέματα που θα να αναπτυχθούν και θα λύσουν 1. μεταξύ τους τα παιδιά και 2 μεταξύ εκπαιδευτικών και παιδιών , θα είναι θέματα συμπεριφορών και συναισθημάτων . Αναπτύσσοντας ένα κλίμα θετικό , αποφεύγοντας κρίσεις στη συμπεριφορά και βρίσκοντας τρόπους επίλυσης προστριβών μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας .

6. Πρόσκληση : ορίζουμε μέρα βιωματικού εργαστηρίου . Η πρόσκληση αποστέλλεται έγκαιρα στο σπίτι και αφορά τους γονείς , τονίζοντας πόσο σημαντική θα είναι η παρουσία τους στο ολοήμερο βιωματικό εργαστήριο. Σκοπός μας είναι η συνάντηση και των 3 παραγόντων για την συζήτηση σοβαρών θεμάτων που τους απασχολούν .

7. Βιωματικό εργαστήριο: Πρόγραμμα :

- καλωσόρισμα και ενημέρωση για την έννοια της επικοινωνίας από τον Διευθυντή , Διευθύντρια του Σχολείου

-Δεξίωση προς τους γονείς

-εργασία σε ομάδες . Οι ομάδες είναι μικτές (γονείς , παιδιά , εκπαιδευτικοί)

-γίνεται παρουσίαση και κωδικοποίηση των συμπερασμάτων , εκφράζονται οι απόψεις των συμμετέχοντων , ως εξής:

. ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ για το πώς βλέπουν της επικοινωνία και την συνεργασία στη σχολική μονάδα Περιμένουν από τους εκπαιδευτικούς τους να ενδιαφέρονται για αυτά , να τους σέβονται και να τους αγαπούν ,να τους έχουν εμπιστοσύνη και να μην τους φωνάζουν.Για τους γονείς τους να τους δίνουν σημασία και τους αγαπούν.Για τους συμμαθητές τους να τους συμπεριφέρονται καλά , να παίζουν και να είναι φίλοι , να ξέρουν τους κανόνες .

.ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ .Για τους γονείς θα τους ήθελαν πιο κοντά τους αφιερώνοντας χρόνο για τα παιδιά . Θα ήθελαν να συμμετέχουν στις εκδηλώσεις του σχολείου . Να ενημερώνονται συχνά από τους εκπαιδευτικούς .

.ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ .

.ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΩΣ ΘΑ ΗΘΕΛΑΝ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ.

.ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΩΣ ΘΑ ΗΘΕΛΑΝ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ.

8.παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ερευνών που έγιναν στα πλαίσια σχεδίου δράσης.

Η διεξαγωγή του βιωματικού εργαστηρίου θα ήταν απαραίτητη να γίνει ανά τρίμηνο με τη λογική να γίνει ένα στην αρχή της σχολικής χρονιάς και ένα στο δευτερο τρίμηνο για να δούμε τη διαφορά στον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς των εμπλεκόμενων παραγόντων . Πριν το κλείσιμο της σχολικής χρονιάς να γίνει η παρουσίαση των πορισμάτων σε φορείς .

Σκοπός του βιωματικού εργαστηρίου είναι η βελτίωση της σχολικής ζωής :

- 1.Φέρνει πιο κοντά τους τρεις παράγοντες σε ένα θετικό κλίμα κατανόησης συνεργασίας και φιλίας
- 2.Εκφάζονται απόψεις με ειλικρίνεια και σαφήνεια .
- 3.Διεξάγεται επικοδομητικός διάλογος
4. Η διοίκηση είναι πιο αποτελεσματική
5. Η τήρηση του κώδικα καλής συμπεριφοράς σημαίνει αποτελεσματική επικοινωνία.
- 6..Διαφοροποιημένη διδασκαλία , παιδοκεντρική με άξονα την συναισθηματική καλλιέργεια και την βελτιωμένη μάθηση.

Το νέο σχολείο του μέλλοντος είναι ένα σχολείο χωρίς τείχη , ανοικτό σε όλους τους εμπλοκομένους φορείς έτσι το σχολείο μετατρέπεται σε ένα σχολείο που ανήκει σε όλους .

3.6.2. Προγράμματα κοινής δράσης και εθελοντισμού.

1.Πρόγραμμα «οικοσχολική ομάδα» : το οποίο μπορεί να στοχεύει στην ενδυνάμωση του οικογενειακού ιστού, στον εμπλουτισμό γνώσεων και στη διαμόρφωση σχολικής συνείδησης. Εντάσσεται σε δράσεις βιωματικής μάθησης και υποστηρίζεται από τη συνεργασία οικογένειας και νηπιαγωγείου.

2.Πρόγραμμα «Γονείς και παιδιά παίζουν»: το οποίο μπορεί να λειτουργήσει σε μικρές ομάδες στις οποίες συμμετέχουν οι μαθητές/τριες και οι γονείς τους, ενώ οι εκπαιδευτικοί αναλαμβάνουν το ρόλο του εμπνευστή και καθοδηγητή της ομάδας. Μαθητές και γονείς έχουν στη διάθεσή τους πλούσιο παιδαγωγικό και κατασκευαστικό υλικό, προσαρμοσμένο στις ανάγκες της κάθε δραστηριότητας.

3.Δράσεις Αειφόρου Ανάπτυξης:το νηπιαγωγείο μπορεί να εργαστεί προς την κατεύθυνση της Αειφορίας, προωθεί τις συνεργασίες, ενθαρρύνει γονείς και εκπαιδευτικούς να δεσμευτούν για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης, ενσωματώνει την αειφορία σε όλες τις πτυχές των οικογενειακών και σχολικών δραστηριοτήτων και πειραματίζεται με κοινές δράσεις με τη συμμετοχή γονέων και παιδιών. Δράσεις που μπορεί να πραγματοποιηθούν είναι :

-Ασχολούνται με τη συλλογή αντικειμένων για ανακύκλωση .

-Μπορεί να στηρίζουμε τη μεσογειακή υγιεινή διατροφή και να διαθέτουμε στο νηπιαγωγείο διαθέτει βιολογικά και υγιεινά προϊόντα.Οι γονείς έχουν συνεχή ενημέρωση για το μενού των παιδιών.

-Υλοποιούνται διαρκώς περιβαλλοντικά σχέδια και δράσεις στον κήπο και το δάσος στα οποία εθελοντικά συμμετέχουν και οι γονείς.

4.Το Κυπριακό Πανηγύρι: μπορεί να γίνεται κάθε χρόνο και να συμμετέχουν παιδιά του Νηπιαγωγείου με παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια από την Κύπρο. Η εκδήλωση μπορεί να ολοκληρωθεί με τη ζωντανή συμμετοχή των γονέων.

5.Ημέρα Πολυπολιτισμικότητας : μπορεί να είναι ένας πολιτιστικός θεσμός του σχολείου. Τα παιδιά συνυπάρχουν με τους γονείς τους αρμονικά , και γνωρίζουν τον πολιτισμό των χωρών από όπου κατάγονται.

6.Ημέρα δημιουργικότητας: ημέρα δημιουργίας , έκφρασης και ψυχαγωγίας για παιδιά , φιλοξενούμενους και γονείς.Είναι μια από τις ωραιότερες μέρες της σχολικής ζωής και τα παιδιά μπορούν να παίξουν , να παρακολουθήσουν θέατρο , χορούς , μουσική κ.α.

Ο εθελοντισμός έτσι από γονείς και νηπιαγωγούς αναλαμβάνει δράση σε δυο άξονες :Τον κοινωνικό, που περιλαμβάνει δράσεις κοινωνικής αλληλεγγύης, όπως εκδηλώσεις φιλανθρωπικού χαρακτήρα, χριστουγεννιάτικο και πασχαλινό παζάρι σε συνεργασία με το σύνδεσμο γονέων.

Τον περιβαλλοντικό, που αναφέρεται σε δράσεις με στόχο την ευαισθητοποίηση των μικρών παιδιών και των γονιών τους, ώστε να δημιουργήσουμε και εμείς στην Κύπρο ενεργούς και σκεπτόμενους πολίτες. Ομιλίες πυροσβεστών στα παιδιά, εξόρμησή τους στις κοντινές παραλίες με σκοπό τη συλλογή των σκουπιδιών, αναδασώσεις κ.α., συμβάλουν στην καλλιέργεια οικολογικής συνείδησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Αναλυτικά Προγράμματα Κύπρου – οικογένεια και νηπιαγωγείο

4.1. Το χθες και το σήμερα.

Όπως αναφέρουν η Ψάλτη Α. και Γαβριηλίδου Μ., σύμφωνα με τον Berger, οι γονείς υπήρξαν οι πιο σημαντικοί παιδαγωγοί σ' όλους τους πρωτόγονους πολιτισμούς. Στην αρχαία Ελλάδα τα παιδιά θεωρούνταν οι φορείς του πολιτισμού και δινόταν μεγάλο βάρος στη σωστή τους αγωγή. Κανονισμοί καθόριζαν τις ευθύνες των γονιών αλλά και τη λειτουργία του σχολείου. Στη Ρώμη, η μητέρα ήταν ο πρώτος παιδαγωγός των παιδιών, ενώ ο πατέρας άρχιζε να συμμετέχει στην αγωγή τους πολύ αργότερα. Ο Κομένιος, ο Λοκ και ο Ρουσσώ αναγνώριζαν τη σημασία που έχουν για τα παιδιά οι καθημερινές συναλλαγές με τους γονείς τους, ενώ ο Πεσταλότσι θεωρούσε πολύ σημαντική τη συμμετοχή της μητέρας στη μόρφωση των παιδιών της κι έτσι πρότεινε διάφορες διδακτικές μεθόδους για μητέρες (Ψάλτη, Α., Γαβριηλίδου, Μ., 1995)

Με τη βιομηχανική επανάσταση όμως, αφαιρέθηκε από την οικογένεια ένα μέρος των παιδαγωγικών της αρμοδιοτήτων και παραχωρήθηκε στο σχολικό θεσμό. Το σχολείο, στο οποίο πολιτεία και κοινωνία έχουν αναθέσει τον εκπαιδευτικό ρόλο, όχι μόνο παρέχει γνώσεις, καλλιεργεί δεξιότητες και μεταδίδει αξίες αλλά ένα μέρος αυτών τα θεωρεί προαπαιτούμενα, τα ζητά και τα αξιολογεί. Συνεπώς, το σχολείο δεν είναι ο πρώτος χώρος μάθησης, η γνώση ούτε αρχίζει από το σχολείο ούτε τελειώνει σε αυτό. Πρώτος χώρος μάθησης του παιδιού είναι το σπίτι και συντελείται από τις πρώτες μέρες γέννησής του, η οικογένεια είναι η πρώτη παιδαγωγική του ομάδα και οι γονείς οι πρώτοι του δάσκαλοι (Αντωνάκης, Ι., 1999)

Σήμερα τόσο η βοήθεια και η συμμετοχή της οικογένειας στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, όσο και η ετοιμότητα του ίδιου του νηπιαγωγείου να δεχθεί το παιδί, αποτελούν τα κύρια συστατικά της μεταξύ τους συνεργασίας.

4.2 Σκοπός των Αναλυτικών Προγραμμάτων - οικογένεια και νηπιαγωγείο

Σκοπός των αναλυτικών προγραμμάτων της Κυπριακής προσχολικής εκπαίδευσης είναι να ενισχύσει την εικόνα ενός ικανού, δυναμικού, αποφασιστικού και αισιόδοξου παιδιού, ενός παιδιού που έχει την ικανότητα να αναπτύσσει σχέσεις, που θέλει να το σέβονται και να σέβεται, που είναι περίεργο και ανοιχτό προς πολλές εμπειρίες, που είναι δημιουργικό και αντιμετωπίζει τα προβλήματα ως πρόκληση. Επομένως δίνεται έμφαση στην επικοινωνία της οικογένειας και σχολικής μονάδας, ώστε το παιδί να έχει μια ολόπλευρή ανάπτυξη (στη σωματική ανάπτυξη, στη αντιληπτική – αισθητηριακή ανάπτυξη, στη επικοινωνιακή και γλωσσική ανάπτυξη, στη γνωστική ανάπτυξη, στη συναισθηματική ανάπτυξη και στη κοινωνική ανάπτυξη).

4.3. Αναλυτικά Προγράμματα Κύπρου για την αγωγή και εκπαίδευση παιδιών πρώτης σχολικής ηλικίας (3-6 χρόνων)2010

Σύμφωνα με τα αναλυτικά προγράμματα αυτά, κατά την πρώτη περίοδο (3 εως 6 χρονών) είναι σημαντικό να κάνουμε αναφορά σε κάποιες αρχές οι οποίες είναι πιο έντονες και άμεσες λόγω των συγκεκριμένων αναγκών των παιδιών αυτής της περιόδου. Εάν λοιπόν εφαρμοστούν μπορούν να προσφέρουν καταλληλότερες και θετικότερες εμπειρίες στα παιδιά. Οι αρχές που διέπουν το αναλυτικό πρόγραμμα της πρώτης περιόδου είναι οι ακόλουθες:

1. Οικογένεια και συνέχεια
2. Ανάπτυξη σχέσεων
3. Εκπαίδευση μέσα από ρουτίνες

Εστιαζόμενοι στην πρώτη αρχή μπορούμε να πούμε πως οι οικογένειες αποτελούν τους πρώτους εκπαιδευτικούς των παιδιών. Οι γονείς γνωρίζουν καλύτερα

τις ικανότητες και ανάγκες των παιδιών γι' αυτό και είναι ζωτική πηγή πληροφόρησης για τους εκπαιδευτικούς.

Η συνέχεια ανάμεσα στην οικογένεια και στο σχολείο μεγιστοποιεί τη μάθηση και τις θετικές εμπειρίες των παιδιών. Οι κοινές αρχές ως προς την αντιμετώπιση διαφόρων ζητημάτων (π.χ. ύπνου, φαγητού, διενέξεων κ.ά.) οδηγούν σε θετικότερα αποτελέσματα. τόσο της ακαδημαϊκής όσο και της προσωπικής ανάπτυξης των παιδιών.

Η ανάπτυξη υγιών σχέσεων αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη και μάθηση των παιδιών και την μετέπειτα σχολική επιτυχία. Έμφαση λοιπόν στην πρώτη φάση (γέννηση-3 χρόνων) δίνεται κυρίως στο γεγονός ότι για να μπορέσει ένα παιδί να νιώσει ασφάλεια, να αφεθεί, να εξερευνήσει, να πειραματιστεί, να αναπτυχθεί και να μάθει χρειάζεται να έχει τη στήριξη και την ασφάλεια μιας θετικής σχέσης με έναν ενήλικα (το/α άτομο/α που το φροντίζουν) που ανταποκρίνεται στις ανάγκες του. Άρα σημαντικό είναι να δοθούν οι ευκαιρίες στα παιδιά να αναπτύξουν λειτουργικές σχέσεις με τους ενήλικες που του φροντίζουν. Κάποια ουσιαστικά στοιχεία για την ανάπτυξη αυτών των σχέσεων είναι:

- α. η ανάπτυξη συναισθηματικών δεσμών
- β. οι ευκαιρίες επικοινωνίας με ενήλικες και παιδιά
- γ. η δημιουργία ενός περιβάλλοντος που προωθεί συνεχή σχέσεις ασφάλειας, εμπιστοσύνης και κατανόησης.

Επιβεβαιώνοντας τις ευκαιρίες για υγιή συναισθηματική ανάπτυξη τόσο των παιδιών όσο και των οικογενειών τους θέτουμε τις βάσεις για τις πρώτες θετικές εμπειρίες ως προς ένα οργανωμένο σχολικό περιβάλλον.

Η οικογένεια αποτελεί το βασικότερο συνεργάτη του νηπιαγωγείου και η σωστή επικοινωνία και συνεργασία ενισχύει τις εμπειρίες όλων των εμπλεκόμενων (παιδιών, γονιών και εκπαιδευτικών). Η αξιολόγηση των παιδιών πρέπει κυρίως να

γίνεται μέσα στο φυσικό τους περιβάλλον μάθησης και μέσα από συστηματική παρατήρηση και καταγραφή της ανάπτυξης και μάθησης. Η μετάβαση των μικρών παιδιών από την οικογένεια στο πρώτο οργανωμένο εκπαιδευτικό σύνολο γίνεται ομαλότερη. Επίσης τα μεγαλύτερα παιδιά αποκτούν θετική στάση απέναντι στο σχολείο και τη μάθηση. Η ανάπτυξη και η μάθηση τους βελτιώνεται σε σημαντικό βαθμό. Η επιτυχημένη συνεργασία βοηθά τους γονείς να αυξήσουν την αυτοεικόνα τους ως γονείς, να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις για την ανάπτυξη και μάθηση των παιδιών τους, να αποκτήσουν θετικότερη στάση προς τις γνώσεις και ικανότητες του εκπαιδευτικού αλλά και να εμπλακούν ενεργά στο πρόγραμμα και στις εμπειρίες των παιδιών τους με ποικιλόμορφους τρόπους (π.χ. μέσα από εκδρομές, εικαστικές δραστηριότητες, μαγειρική, συνέντευξη ανάλογα με επάγγελμα, δειγματικές δραστηριότητες, ομιλίες από ειδικούς, θέατρο, έκθεση βιβλίου).

Επιπρόσθετα, η καλή συνεργασία βοηθά τη νηπιαγωγό να κατανοήσει την κουλτούρα της οικογένειας και να εκτιμήσει το χρόνο και τις ικανότητες των γονιών με θετικές επιπτώσεις στην αποτελεσματικότητα του ρόλου που έχει να επιτελέσει.

4.4. Αναλυτικά Προγράμματα Κύπρου για την αγωγή και εκπαίδευση παιδιών πρώτης σχολικής ηλικίας (3-6 χρόν.)2011

Στα Κυπριακά Αναλυτικά Προγράμματα (2011) αναφέρεται πως στις μέρες μας η φύση της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας έχει αλλάξει εδώ και δεκαπέντε χρόνια καθώς έχει αποδειχθεί ότι η οικογένεια λειτουργεί όπως και το σχολείο ως μαθησιακό περιβάλλον. Η διαπύτωση αυτή μετακίνησε το βάρος της συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας στο πρόγραμμα της τάξης στη συστηματική και οργανωμένη εμπλοκή τους στη μάθηση των παιδιών από το σπίτι.

Στόχος είναι η εξασφάλιση της συνέχειας των μαθησιακών εμπειριών των παιδιών, μεταξύ σχολείου και οικογένειας, καθώς επηρεάζει τη συναισθηματική ανάπτυξη και την ακαδημαϊκή τους εξέλιξη. Όσες περισσότερες ομοιότητες στις

μαθησιακές τους εμπειρίες βιώνουν τα παιδιά, τόσο περισσότερο διευκολύνεται η μεταφορά της γνώσης από το σχολείο στην καθημερινή ζωή και αυξάνεται η αυτοπεποίθηση με την οποία κινούνται από το ένα περιβάλλον στο άλλο. Οι γονείς συμβάλλουν στην υλοποίηση του στόχου αυτού όταν γνωρίζουν τρόπους με τους οποίους μπορούν να κρατήσουν την περιέργεια των παιδιών «ζωντανή» και να υποστηρίξουν αυτά που γίνονται στο σχολείο.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι:

- α) να λάβει υπόψη του, την οργάνωση της μάθησης και της διδασκαλίας, τις γνώσεις και τις δεξιότητες που έχουν αποκτήσει τα παιδιά μέσα στο κοινωνικό-πολιτισμικό πλαίσιο της οικογένειας τους,
- β) να αφυπνίσει τους γονείς στις μαθησιακές ευκαιρίες που παρουσιάζει το σπίτι και το οικογενειακό περιβάλλον και
- γ) να τους δώσει συγκεκριμένες ιδέες για δραστηριότητες και στρατηγικές με τις οποίες μπορούν να υποστηρίξουν αυτά που μαθαίνουν τα παιδιά στο σχολείο.

Στην πλειονότητα τους οι γονείς αγνοούν τις αμέτρητες ευκαιρίες που παρουσιάζονται στην καθημερινή ζωή της οικογένειας για μάθηση. Αυτό συμβαίνει για δυο κυρίως λόγους: γιατί πιστεύουν ότι η σημαντική γνώση είναι η σχολική γνώση (βλ. γράμματα και αριθμούς) και γιατί δεν γνωρίζουν τους τρόπους με τους οποίους μαθαίνουν τα παιδιά. Για παράδειγμα, αγνοούν τη σημασία του διαλόγου και των ανοιχτών ερωτήσεων, το πώς οι ίδιοι μπορούν να λειτουργήσουν ως μοντέλο, τη σημασία του περιβάλλοντος και των ερεθισμάτων που αυτό δίνει (ή όχι), την ανάγκη των παιδιών για δραστηριότητες που έχουν νόημα γι' αυτά.

Βοηθώντας τους γονείς να κατανοήσουν την έννοια της «μαθησιακής εμπειρίας» και τα πλεονεκτήματα που έχει η συμμετοχή τους στην εκπαίδευση του παιδιού τους, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει επιλέγει τον τρόπο με τον οποίο θέλει να επικοινωνήσει με τους γονείς για τα θέματα επικοινωνίας. Μπορεί να αντλεί το περιεχόμενο των φυλλαδίων από επιστημονικά βιβλία, από το Πρόγραμμα Σπουδών ή

τον Οδηγό Εκπαιδευτικού, να το προσαρμόσουν σε πιο «απλή» γλώσσα, αν χρειάζεται, και να το παρουσιάσουν όσο πιο συνοπτικά γίνεται. Ενδεικτικά θέματα που μπορεί να ενδιαφέρουν τους γονείς είναι:

1. Η διατύπωση ανοιχτών ερωτήσεων και να τις χρησιμοποιούν για να ελέγξουν τις γνώσεις των παιδιών
2. Η σημασία της διγλωσσίας
3. Τρόποι με τους οποίους μπορούν να συμβάλλουν στην ανάδυση του οραματισμού
4. Κριτήρια επιλογής παιδικών βιβλίων και καλής πρακτικής ανάγνωσης
5. Τα μαθηματικά γύρω μας
6. Η διαχείριση της συμπεριφοράς των παιδιών
7. Τρόπους με τους οποίους μπορούν να αξιοποιήσουν την καθημερινότητα και αντικείμενα του σπιτιού.

Η καλύτερη «λίστα» θεμάτων είναι αυτό που εμπεριέχει και τις προτάσεις των ίδιων των γονέων και τις οποίες, ο εκπαιδευτικός, μπορεί να συλλέξει με ένα σχετικό, σύντομο «ερωτηματολόγιο». Για να είναι αποτελεσματική η συμμετοχή των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών πρέπει οι ιδέες και οι προτάσεις που κάνουν οι εκπαιδευτικοί να είναι συγκεκριμένες και να λαμβάνουν υπόψη τους το πολιτισμικό, μορφωτικό και οικονομικό πλαίσιο της οικογένειας. Όλες οι οικογένειες μπορούν να συνεισφέρουν αν οι ιδέες που τους δοθούν ταιριάζουν με τις συνήθειες, τα πιστεύω και τις δυνατότητες τους, σε διάφορους τομείς. Για παράδειγμα, οι γονείς μπορούν να συμβάλλουν στη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών ακόμα κι αν δεν γνωρίζουν ανάγνωση ή γραφή: με τη αφήγηση παραμυθιών που γνωρίζουν οι ίδιοι τις προσωπικές ιστορίες από την παιδική τους ηλικία. Με τον ίδιο τρόπο μπορούν να συμβάλλουν και τα ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας που πιθανότητα να περνάνε και τον περισσότερο χρόνο με τα παιδιά.

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δώσουν ιδέες για δραστηριότητες στους γονείς είτε γραπτά είτε προφορικά σε ομαδικές ή ατομικές συναντήσεις. Η γραπτή επικοινωνία έχει το πλεονέκτημα ότι ο γονέας μπορεί να διαβάσει το υλικό στον ελεύθερο χρόνο του, να το συμβουλευτεί όσες φορές θέλει και να το μοιραστεί με

άλλα μέλη της οικογένειας που δεν συμμετείχαν στη συνάντηση. Για τους γονείς που δεν μιλάνε ελληνικά μπορεί να γίνει χρώση απλών εικόνων ή συμβόλων από το διαδίκτυο (clipart - π.χ. για μια συνταγή ή ένα πείραμα που γονιός και παιδί καλούνται να κινούν μαζί) ή αν υπάρχει συνεργασία με γονείς που μιλάνε και τις δυο γλώσσες να μεταφραστεί το υλικό.

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες μπορεί να είναι:

- 1.Εύκολες συνταγές από διάφορες χώρες.
2. Πειράματα από το χώρο των φυσικών επιστημών με υλικά που βρίσκονται σε κάθε σπίτι.
- 3.Επίλυση ενός «προβλήματος».
4. Δραστηριότητες με αφορμή την ανάγνωση βιβλίων.
5. Παιχνίδια που προωθούν μαθηματικές έννοιες (π.χ. παιχνίδια με ζάρια κ.ά).
- 6.Κατασκευές που η οικογένεια μπορεί μετά να αξιοποιήσει (π.χ. «σπιτάκι» για τα πουλιά από τα χάρτινα κουτιά του γάλακτος, χαρτί περιτυλίγματος για τα χριστουγεννιάτικα δώρα κ.α.).
7. Ιδέες για συμμετοχή της οικογένειας σε καλλιτεχνικές- δημιουργικές δραστηριότητες που οργανώνονται από την κοινότητα.

Όπως ισχύει για τα παιδιά, η συμμετοχή των γονέων σε μια δραστηριότητα δεν συνεπάγεται ότι κατανοούν τη σημασία της για τη μάθηση του παιδιού ή τον τρόπο με τον οποίο μπορούν οι ίδιοι να βοηθήσουν. Γι αυτό συνιστάται να συνοδεύεται η δραστηριότητα από μια ή δυο προτάσεις που να παρέχουν τέτοιου είδους πληροφορίες. Καθώς οι γονείς εξοικειώνονται με τη διαδικασία και δείχνουν ότι τους αρέσει, ο εκπαιδευτικός μπορεί να συνοδέψει τη δραστηριότητα και με μια σύντομη «φόρμα» η οποία τους παροτρύνει να στοχαστούν την εμπειρία που είχαν με το παιδί τους: να περιγράψουν τα συναισθήματα τους, να αναφέρουν σχόλια, ερωτήσεις και απαντήσεις των παιδιών κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας ή να εκφράσουν κάποιο προβληματισμό τους σχετικά με αυτά που παρατήρησαν. Ο αναστοχασμός που ενθαρρύνει η φόρμα αυτό θεωρείται πολύ σημαντικός γιατί έτσι βοηθάμε τους γονείς να γνωρίσουν καλύτερα τη σκέψη του παιδιού τους και να δουν τη μάθηση «εν

δράση». Εξίσου σημαντικής είναι και οι πληροφορίες που παίρνει ο εκπαιδευτικός από τη φόρμα αυτό για τη «μαθησιακό δράση» του παιδιού εκτός σχολείου .

Η ένταξη του παιδιού στο νηπιαγωγείο αποτελεί μια σημαντική μετάβαση, τόσο για το ίδιο όσο και για την οικογένεια του. Όταν συμπίπτει με τον πρώτο αποχωρισμό του από τα οικεία πρόσωπα, η εμπειρία αυτή μπορεί να είναι ιδιαίτερα αρχέγονος. Ακόμη όμως κι αν έχει προηγηθεί η εμπειρία ενός άλλου πλαισίου προσχολικής αγωγής, η αλλαγή στο περιβάλλον και στα πρόσωπα προκαλεί αναστάτωση στα παιδιά αυτής της ηλικίας. Επιπλέον οι απαιτήσεις στο νηπιαγωγείο είναι διαφορετικές απ' ότι στον παιδικό σταθμό. Παρότι το πρόγραμμα μπορεί να είναι πιο ευέλικτο από απ' ότι στο δημοτικό, είναι ωστόσο οργανωμένο κι έχει συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους. Η προσαρμογή επομένως του παιδιού στο πρώτο «σχολικό περιβάλλον» αποτελεί μια ενδιαφέρουσα πρόκληση όπου «δοκιμάζεται» η νοητική, κοινωνική και συναισθηματική του ωριμότητα.

Η εμπειρία του παιδιού από τη φοίτηση του στο νηπιαγωγείο είναι σημαντική γιατί εδραιώνει μια πόρευα με πολυετή διάρκεια και μπορεί να επηρεάσει ως ένα βαθμό την μετέπειτα σχέση του με το σχολικό πλαίσιο. Γι αυτό στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου δίνεται ιδιαίτερη ψέμφαση στην προσαρμογή των παιδιών. Μπορεί μάλιστα να θεωρηθεί όλη η φοίτηση στο νηπιαγωγείο ως μια διαδικασία προσαρμογής στο σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον.

Ο εκπαιδευτικός διευκολύνει όλα τα παιδιά στη διαδικασία αυτή, αναγνωρίζει τις δυσκολίες τους και ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους έτσι ώστε η εμπειρία από το νηπιαγωγείο να είναι ενδιαφέρουσα και ευχάριστη. Η προσαρμογή των παιδιών γίνεται πιο ομαλή όταν υπάρχει ένα υποστηρικτικό πλαίσιο που παίρνει υπόψη του τις ανησυχίες και τις ανάγκες τόσο των ίδιων όσο και των γονιών τους.

Το πρώτο διάστημα της σχολικής χρονιάς είναι απαραίτητο να οργανώνονται μαθησιακές εμπειρίες που θα διευκολύνουν την προσαρμογή των παιδιών. Ο χρόνος που χρειάζεται ποικίλει ανάλογα με τις συνθήκες, την ομάδα και την ιδιαιτερότητα του κάθε παιδιού. Η προσαρμογή δεν ορίζεται μόνο από τη συμμόρφωση του παιδιού

στους κανόνες αλλά από την άνεση με την οποία κινείται στο περιβάλλον και αλληλεπιδρά με τους άλλους.

Η θετική προσαρμογή του παιδιού καθορίζεται τόσο από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστική και τις προηγούμενες εμπειρίες του όσο και από τις προσδοκίες και δυνατότητες που προσφέρει το συγκεκριμένο περιβάλλον. Οι δυσκολίες προσαρμογές είναι δύσκολο να αποδοθούν σε συγκεκριμένη αιτιολογία. Διάφοροι παράγοντες που αφορούν το ίδιο το παιδί (ψυχοκοινωνικό ωριμότητα, ιδιοσυγκρασία, προηγούμενες εμπειρίες), τη σχέση του με τους γονείς (π.χ. αγχώδης προσκόλληση, ιδιαιτερότητα οικογενειακών συνθηκών) και το σχολική περιβάλλον (π.χ. διαφορετικό πολιτισμικό περιβάλλον, ακατάλληλα ερεθίσματα, απαιτητικό πρόγραμμα) συνήθως δρουν αλληλεπιδραστικά. Η αντιμετώπιση θα πρέπει να επικεντρώνεται στους τρεις άξονες, συγκεκριμένα:

Α) Όταν το παιδί εμφανίσει κάποιο πρόβλημα, οι ίδιοι οι γονείς έχουν ανάμικτα συναισθήματα (θλίψη, θυμό, απογοήτευση κ.α.). Ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους μπορεί να αντιδράσουν με διαφορετικούς τρόπους, όπως με εκρηκτικές αντιδράσεις και επιθετικότητα προς το παιδί ή προς τον εκπαιδευτικό, με άρνηση του προβλήματος, με αδιαφορία. Σε κάθε περίπτωση ανησυχούν για το παιδί τους και αισθάνονται ότι αμφισβητείται η γονική τους ικανότητα. Έχουν επομένως κι οι ίδιοι ανάγκη κατανόησης και υποστήριξης. Ο εκπαιδευτικός ακούει με προσοχή και κατανόηση τις ανησυχίες τους και τους καθησυχάζει. Η συνεργασία του εκπαιδευτικού με τους γονείς επικεντρώνεται στο παιδί που αποτελεί αντικείμενο κοινού ενδιαφέροντος. Ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τις αντιδράσεις του παιδιού στους διαφορετικούς χώρους και συμφωνούν σε έναν τρόπο κοινής αντιμετώπισης. Διατηρούν μια τακτική επικοινωνία με συναντήσεις, τηλεφωνική επικοινωνία ή γραπτά σημειώματα. Όταν το παιδί δυσκολεύεται στον αποχωρισμό, ο εκπαιδευτικός επιτρέπει στον γονιό που συνοδεύει το παιδί ή σε άλλο οικείο πρόσωπο να παραμείνει στον χώρο του σχολείου όσο χρειάζεται στην αρχή, μειώνοντας βαθμιαία τον χρόνο.

Β) Ο εκπαιδευτικός δημιουργεί μια σχέση «μητρικού τύπου» με το παιδί όσο αυτό δυσκολεύεται. Μπορεί να το κρατήσει κοντά του, να το βοηθήσει στην αυτοεξυπηρέτηση, να το καθοδηγήσει με τρόπο συγκεκριμένο και να το βοηθήσει σε ότι χρειαστεί. Το διευκολύνει να εκφράσει τη θλίψη ή το άγχος του και να αναζητήσει εναλλακτικούς τρόπους ευχαρίστησης.

Γ) Εισάγει δραστηριότητες που αντιστοιχούν στις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντα του παιδιού. Εντοπίζει κάτι που του αρέσει και το χρησιμοποιεί ως εφόρμηση για παιδαγωγικές δράσεις. Προτείνει εκφραστικές τεχνικές για τη διαχείριση συναισθημάτων. Διαθέτει στο παιδί τον χρόνο που χρειάζεται για να μπορέσει να ενταθεί σε ομαδικές δραστηριότητες. Δηλαδή, του επιτρέπει να παίξει μόνο του αν δεν θέλει να συμμετέχει σε κάτι ομαδικό.

Τέλος, μέσα από τα αναλυτικά προγράμματα θα πρέπει να ενθαρρύνονται και να διατηρούνται οι σχέσεις ανάμεσα στο σπίτι και το νηπιαγωγείο, να δίνονται ευκαιρίες σε μέλη των οικογενειών και των κοινοτήτων να επισκέπτονται και να παρακολουθούν δραστηριότητες που διεξάγονται στα πλαίσια του προγράμματος να καθιερώνεται συνεργασία με αντιπροσώπους των οικογενειών και της κοινότητας για το σχεδιασμό, τη διοίκηση και την αξιολόγηση του προγράμματος και να παρέχεται υποστήριξη στις οικογένειες που βρίσκονται σε ανάγκη και χρειάζονται βοήθεια.

4.5. Προϋποθέσεις για τον σχεδιασμό δράσεων στη συνεργασία σχολείου-οικογένειας σύμφωνα με τα Αναλυτικά Προγράμματα της Κύπρου

Γίνεται φανερό ότι η συνεργασία σχολείου-οικογένειας συχνά παρεμποδίζεται από πληθώρα παραγόντων που αφορούν όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Σύμφωνα με τη Μυλωνάκου-Κεκέ (2009), η προσπάθεια για τη βελτίωση της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας αποτελεί βασική ευθύνη των εκπαιδευτικών και προϋποθέτει τη συνεκτίμηση όλων των περιορισμών που προαναφέρθηκαν και την ανεύρεση των κατάλληλων μέσων αντιμετώπισης των εμποδίων.

Συνεπώς, κρίνεται απαραίτητο κάθε σχολική μονάδα να προσδιορίζει τις στρατηγικές και τις πολιτικές που υιοθετεί για τη βελτίωση της συνεργασίας της με τους γονείς. Η αποτελεσματικότητα των δράσεων που υιοθετεί το σχολείο ενισχύεται, όταν αυτές ορίζονται με σαφήνεια ως προς τους στόχους και τα μέσα που θα αξιοποιηθούν, αλλά και διαμορφώνονται λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών και των γονέων τους. Επιπλέον, η εφαρμογή των δράσεων χρειάζεται να ξεκινά από την έναρξη της σχολικής χρονιάς και απαιτεί τη δέσμευση των εκπαιδευτικών για συνεχή προσπάθεια διατήρησης της συνεργασίας και της επικοινωνίας με τους γονείς καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους (Μυλωνάκου-Κεκέ 2009).

Τέλος, απαραίτητη κρίνεται η υπεύθυνη και συστηματική αξιολόγηση των δραστηριοτήτων που στοχεύουν στη συνεργασία σχολείου-οικογένειας. Μέσα από τη διερεύνηση των απόψεων των γονέων και των παιδιών, οι εκπαιδευτικοί απαιτείται να είναι σε ετοιμότητα και να διαθέτουν ευελιξία για την αναπροσαρμογή της δράσης τους εφόσον κριθεί αναγκαίο. Κατά τη λήξη του σχολικού έτους, τα πορίσματα της συνολικής αξιολόγησης χρειάζεται να ενσωματώνονται στον σχεδιασμό για τον επόμενο χρόνο (Μυλωνάκου-Κεκέ 2009).

Πέρα από τον προσεκτικό σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των κατάλληλων στρατηγικών, η δημιουργία ενός σχολείου «ανοιχτού» στη συνεργασία με τους γονείς προϋποθέτει τη διαρκή δέσμευση των εκπαιδευτικών στον συγκεκριμένο στόχο (Γεωργίου 2000).

ΜΕΡΟΣ ΙΙ :ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Μεθοδολογία της έρευνας

5.1. Διαδικασία εκτέλεσης της έρευνας

5.1. 1.Μεθοδολογική προσέγγιση

Η επιστημονική έρευνα είναι μια συστηματική, ελεγχόμενη, εμπειρική και κριτική διερεύνηση υποθετικών προτάσεων που σχετίζονται με εικαζόμενες ιδιότητες ή σχέσεις (Cohen & Manion, 1997).

Η μεθοδολογία της έρευνας περιλαμβάνει μια σειρά ερευνητικών εργαλείων, ποσοτικών και ποιοτικών. Οι ποιοτικές και ποσοτικές προσεγγίσεις έχουν πολλά κοινά: και οι δύο προσπαθούν να συλλέξουν ακριβείς πληροφορίες για τα κοινωνικά φαινόμενα, έχουν όμως και διαφορές ως προς το είδος των πληροφοριών και τον τρόπο που τις συλλέγουν (Φίλιας, 2001).

Η ποσοτική μέθοδος είναι αυτή που χρησιμοποιήθηκε στην πιο κάτω έρευνα και επικεντρώθηκε σε αριθμητικά δεδομένα, σε μετρήσεις και σε στατιστικές συγκρίσεις, όπως είναι το τυποποιημένο ερωτηματολόγιο, προκειμένου να ερμηνευθούν τα συμπεράσματα. Βασίστηκε σε δειγματοληπτική έρευνα με το ερωτηματολόγιο που δώθηκε σε νηπιαγωγούς και σε γονείς και μας προσφέρει:

1. τη συλλογή στοιχείων
2. τη δυνατότητα προσέγγισης μεγάλου μέρους του πληθυσμού του οποίου δώθηκε το ερωτηματολόγιο .
3. την ανάδειξη γενικών τάσεων που αφορούν την συνεργασία και την επικοινωνία μεταξύ οικογένειας και νηπιαγωγείου.

4. την σαφήνεια και ευκολία στον εντοπισμό όλων των μεταβλητών που σχετίζονται με το θέμα μας .
5. τον υψηλό βαθμό αξιοπιστίας, λόγω των ελεγχόμενων συνθηκών της έρευνας.
6. Την αντικειμενικότητα των αποτελεσμάτων , χωρίς να βασίζονται στην προσωπική κρίση του ερευνητή .

5.1.2. Η περίοδος της συλλογής του εμπειρικού υλικού

Η έρευνα της παρούσας εργασίας διεξήχθη την περίοδο από μέσα Μαΐου έως τέλος Ιουνίου 2016, σε δείγμα 108 ατόμων που κατοικούν στην επαρχία Λάρνακας . Αφετηρία της παρούσας έρευνας αποτέλεσε η επικοινωνία και συνεργασία οικογένειας και νηπιαγωγείου στην προσχολική αγωγή . Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν προσωπικά από την ερευνήτρια . Δόθηκαν οι απαραίτητες οδηγίες και διευκρινήσεις, επισημάνθηκε ο σκοπός της ερευνητικής αυτής προσπάθειας και έγινε η διαβεβαίωση ότι τα ερωτηματολόγια συμπληρώνονται ανώνυμα.

Η διαδικασία συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου απαιτούσε περίπου 10 λεπτά . Το ερωτηματολόγιο λόγω της διαμόρφωσης του καταλάμβανε 4 σελίδες. Ιδιαίτερες δυσκολίες(ανάλογα με τον περιορισμένο χρόνο που είχαν στη διάθεση τους), όπως: απροθυμία συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου λόγω έλλειψης χρόνου, υπερβολικού φόρτου εργασίας, δυσπιστία και προκατάληψη δεν διαπιστώθηκαν, εκτός ελάχιστων περιπτώσεων.

5.1. 3. Μέσα συλλογής δεδομένων

Στην παρούσα έρευνα ως μέσο για τη συλλογή δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια και η επιλογή αυτού του μέσου έγινε επειδή σε μικρό χρονικό διάστημα θα έπρεπε να συγκεντρωθούν οι πληροφορίες που χρειάζονταν για την πραγματοποίηση της έρευνας.

Τα ερωτηματολόγια περιλάμβαναν ερωτήσεις κυρίως κλειστού τύπου (αλλά μερικές φορές και ανοιχτού) οι οποίες χρησιμοποιούνται για την συγκέντρωση πληροφοριών, που σχετίζονται με γεγονότα, απόψεις, θέσεις ενδιαφέροντα, γνώμες, κλπ.

Τα πλεονεκτήματα αυτού του μέσου για τη συλλογή δεδομένων είναι τα εξής:

- α) είναι ένας πολύ εύκολος τρόπος για την ανάκληση πληροφοριών ενός μεγάλου συνόλου ανθρώπων,
- β) μπορεί να είναι εξαιρετικά αποτελεσματικά για την παραγωγή μεγάλων συνολικών δεδομένων σε σύντομο χρονικό διάστημα,
- γ) το κόστος τους είναι σχετικά χαμηλό, και
- δ) επιτρέπουν την ανωνυμία, η οποία μπορεί να ενθαρρύνει την ειλικρίνεια όταν πρόκειται για ευαίσθητα θέματα (Robson, 1996).

Παρόλα αυτά σε αυτό το μέσο συλλογής δεδομένων μπορεί να προκύψουν τα εξής μειονεκτήματα:

- α) συνήθως έχουν χαμηλό ποσοστό απόκρισης, καθώς δεν γίνονται γνωστά τα χαρακτηριστικά των μη αποκρινόμενων, κι έτσι δεν γνωρίζετε αν το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό,
- β) μπορεί να εντοπιστούν ασάφειες ή παρανοήσεις στις ερωτήσεις της έρευνας,
- γ) οι αποκρινόμενοι μπορεί να μην πάρουν στα σοβαρά τα ερωτήματα, με αποτέλεσμα να είναι δύσκολο να γίνει αντιληπτό (Robson, 1996).

Το ερωτηματολόγιο ήταν χωρισμένο σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος αφορούσε τα δημογραφικά στοιχεία των ατόμων που συμμετέχουν στην έρευνα, ενώ το δεύτερο αποτελούσε το κυρίως ερωτηματολόγιο που αφορούσε την αποτίμηση της

επικοινωνίας οικογένειας-νηπιαγωγείου και περιείχε εννέα ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και μια ερώτηση ανοικτού τύπου ,όπου γονείς και νηπιαγωγοί ανάφεραν τα χαρακτηριστικά του αποτελεσματικού γονέα ή της αποτελεσματικής νηπιαγωγού .

Πριν από τα κύρια ερωτηματολόγια υπήρχε εισαγωγικό σημείωμα που ενημέρωνε το δείγμα για τη στοχοθεσία της έρευνας, καθώς και για τον τρόπο συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων .

5.2. Καθορισμός πληθυσμού δείγμα.

Βασική, προϋπόθεση για την επιλογή του πληθυσμού ήταν, οι μεν γονείς να έχουν παιδιά τα οποία φοιτούν σε νηπιαγωγεία, οι δε εκπαιδευτικοί να εργάζονται σε αυτά. Η εθνικότητα τους ή το κοινωνικο-οικονομικό τους επίπεδο δεν έπαιξαν κανένα ρόλο στην επιλογή τους.

Η επιλογή γονέων και νηπιαγωγών έγινε με τέτοιο τρόπο ώστε να συλλέψουμε τις απόψεις αυτών των ατόμων που συνεργάζονται σε διάφορες κατηγορίες νηπιαγωγείων: σε μονοθέσιο Δημόσιο Νηπιαγωγείο ,σε Διθέσιο Δημόσιο Νηπιαγωγείο σε Δημόσιο και Κοινοτικό Νηπιαγωγείο και σε Πολυθέσιο Δημόσιο .Θα πρέπει να γνωρίζουμε πως για κάθε εικοσιπέντε γονείς αναλογεί περίπου μια/ένας νηπιαγωγός .

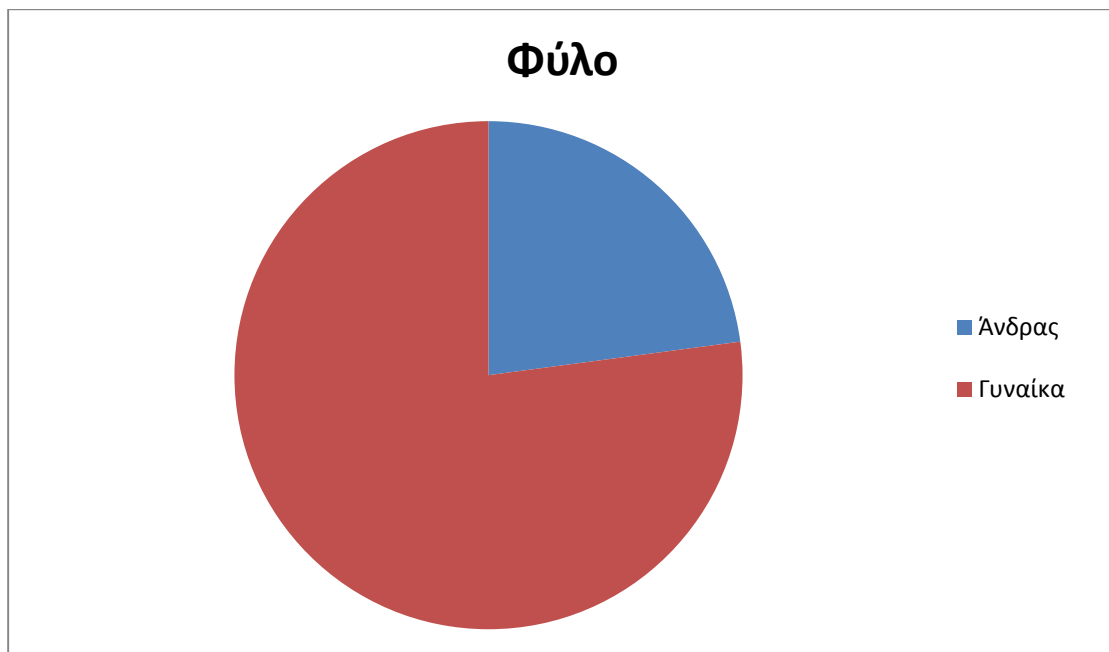
Στην έρευνα έλαβαν μέρος 83 γονείς και 19 νηπιαγωγοί .Συγκεκριμένα, μοιράστηκαν 100 ερωτηματολόγια σε γονείς, από τα οποία απαντήθηκαν τα 83 και 20 ερωτηματολόγια σε νηπιαγωγούς , από τα οποία απαντήθηκαν τα 19 και αυτά συνιστούν το δείγμα της έρευνας.

5.2.1. Δημογραφικά στοιχεία γονέων

Από τους γονείς που συμμετείχαν στην έρευνα στην πλειοψηφία τους ήταν γυναίκες σε ποσοστό 77% , ενώ το υπόλοιπο ποσοστό 23% απαντήθηκε από άντρες .(βλεπ.

Πίνακα1)

Πίνακας 1:Το φύλο των γονέων

Οι ηλικίες των γονιών ποικίλουν(βλεπ. Πίνακα 2).

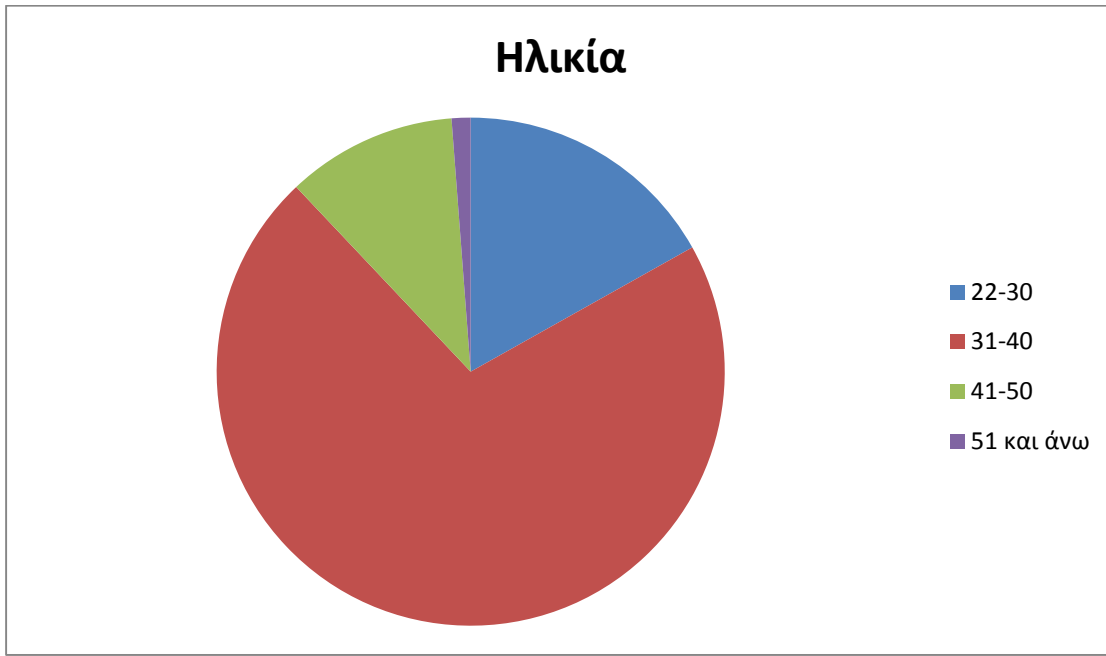
Το 71% ανήκουν στην ομάδα μεταξύ 31-40 ετών ,

Το 17% ανήκουν στην ομάδα μεταξύ 22-30ετών.

Το 11% ανήκουν στην ομάδα μεταξύ 41-50 ετών .

Το 1% ανήκει στην ομάδα μεταξύ 51 και άνω .

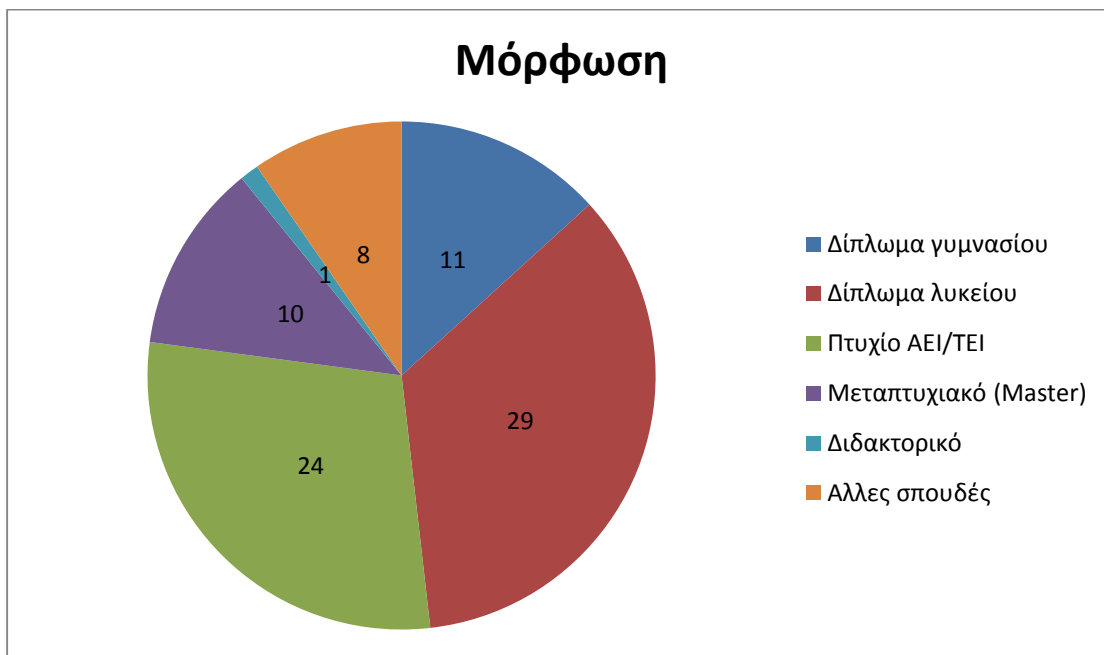
Πίνακας 2 :Η ηλικία των γονέων

Το επίπεδο εκπαίδευσης τους:

- ❖ 29 γονείς είναι απόφοιτοι λυκείου ,σε ποσοστό 35% .
- ❖ 11 γονείς είναι απόφοιτοι γυμνασίου ,σε ποσοστό 13% .
- ❖ 24 είναι απόφοιτοι ΤΕΙ / ΑΕΙ σε ποσοστό 29%.
- ❖ 10 είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών , σε ποσοστό 12% .
- ❖ 1 γονέας είναι απόφοιτος διδακτορικού τίτλου σπουδών ,σε ποσοστό 1 % . (βλέπ. Πίνακα 3)

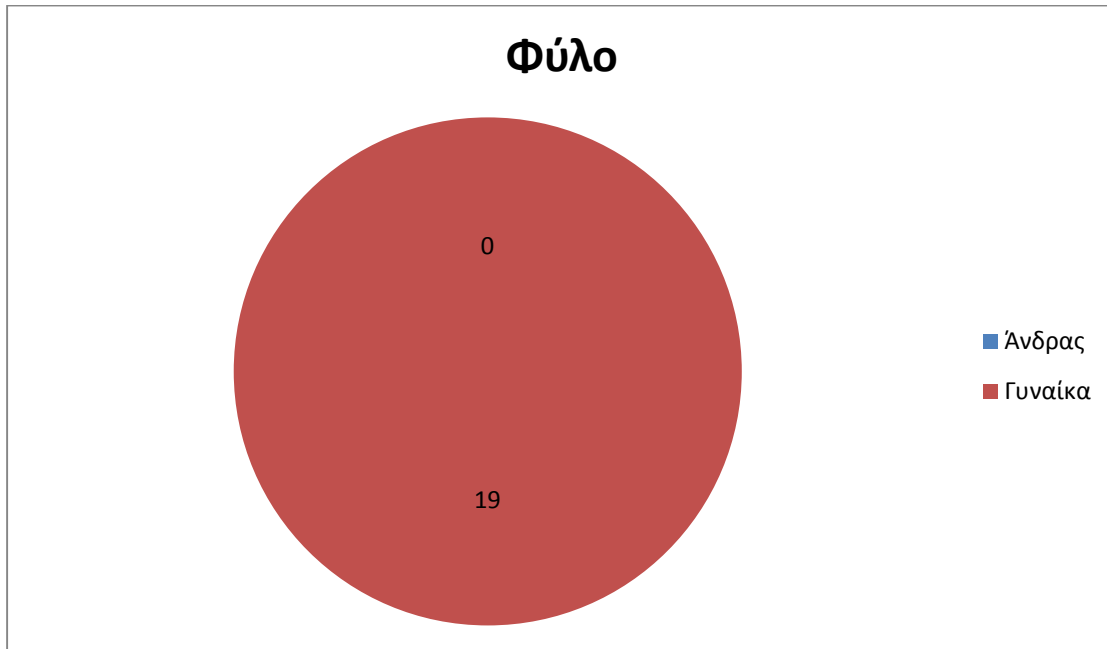
Πίνακας 3: Μορφωτικό Επίπεδο των γονέων

5.2..2. Δημογραφικά στοιχεία νηπιαγωγών

Οι νηπιαγωγοί που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν 19, σε ποσοστό 100% και όλες γυναίκες .Το μεγαλύτερο ποσοστό στην Κύπρο νηπιαγωγοί είναι γυναίκες. (βλέπε πίνακα 4)

Πίνακας 4 : Το φύλο των νηπιαγωγών

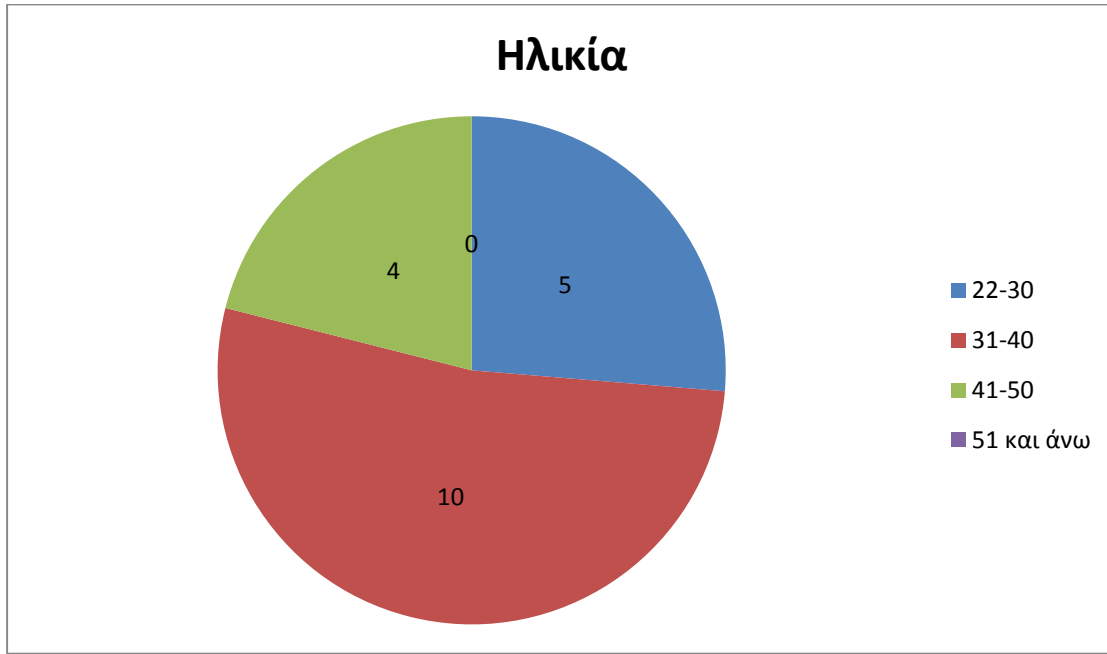

Ηλικία των νηπιαγωγών :Οι ηλικίες και των νηπιαγωγών ποικίλουν(βλέπ. Πίνακα 5)

- ❖ 10 νηπιαγωγοί είναι ηλικίας από 31- 40 ετών ,σε ποσοστό 53% .
- ❖ 5 νηπιαγωγοί είναι ηλικίας από 22-30 ετών ,σε ποσοστό 26% .
- ❖ 4 νηπιαγωγού είναι ηλικίας από 41-50 ετών ,σε ποσοστό 21%.

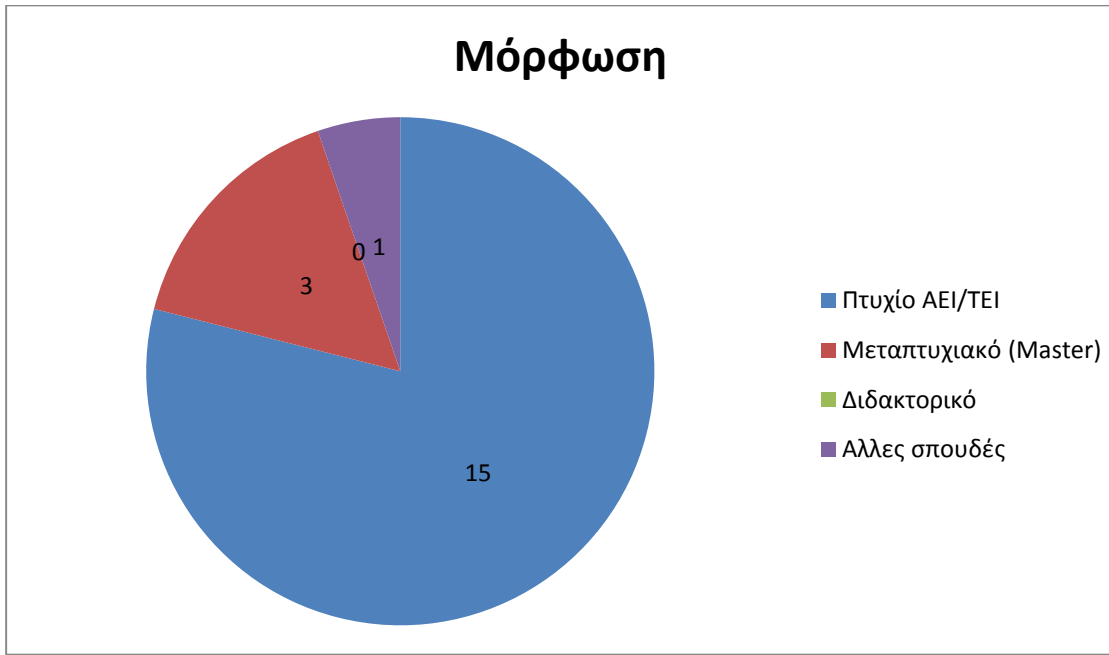
Πίνακας 5: Η ηλικία των νηπιαγωγών

Το επίπεδο μόρφωσης των νηπιαγωγών :

- ❖ 19 είναι απόφοιτοι ΑΕΙ , σε ποσοστό 100%.
- ❖ 15 νηπιαγωγοί έχουν μόνο 1 πτυχίο, σε ποσοστό 79 % .
- ❖ 3 νηπιαγωγοί, σε ποσοστό 16 % κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών.
- ❖ 1 νηπιαγωγός κατέχει διδακτορικό τίτλο σπουδών ,σε ποσοστό 5% .

Πίνακας 6: Μορφωτικό επίπεδο των νηπιαγωγών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Αποτελέσματα της έρευνας

6.1. Εισαγωγή

Η αποτελεσματική επικοινωνία και η επικοδομητική συνεργασία μπορεί να αποβεί ιδιαίτερα χρήσιμη , καθώς δημιουργεί συνθήκες για έγκαιρη παρέμβαση σε προβλήματα τα οποία μπορεί να συνδέονται είτε με τη μάθηση, είτε με τη συναισθηματική κατάσταση, είτε με τη συμπεριφορά του παιδιού (Παπαδιώτη-Αθανασίου, 2000).

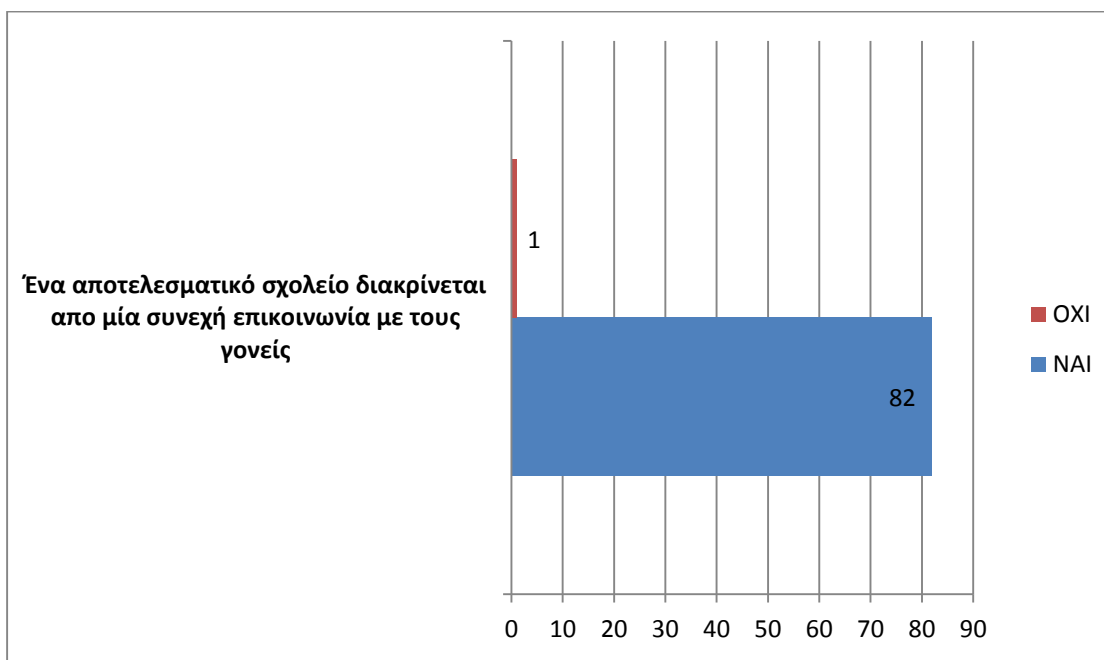
Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται οι απαντήσεις που δόθηκαν από νηπιαγωγούς και γονείς στα ερωτηματολόγια που τους διανεμήθηκαν και προτείνουν τους τρόπους συνεργασίας που μπορεί να ενθαρρύνονται στα προσχολικά προγράμματα, καθώς και τους παράγοντες που επηρεάζουν την επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ γονιών και νηπιαγωγών .Αναφέρεται επίσης η συμμετοχή των γονέων στο Δ.Σ. του συνδέσμου γονέων και κηδεμόνων. Έτσι, μέσα από τις απαντήσεις δίνεται η ευκαιρία να διαφανεί σε ποιους τομείς υπάρχει πραγματική και σωστή συνεργασία , ώστε να εξευρεθούν τρόποι βελτίωσης της στο νηπιαγωγείο .

6.2 Απόψεις των γονέων για την επικοινωνία και συνεργασία στο νηπιαγωγείο

Στα ερωτηματολόγια που δόθηκαν, στόχος ήταν να καταγραφούν οι απόψεις των γονέων για την επικοινωνία και συνεργασία με το νηπιαγωγείο, καθώς και οι τρόποι με τους οποίους αυτοί θα ήθελαν να εμπλέκονται στο πρόγραμμα που παρακολουθεί το παιδί τους.

Στο **ερώτημα 1** απάντησαν με 82 ΝΑΙ και 1 ΟΧΙ αν πιστεύουν πως ένα αποτελεσματικό σχολείο διακρίνεται, από μια συνεχή επικοινωνία με τις/ους νηπιαγωγούς και αυτό διατυπώνεται στον πιο κάτω πίνακα.

Πίνακας6.2. 1 .Το αποτελεσματικό σχολείο διακρίνεται, από μια συνεχή επικοινωνία με τις/ους νηπιαγωγούς

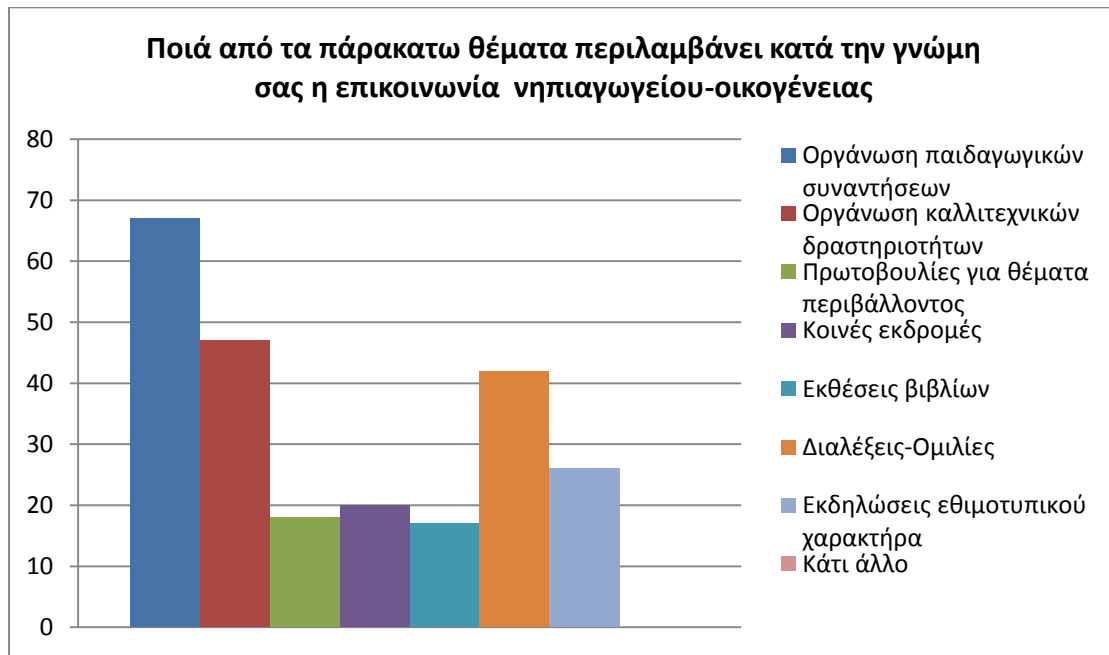

Στο **ερώτημα 2** ανέφεραν ποια θέματα περιλαμβάνει κατά τη γνώμη τους η επικοινωνία νηπιαγωγείου - οικογένειας Π.χ. α.οργάνωση παιδαγωγικών συναντήσεων, β. οργάνωση καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων (θέατρο, μουσική, ζωγραφική), γ. πρωτοβουλίες για θέματα περιβάλλοντος, δ. κοινές εκδρομές ε.εκθέσεις βιβλίων, στ. διαλέξεις-ομιλίες, ζ. εκδηλώσεις εθιμοτυπικού χαρακτήρα κ.α.

Στο ερώτημα αυτό είχαν την επιλογή ελεύθερα να επιλέξουν από τις 8 επιλογές και καταγράφονται τα πιο κάτω θέματα με σειρά ποσοστού επιλογής:

- 1.οργάνωση παιδαγωγικών συναντήσεων
- 2.οργάνωση καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων (θέατρο, μουσική, ζωγραφική)
3. διαλέξεις-ομιλίες
4. εκδηλώσεις εθιμοτυπικού χαρακτήρα
5. κοινές εκδρομές ε.εκθέσεις βιβλίων
6. πρωτοβουλίες για θέματα περιβάλλοντος
- 7.εκθέσεις βιβλίων

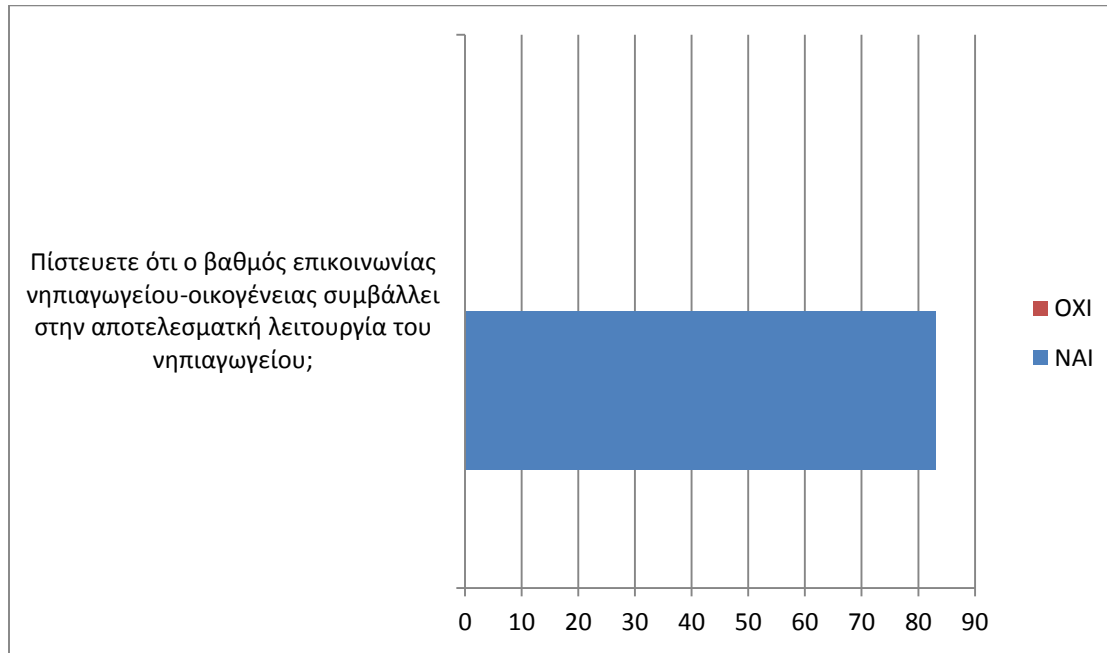
Πίνακας 6.2. 2 :θέματα τα οποία περιλαμβάνει η επικοινωνία νηπιαγωγείου - οικογένειας

Στο **ερώτημα 3** απάντησαν με ένα ΝΑΙ ή ένα ΟΧΙ αν πιστεύουν πως ο βαθμός επικοινωνίας νηπιαγωγείου - οικογένειας συμβάλλει στην αποτελεσματική λειτουργία του νηπιαγωγείου.

Στο ερώτημα αυτό υποστηρίζουν στο 100% πως ο υψηλός βαθμός επικοινωνίας μεταξύ των γονέων και των νηπιαγωγών επηρεάζει την αποτελεσματική λειτουργία του νηπιαγωγείου και σε συνέχεια την επίτευξη των στόχων των προσχολικών προγραμμάτων για ολόπλευρη ανάπτυξη των νηπίων ,

Πίνακας 6.2.3 : ο βαθμός επικοινωνίας νηπιαγωγείου - οικογένειας στην αποτελεσματική λειτουργία του νηπιαγωγείου

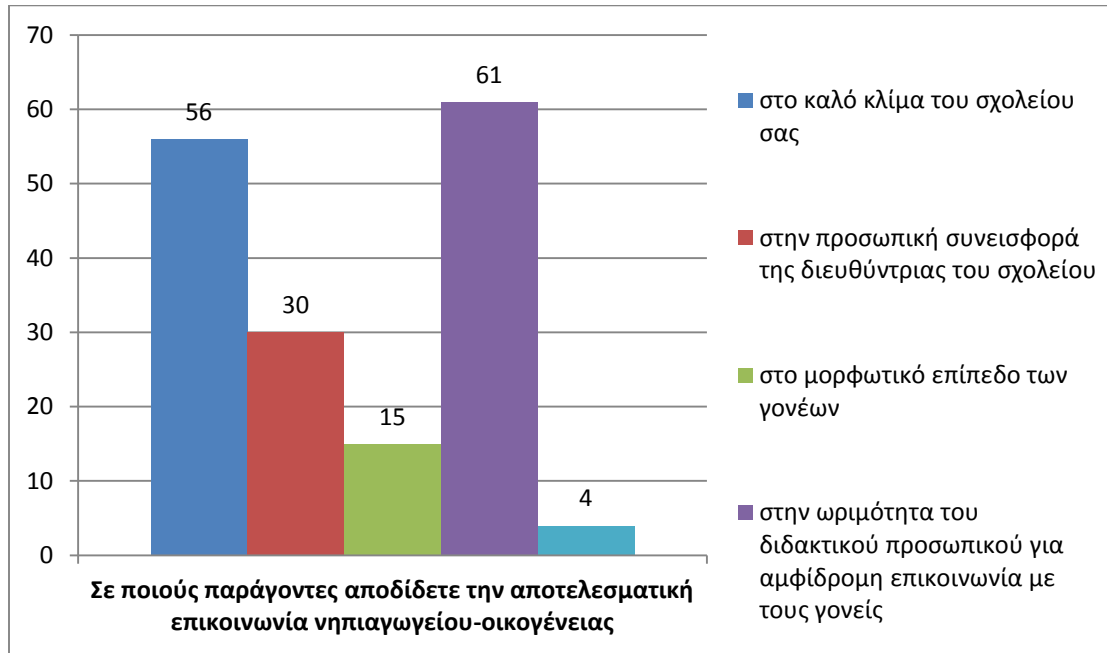

Στο **ερώτημα 4** ανέφεραν τους παράγοντες που αποδίδουν την αποτελεσματική επικοινωνία νηπιαγωγείου - οικογένειας, πχ. α. στο καλό κλίμα του σχολείου σας , β. στην προσωπική συνεισφορά της διευθύντριας του σχολείου ,γ. στο μορφωτικό επίπεδο των γονέων ,δ. στην ωριμότητα του διδακτικού προσωπικού για αμφίδρομη επικοινωνία με τους γονείς , κ.α.

Στο ερώτημα αυτό αναφέρονται ποιοι είναι **οι παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματική επικοινωνία νηπιαγωγείου – οικογένειας κατά την γνώμη των γονέων** .Πιο κάτω φαίνεται η σειρά κατά ποσοστού επιλογής των ιδίων . Πιστεύουν πως οφείλεται :

- 1.στην ωριμότητα του διδακτικού προσωπικού για αμφίδρομη επικοινωνία με τους γονείς
- 2.στο καλό κλίμα του σχολείου σας
- 3.στην προσωπική συνεισφορά της διευθύντριας του σχολείου
- 4.στο μορφωτικό επίπεδο των γονέων

Πίνακας 6.2. 4: Παράγοντες που αποδίδουν την αποτελεσματική επικοινωνία νηπιαγωγείου - οικογένειας

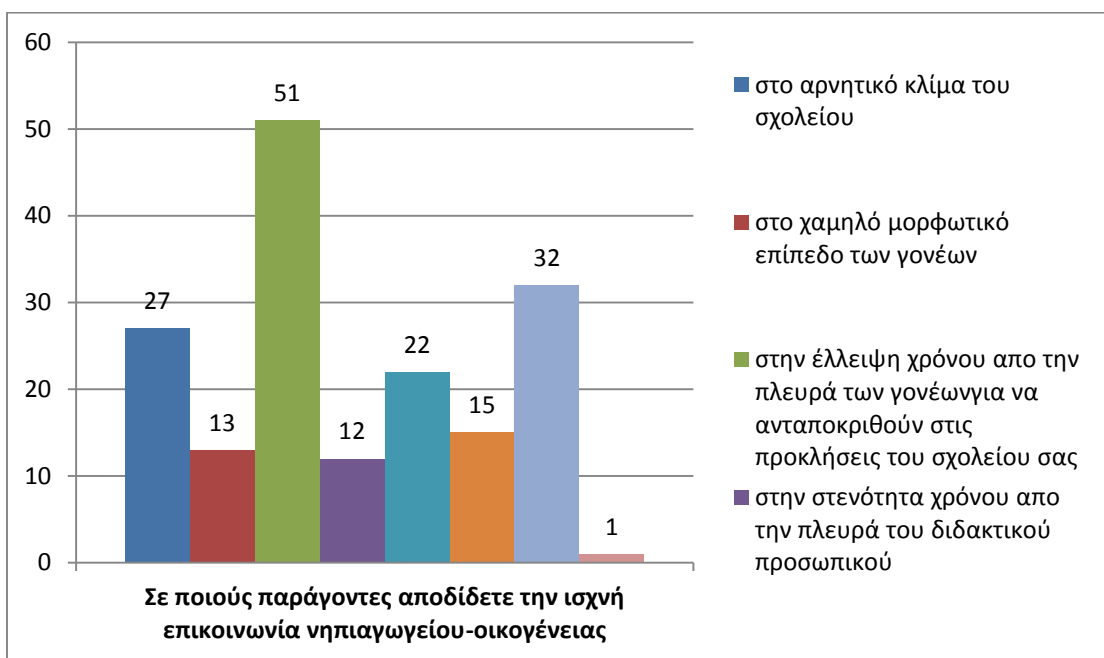
Στο **ερώτημα 5** ανέφεραν τους παράγοντες που αποδίδουν την ισχυρή επικοινωνία νηπιαγωγείου- οικογένειας, π.χ.α .στο αρνητικό κλίμα του σχολείου , β. στο χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονέων , γ. στην έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων για να ανταποκριθούν στις προσκλήσεις του σχολείου σας , δ. στη στενότητα χρόνου από την πλευρά του διδακτικού προσωπικού , ε. στην παρέμβαση των γονέων στο παιδαγωγικό έργο των εκπαιδευτικών , στ. στις συχνές αλλαγές του διδακτικού προσωπικού , ζ. στο ότι οι γονείς δεν γνωρίζουν τα προβλήματα του σχολείου , κ.α.

Οι **παράγοντες που αποδίδουν την ισχυρή επικοινωνία νηπιαγωγείου- οικογένειας** κατά την γνώμη των γονέων κατά σειρά ποσοστού επιλογής :

1. στην έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων για να ανταποκριθούν στις προσκλήσεις του σχολείου.
2. στο ότι οι γονείς δεν γνωρίζουν τα προβλήματα του σχολείου.
3. στο αρνητικό κλίμα του σχολείου.
4. στην παρέμβαση των γονέων στο παιδαγωγικό έργο των εκπαιδευτικών.

5. στις συχνές αλλαγές του διδακτικού προσωπικού.
6. στη στενότητα χρόνου από την πλευρά του διδακτικού προσωπικού.
7. στο χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονέων.

Πίνακας 6.2. 5 .Παράγοντες που αποδίδουν την ισχή επικοινωνία νηπιαγωγείου-οικογένειας

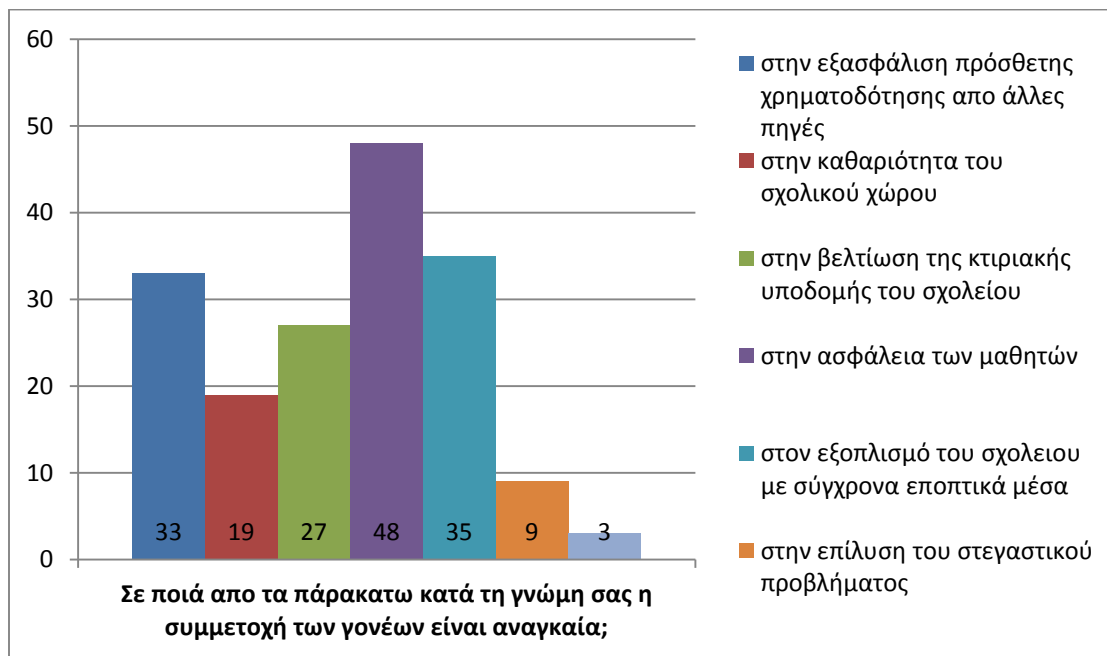
Στο **ερώτημα 6** απάντησαν τότε θεωρούν τη συμμετοχή των γονέων αναγκαία στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, π.χ. α. Στην εξασφάλιση πρόσθετης χρηματοδότησης από άλλες πηγές ,β. Στην καθαριότητα του σχολικού χώρου ,γ. Στη βελτίωση της κτιριακής υποδομής του σχολείου ,δ.Στην ασφάλεια των μαθητών ,ε. Στον εξοπλισμό του σχολείου με σύγχρονα εποπτικά μέσα ,ζ. Στην επίλυση του στεγαστικού προβλήματος , κ.α.

Η συμμετοχή των γονέων κατά την γνώμη τους στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου , θα μπορούσε να εξασφαλίζεται στους ακόλουθους τομείς ,σε σειρά ποσοστού επιλογής :

1. Στην ασφάλεια των μαθητών .
2. Στον εξοπλισμό του σχολείου με σύγχρονα εποπτικά μέσα .
3. Στην εξασφάλιση πρόσθετης χρηματοδότησης από άλλες πηγές .
4. Στη βελτίωση της κτιριακής υποδομής του σχολείου .
5. Στην καθαριότητα του σχολικού χώρου .
6. Στην επίλυση του στεγαστικού προβλήματος .

Πίνακας 6.2. 6. Συμμετοχή των γονέων στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου

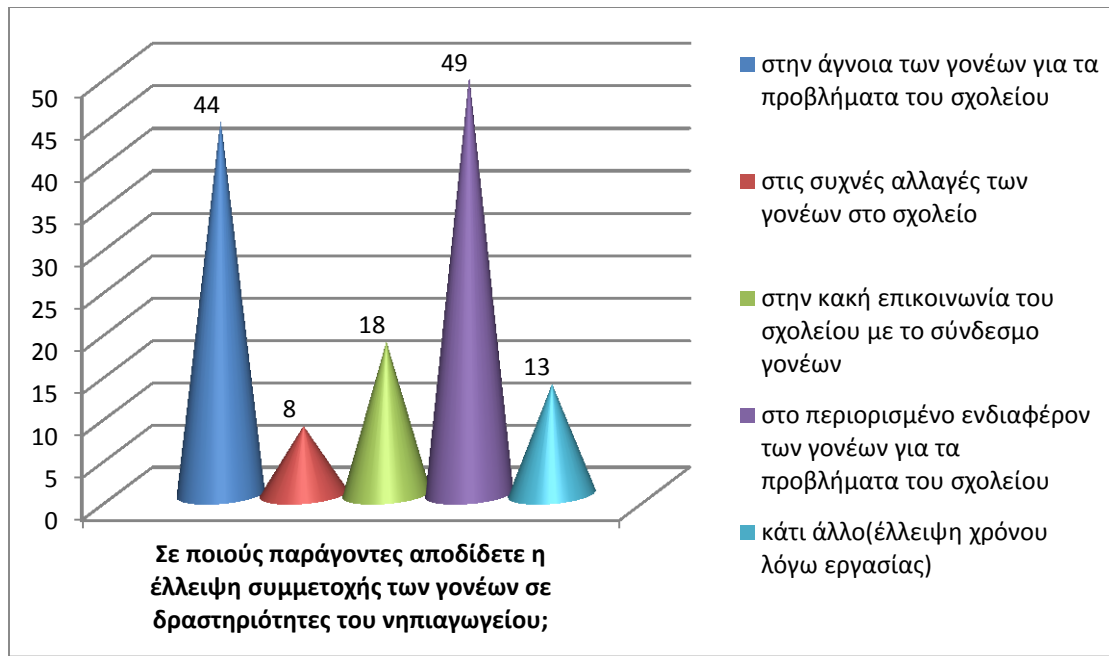

Στο **ερώτημα 7** ανέφεραν τους παράγοντες που αποδίδουν την έλλειψη συμμετοχής των γονέων σε δραστηριότητες του νηπιαγωγείου π.χ.α. στην άγνοια των γονέων για τα προβλήματα του σχολείου ,β. στις συχνές αλλαγές των γονέων στο σχολείο ,δ. στην κακή επικοινωνία του σχολείου με το σύνδεσμο γονέων , ε. στο περιορισμένο ενδιαφέρον των γονέων για τα προβλήματα του σχολείου , κ.α

Οι παράγοντες που αποδίδουν την έλλειψη συμμετοχής των γονέων σε δραστηριότητες του νηπιαγωγείου κατά τους ίδιους σε σειρά ποσοστού επιλογής :

1. στο περιορισμένο ενδιαφέρον των γονέων για τα προβλήματα του σχολείου
2. στην άγνοια των γονέων για τα προβλήματα του σχολείου
3. την κακή επικοινωνία του σχολείου με το σύνδεσμο γονέων
4. κάτι άλλο : έλλειψη χρόνου
5. στις συχνές αλλαγές των γονέων στο σχολείο

Πίνακας 6.2. 7. Παράγοντες που αποδίδουν την έλλειψη συμμετοχής των γονέων σε δραστηριότητες του νηπιαγωγείου

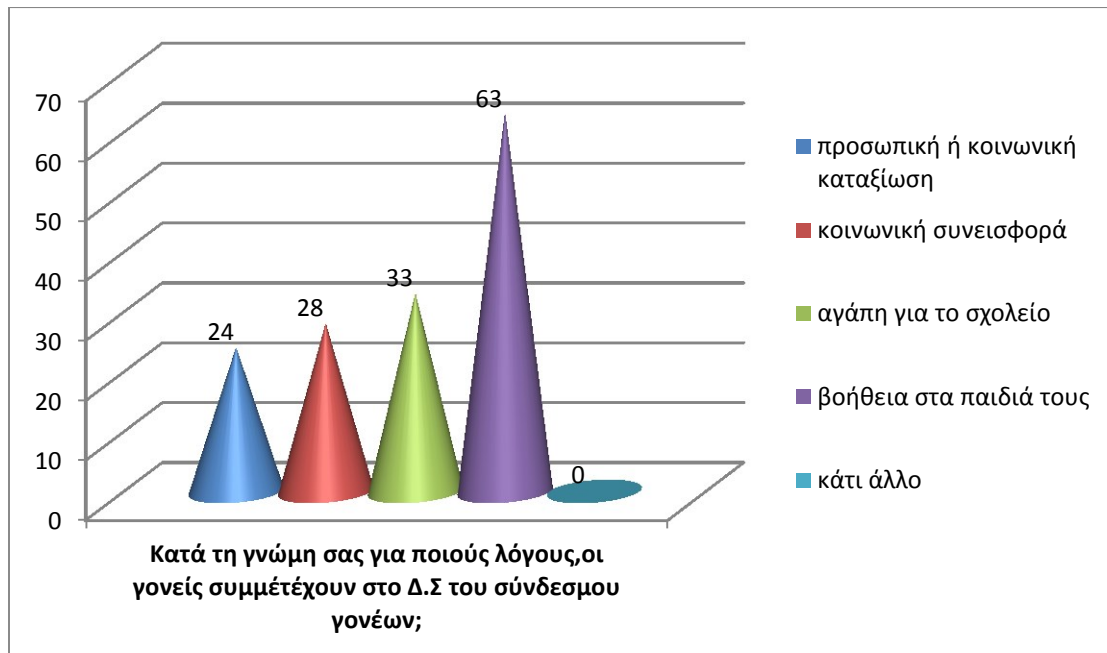

Στο **ερώτημα 8** εξέφρασαν τη γνώμη τους για τους λόγους που οι γονείς συμμετέχουν στο Δ.Σ. του συνδέσμου γονέων και κηδεμόνων, π.χ. α) προσωπική ή κοινωνική καταξίωση, β) κοινωνική συνεισφορά, γ) αγάπη για το σχολείο, δ) βοήθεια στα παιδιά τους, κ.α.

Οι γονείς διατύπωσαν τις απόψεις τους για τους **λόγους που συμμετέχουν στο Δ.Σ. του συνδέσμου γονέων και κηδεμόνων**, κατά σειρά ποσοστού επιλογής:

1. βοήθεια στα παιδιά τους
2. αγάπη για το σχολείο
3. κοινωνική συνεισφορά
4. προσωπική ή κοινωνική καταξίωση

Πίνακας 6.2. 8. Συμμετοχή των γονέων στο Δ.Σ. του συνδέσμου γονέων και κηδεμόνων

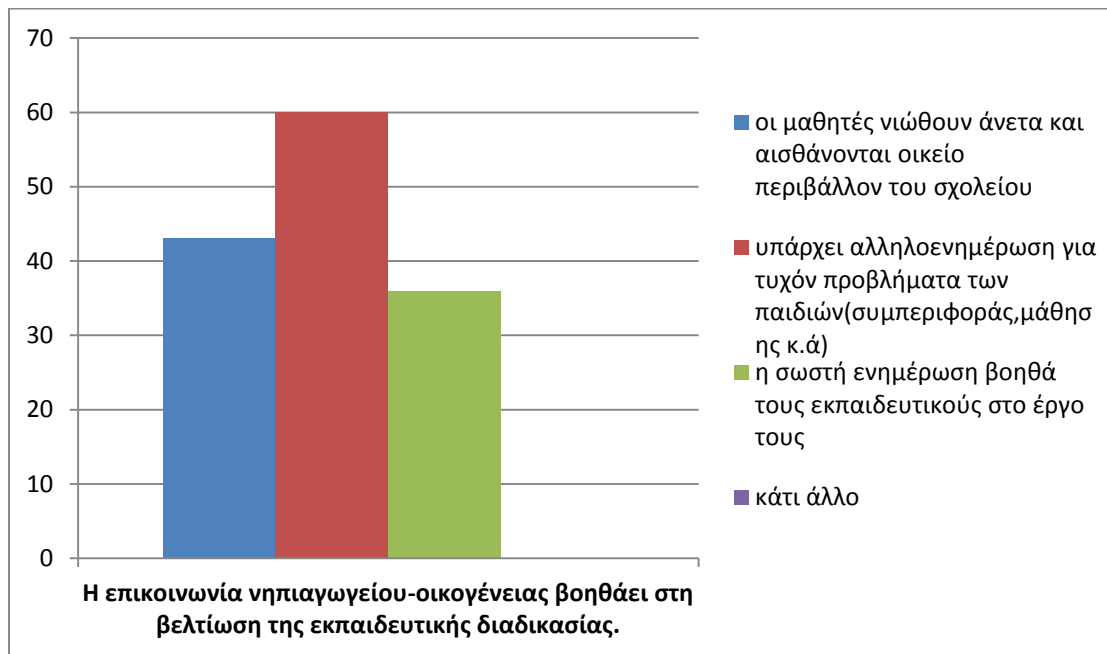

Στο **ερώτημα 9** ανέφεραν αν η επικοινωνία νηπιαγωγείου – οικογένειας βοηθάει στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας π.χ. :α. οι μαθητές νιώθουν άνετα και αισθάνονται οικείο το περιβάλλον του σχολείου β. υπάρχει αλληλοενημέρωση για τυχόν προβλήματα των παιδιών (συμπεριφοράς, μάθησης κ.ά.) ,γ. η σωστή ενημέρωση βοηθά τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους κ.α.

Κατά την γνώμη των γονέων η **επικοινωνία νηπιαγωγείου – οικογένειας βοηθάει στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας** , κατά σειρά ποσοστού επιλογής :

1. υπάρχει αλληλοενημέρωση για τυχόν προβλήματα των παιδιών (συμπεριφοράς, μάθησης κ.ά.)
2. οι μαθητές νιώθουν άνετα και αισθάνονται οικείο το περιβάλλον του
3. η σωστή ενημέρωση βοηθά τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους

Πίνακα 6.2. 9. Συμβολή της επικοινωνίας νηπιαγωγείου – οικογένειας στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας

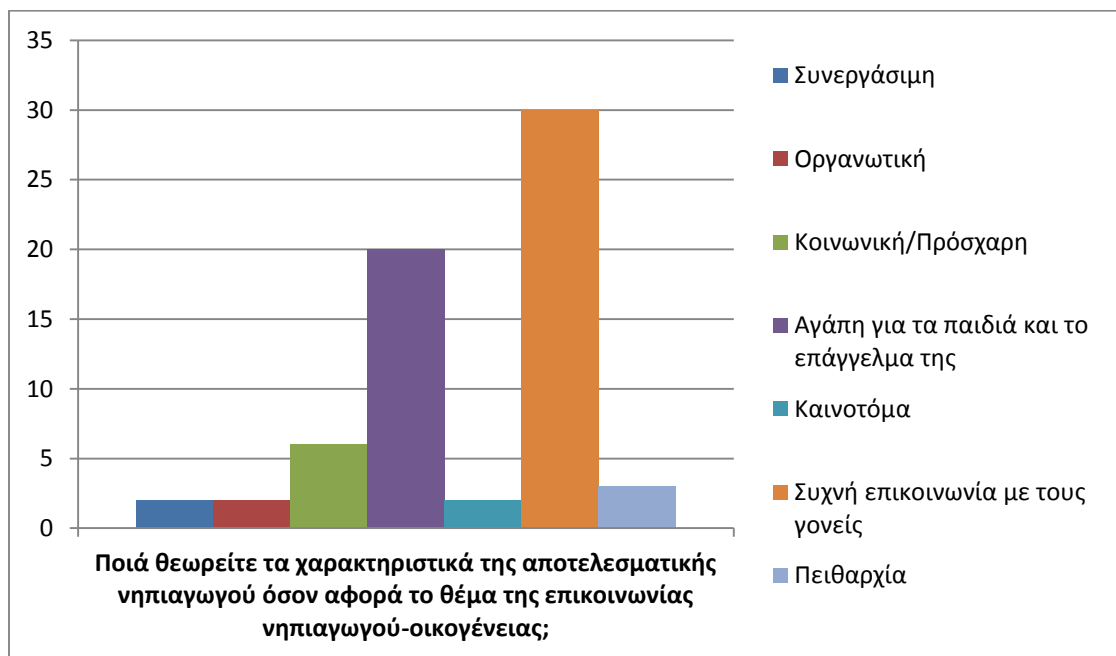

Στο **ερώτημα 10** ανοικτού τύπου είχαν την ελευθερία να αναφέρουν ποια είναι τα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής νηπιαγωγού όσον αφορά το θέμα της επικοινωνίας νηπιαγωγείου – οικογένειας .

Τα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής νηπιαγωγού κατά τους γονείς είναι τα ακόλουθα σε σειρά διατύπωσης :

1. συχνή επικοινωνία με τους γονείς ,
2. αγάπη για τα παιδιά και το επάγγελμα της ,
3. κοινωνική και πρόσχαρη,
4. να έχει πειθαρχία ,
5. συνεργάσιμη, οργανωτική και καινοτόμα.

Πίνακας 6.2.10. Χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής νηπιαγωγού

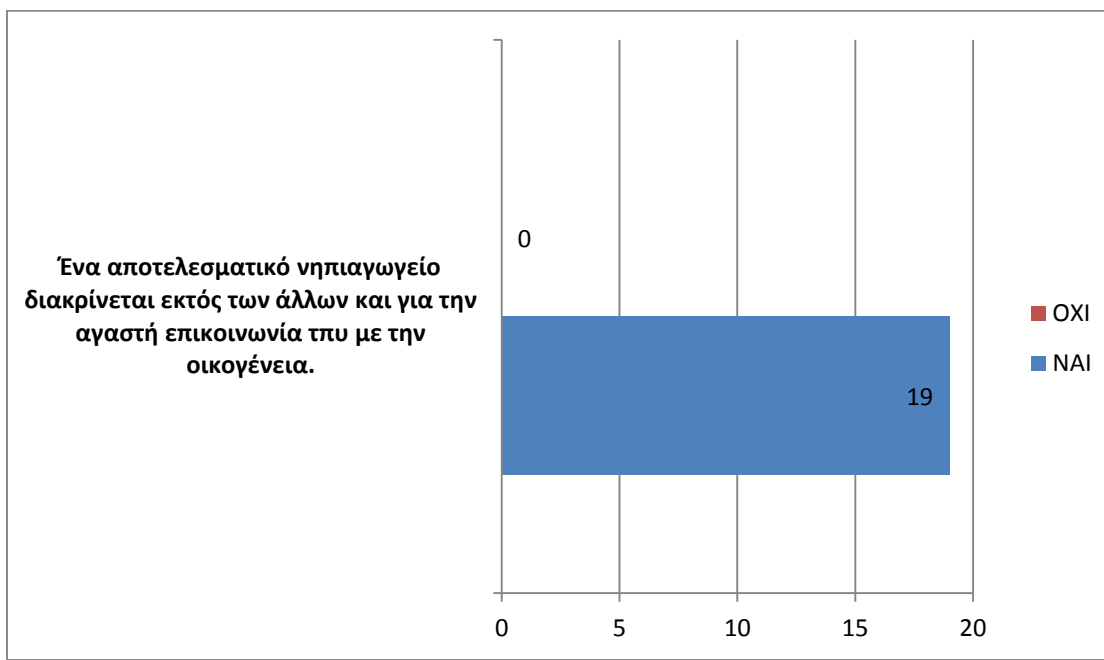

6.3. Απόψεις των νηπιαγωγών για την επικοινωνία και συνεργασία στο νηπιαγωγείο

Στα ερωτηματολόγια που δόθηκαν, στόχος ήταν να καταγραφούν οι απόψεις των νηπιαγωγών για την επικοινωνία και συνεργασία με το νηπιαγωγείο. Με βάση τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας οι νηπιαγωγοί, με τη σειρά τους, δηλώνουν σε ποιους τομείς και ποιοι είναι οι παράγοντες που συμβάλλουν στην συνεργασία τους με τους γονείς. Συμπεραίνοντας ότι και οι νηπιαγωγοί επιδιώκουν τη συνεργασία και την επικοινωνία με τους γονείς.

Στο **ερώτημα 1** απάντησαν και οι 19 νηπιαγωγοί σε ποσοστό 100% ΝΑΙ πιστεύοντας πως ένα αποτελεσματικό σχολείο διακρίνεται, από μια συνεχή επικοινωνία με τους γονείς.

Πίνακας 6.3. 1 .Το αποτελεσματικό σχολείο διακρίνεται, από μια συνεχή επικοινωνία με τους γονείς

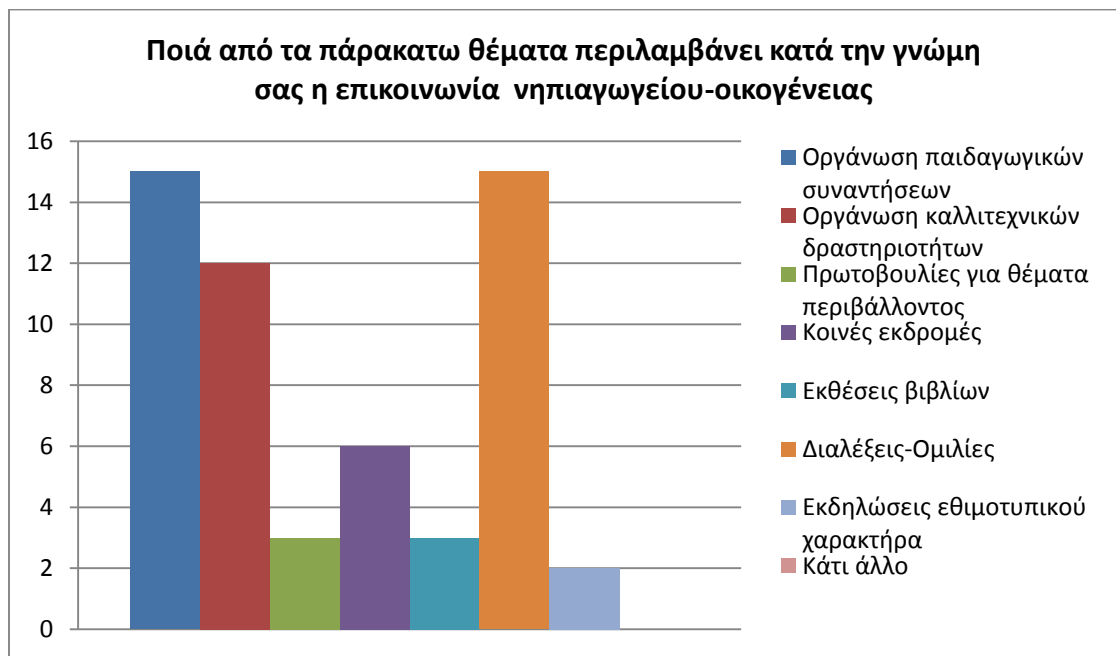

Στο **ερώτημα 2** ανέφεραν ποια θέματα περιλαμβάνει κατά τη γνώμη τους η επικοινωνία νηπιαγωγείου - οικογένειας Π.χ. α.οργάνωση παιδαγωγικών συναντήσεων, β. οργάνωση καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων (θέατρο, μουσική, ζωγραφική) ,γ. πρωτοβουλίες για θέματα περιβάλλοντος , δ. κοινές εκδρομές ε.εκθέσεις βιβλίων ,στ. διαλέξεις-ομιλίες ,ζ. εκδηλώσεις εθιμοτυπικού χαρακτήρα κ.α.

Στο ερώτημα αυτό είχαν την επιλογή ελεύθερα να επιλέξουν από τις 8 επιλογές και καταγράφονται τα πιο κάτω θέματα με σειρά ποσοστού επιλογής:

- 1.οργάνωση παιδαγωγικών συναντήσεων και οι διαλέξεις-ομιλίες.
- 2.οργάνωση καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων (θέατρο, μουσική, ζωγραφική) .
3. κοινές εκδρομές .
4. πρωτοβουλίες για θέματα περιβάλλοντος και οι εκθέσεις βιβλίων .
5. εκδηλώσεις εθιμοτυπικού χαρακτήρα .

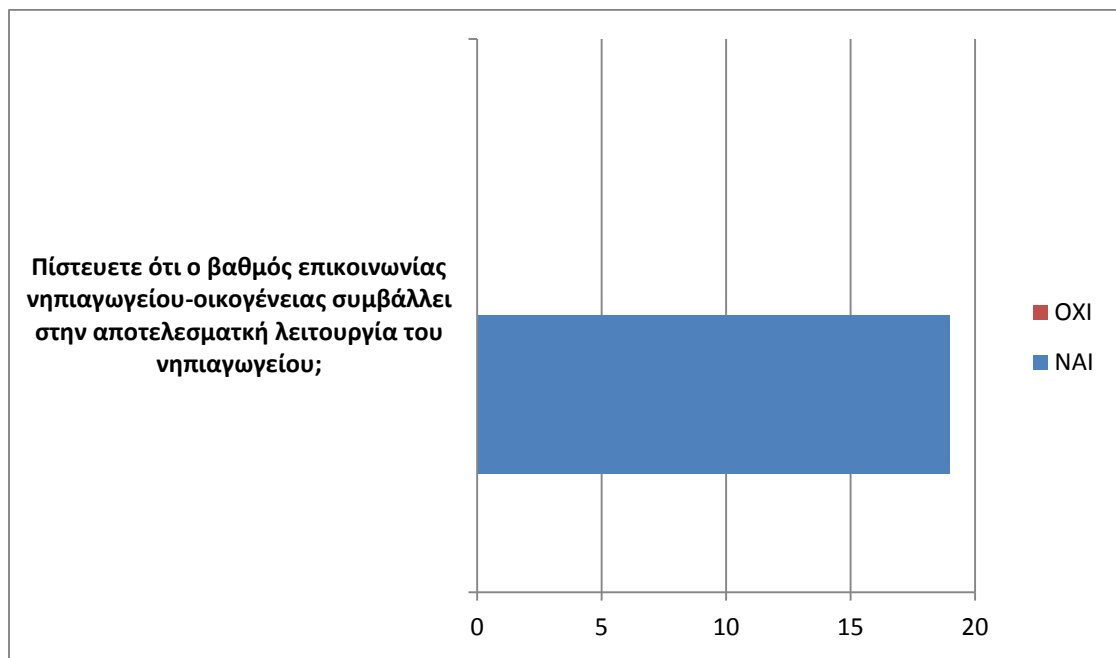
Πίνακας 6.3. 2 :θέματα τα οποία περιλαμβάνει η επικοινωνία νηπιαγωγείου - οικογένειας

Στο **ερώτημα 3** απάντησαν με ένα ΝΑΙ ή ένα ΟΧΙ αν πιστεύουν πως ο βαθμός επικοινωνίας νηπιαγωγείου - οικογένειας συμβάλλει στην αποτελεσματική λειτουργία του νηπιαγωγείου.

Στο ερώτημα αυτό υποστηρίζουν στο 100% πως ο υψηλός βαθμός επικοινωνίας μεταξύ των γονέων και των νηπιαγωγών επηρεάζει την αποτελεσματική λειτουργία του νηπιαγωγείου και σε συνέχεια την επίτευξη των στόχων των προσχολικών προγραμμάτων για ολόπλευρη ανάπτυξη των νηπίων .

Πίνακας 6.3.3 : ο βαθμός επικοινωνίας νηπιαγωγείου - οικογένειας στην αποτελεσματική λειτουργία του νηπιαγωγείου

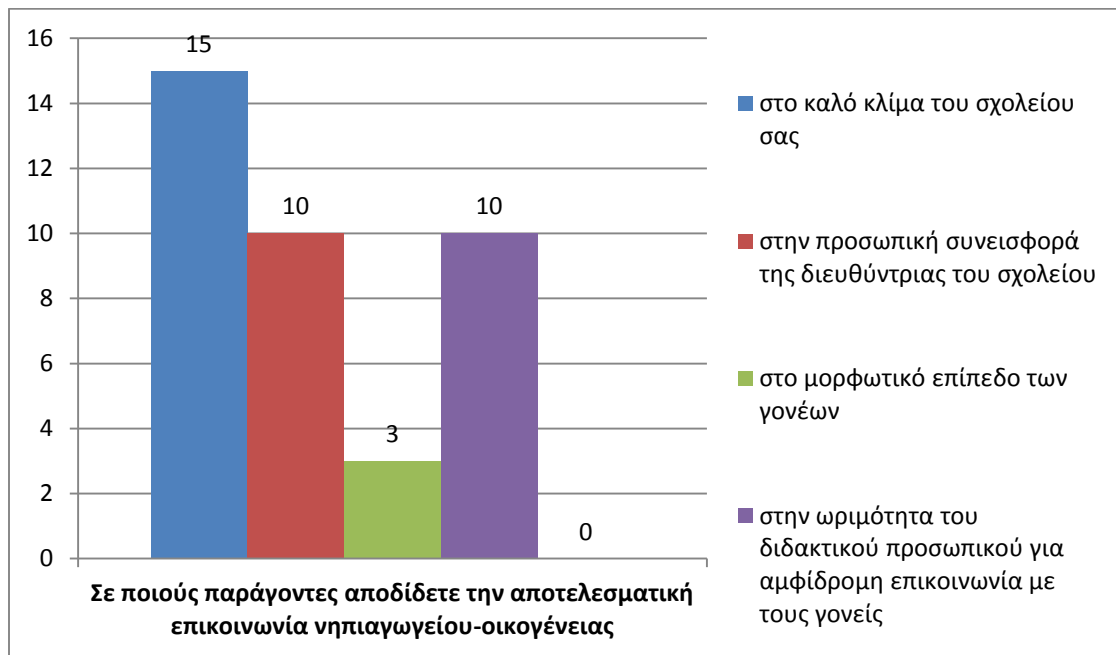

Στο **ερώτημα 4** ανέφεραν τους παράγοντες που αποδίδουν την αποτελεσματική επικοινωνία νηπιαγωγείου - οικογένειας, πχ. α. στο καλό κλίμα του σχολείου σας, β. στην προσωπική συνεισφορά της διευθύντριας του σχολείου, γ. στο μορφωτικό επίπεδο των γονέων, δ. στην ωριμότητα του διδακτικού προσωπικού για αμφίδρομη επικοινωνία με τους γονείς, κ.α.

Στο ερώτημα αυτό αναφέρονται ποιοι είναι **οι παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματική επικοινωνία νηπιαγωγείου – οικογένειας κατά την γνώμη των νηπιαγωγών**. Πιο κάτω φαίνεται η σειρά κατά ποσοστού επιλογής των ιδίων. Πιστεύουν πως οφείλεται :

- 1..στο καλό κλίμα του σχολείου σας.
- 2..στην προσωπική συνεισφορά της διευθύντριας του σχολείου και στην ωριμότητα του διδακτικού προσωπικού για αμφίδρομη επικοινωνία με τους γονείς.
- 4.στο μορφωτικό επίπεδο των γονέων.

Πίνακας 6.3. 4: Παράγοντες που αποδίδουν την αποτελεσματική επικοινωνία νηπιαγωγείου - οικογένειας

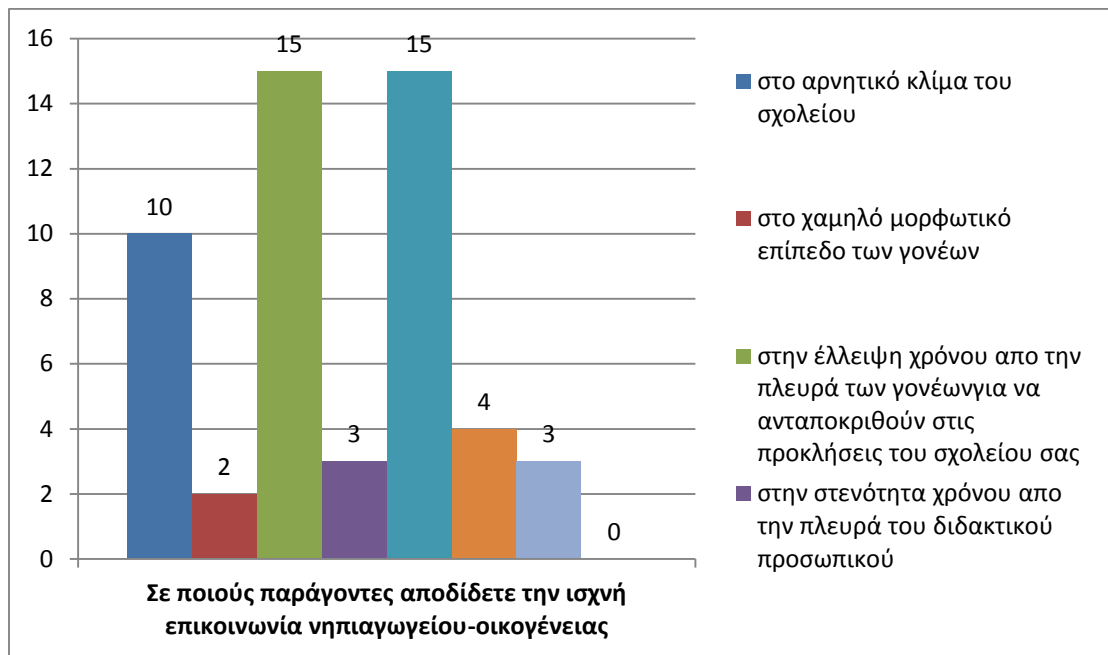
Στο **ερώτημα 5** ανέφεραν τους παράγοντες που αποδίδουν την ισχνή επικοινωνία νηπιαγωγείου- οικογένειας, π.χ.α .στο αρνητικό κλίμα του σχολείου , β. στο χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονέων ,γ. στην έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων για να ανταποκριθούν στις προσκλήσεις του σχολείου σας ,δ. στη στενότητα χρόνου από την πλευρά του διδακτικού προσωπικού , ε. στην παρέμβαση των γονέων στο παιδαγωγικό έργο των εκπαιδευτικών ,στ. στις συχνές αλλαγές του διδακτικού προσωπικού , ζ. στο ότι οι γονείς δεν γνωρίζουν τα προβλήματα του σχολείου , κ.α.

Οι παράγοντες που αποδίδουν την ισχνή επικοινωνία νηπιαγωγείου- οικογένειας κατά την γνώμη των νηπιαγωγών κατά σειρά ποσοστού επιλογής :

- 1.στην έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων για να ανταποκριθούν στις προσκλήσεις του σχολείου και στην παρέμβαση των γονέων στο παιδαγωγικό έργο των εκπαιδευτικών
2. στο αρνητικό κλίμα του σχολείου
3. στις συχνές αλλαγές του διδακτικού προσωπικού
4. στη στενότητα χρόνου από την πλευρά του διδακτικού προσωπικού στο ότι οι γονείς δεν γνωρίζουν τα προβλήματα του σχολείου
5. στο χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονέων

Πίνακας 6.3. 5 .

Παράγοντες που αποδίδουν την ισχνή επικοινωνία νηπιαγωγείου-οικογένειας

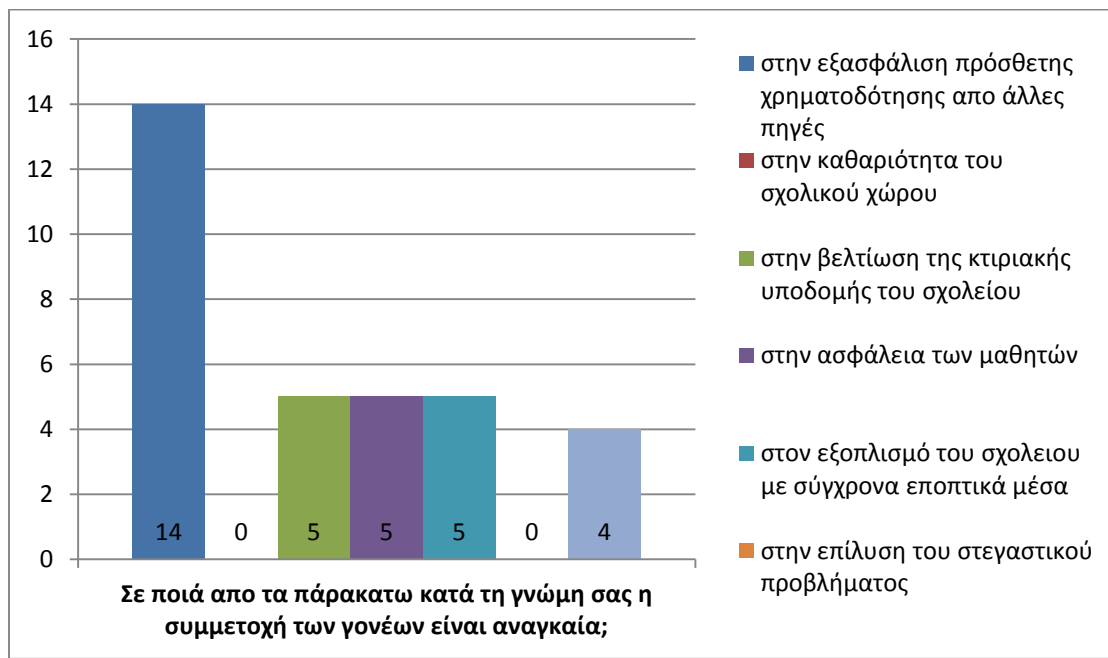

Στο **ερώτημα 6** απάντησαν πότε θεωρούν τη συμμετοχή των γονέων αναγκαία στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, π.χ. α. Στην εξασφάλιση πρόσθετης χρηματοδότησης από άλλες πηγές ,β. Στην καθαριότητα του σχολικού χώρου ,γ. Στη βελτίωση της κτιριακής υποδομής του σχολείου ,δ.Στην ασφάλεια των μαθητών ,ε. Στον εξοπλισμό του σχολείου με σύγχρονα εποπτικά μέσα ,ζ. Στην επίλυση του στεγαστικού προβλήματος , κ.α.

Η συμμετοχή των γονέων κατά την γνώμη των νηπιαγωγών στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου , θα μπορούσε να εξασφαλίζεται στους ακόλουθους τομείς ,σε σειρά ποσοστού επιλογής :

- 1.Στην εξασφάλιση πρόσθετης χρηματοδότησης από άλλες πηγές
- 2.Στην ασφάλεια των μαθητών , στον εξοπλισμό του σχολείου με σύγχρονα εποπτικά μέσα και στη βελτίωση της κτιριακής υποδομής του σχολείου με ίδια ποσοστά

Πίνακας 6.3. 6. Συμμετοχή των γονέων στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου

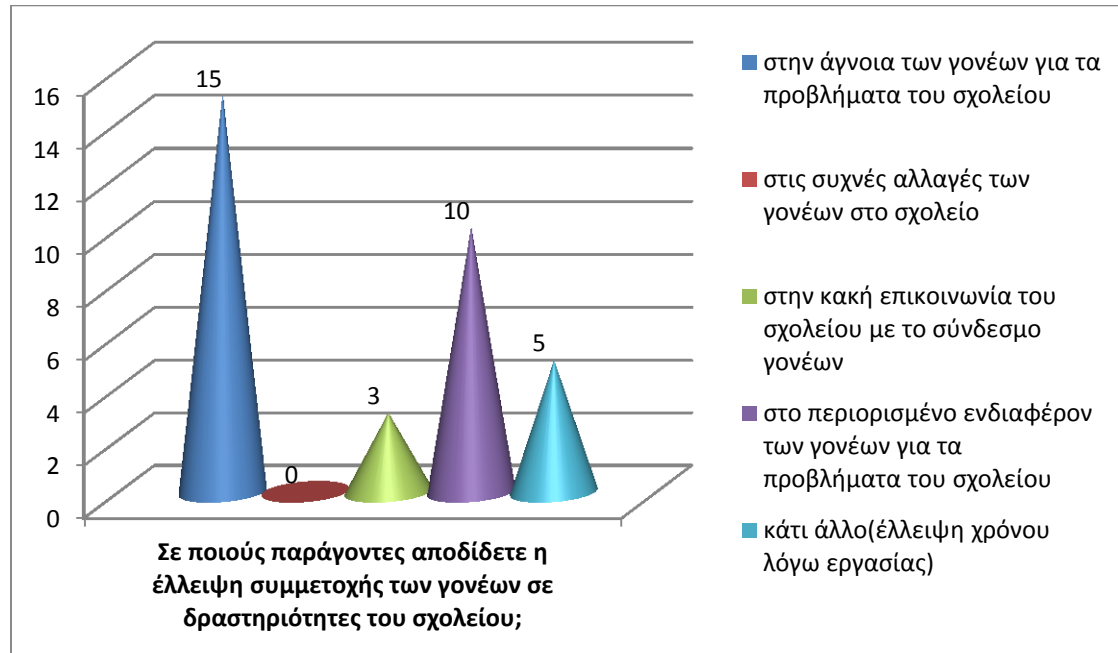
Στο **ερώτημα 7** ανέφεραν τους παράγοντες που αποδίδουν την έλλειψη συμμετοχής των γονέων σε δραστηριότητες του νηπιαγωγείου π.χ.α. στην άγνοια των γονέων για τα προβλήματα του σχολείου ,β. στις συχνές αλλαγές των γονέων στο σχολείο ,δ. στην κακή επικοινωνία του σχολείου με το σύνδεσμο γονέων , ε. στο περιορισμένο ενδιαφέρον των γονέων για τα προβλήματα του σχολείου , κ.α

Οι **παράγοντες που αποδίδουν την έλλειψη συμμετοχής των γονέων σε δραστηριότητες του νηπιαγωγείου** κατά τις νηπιαγωγούς ,σε σειρά ποσοστού επιλογής :

1. στην άγνοια των γονέων για τα προβλήματα του σχολείου.
2. στο περιορισμένο ενδιαφέρον των γονέων για τα προβλήματα του σχολείου.
3. κάτι άλλο : έλλειψη χρόνου .
4. στην κακή επικοινωνία του σχολείου με το σύνδεσμο γονέων.

Δεν αναφέρθηκε καθόλου οι συχνές αλλαγές των γονέων ως παράγοντας για την έλλειψη συμμετοχής των γονέων στις δραστηριότητες του νηπιαγωγείου.

Πίνακας 6.3. 7. Παράγοντες που αποδίδουν την έλλειψη συμμετοχής των γονέων σε δραστηριότητες του νηπιαγωγείου

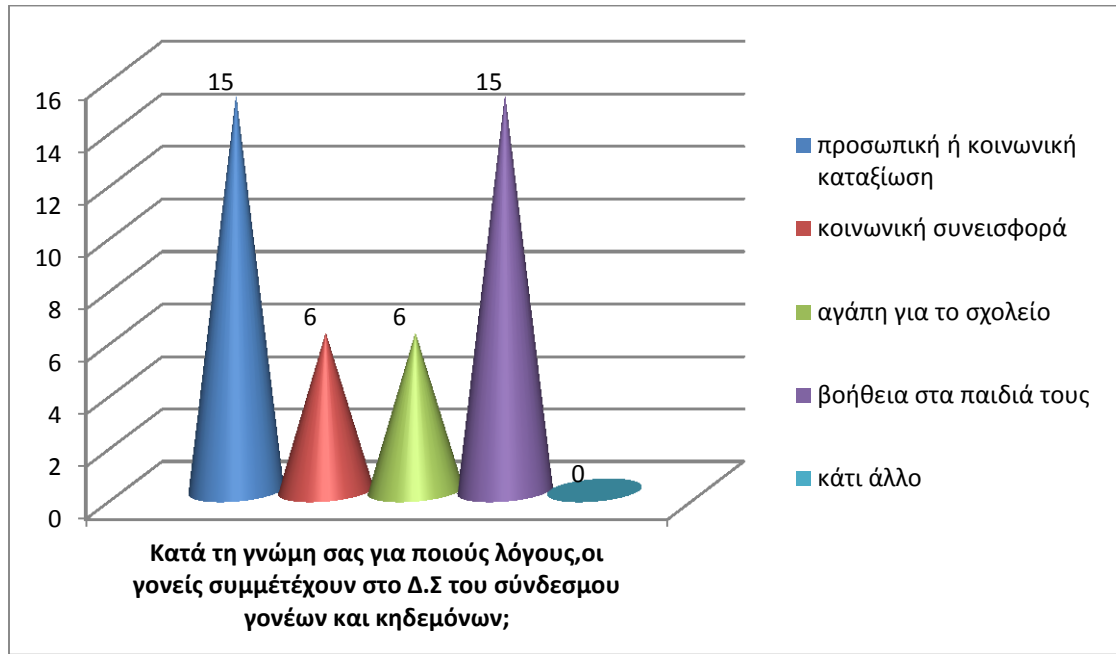

Στο **ερώτημα 8** εξέφρασαν τη γνώμη τους για τους λόγους που οι γονείς συμμετέχουν στο Δ.Σ. του συνδέσμου γονέων και κηδεμόνων, π.χ. α) προσωπική ή κοινωνική καταξίωση, β) κοινωνική συνεισφορά, γ) αγάπη για το σχολείο, δ) βοήθεια στα παιδιά τους, κ.α.

Οι νηπιαγωγοί διατύπωσαν τις απόψεις τους για τους λόγους που συμμετέχουν στο Δ.Σ. του συνδέσμου γονέων και κηδεμόνων, κατά σειρά ποσοστού επιλογής:

1. βοήθεια στα παιδιά τους και με ίδια ποσοστά η προσωπική ή κοινωνική καταξίωση
2. αγάπη για το σχολείο και με τα ίδια ποσοστά η κοινωνική συνεισφορά

Πίνακας 6.3. 8. Συμμετοχή των γονέων στο Δ.Σ. του συνδέσμου γονέων και κηδεμόνων

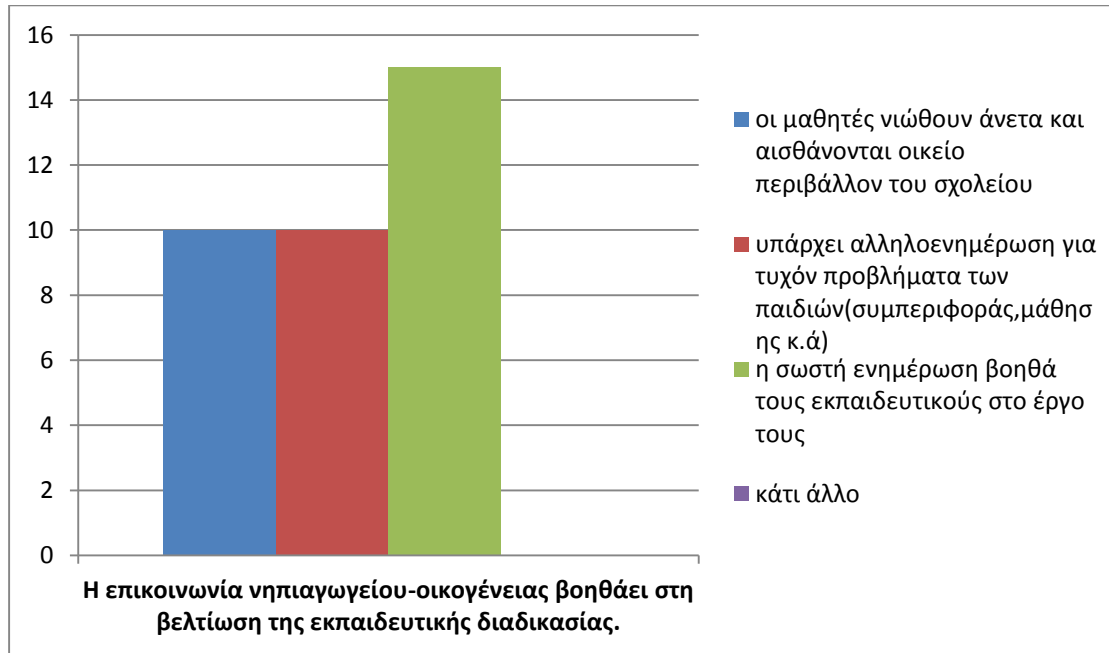

Στο **ερώτημα 9** ανέφεραν αν η επικοινωνία νηπιαγωγείου – οικογένειας βοηθάει στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας π.χ. :α. οι μαθητές νιώθουν άνετα και αισθάνονται οικείο το περιβάλλον του σχολείου β. υπάρχει αλληλοενημέρωση για τυχόν προβλήματα των παιδιών (συμπεριφοράς, μάθησης κ.ά.) ,γ. η σωστή ενημέρωση βοηθά τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους κ.α.

Κατά την γνώμη των νηπιαγωγών **η επικοινωνία νηπιαγωγείου – οικογένειας βοηθάει στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας** , κατά σειρά ποσοστού επιλογής :

- 1.η σωστή ενημέρωση βοηθά τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους.
2. υπάρχει αλληλοενημέρωση για τυχόν προβλήματα των παιδιών (συμπεριφοράς, μάθησης κ.ά.) και οι μαθητές νιώθουν άνετα και αισθάνονται οικείο το περιβάλλον του.

Πίνακα 6.3. 9. Συμβολή της επικοινωνίας νηπιαγωγείου – οικογένειας στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας

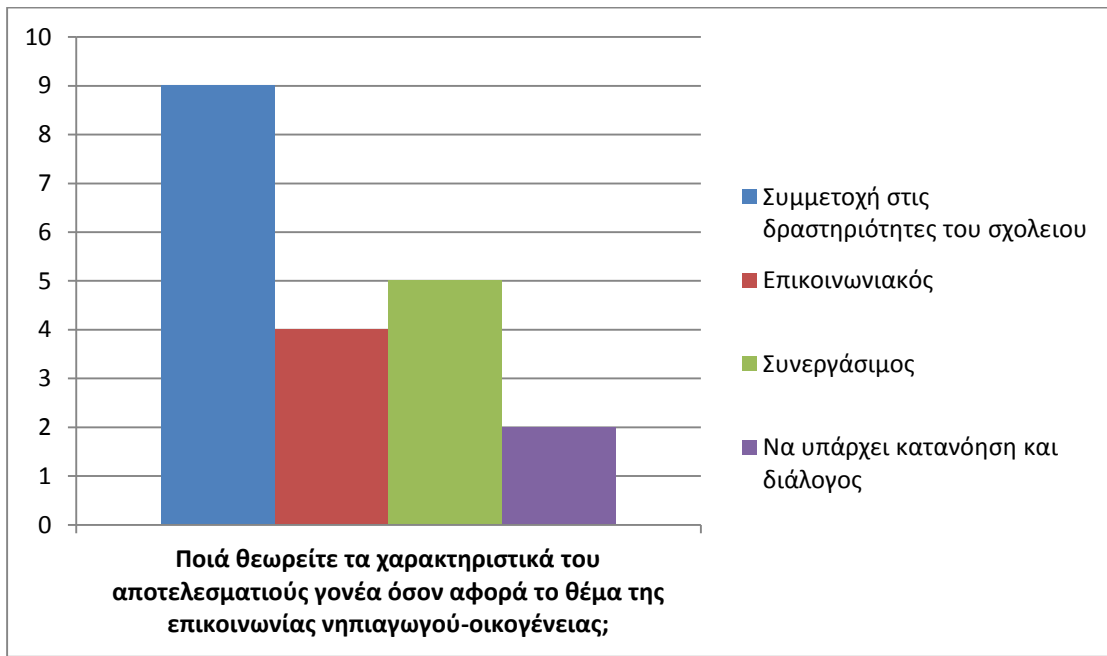

Στο **ερώτημα 10** ανοικτού τύπου είχαν την ελευθερία να αναφέρουν ποια είναι τα χαρακτηριστικά του αποτελεσματικού γονέα όσον αφορά το θέμα της επικοινωνίας νηπιαγωγείου – οικογένειας .

Τα **χαρακτηριστικά του αποτελεσματικού γονέα** κατά τις νηπιαγωγούς είναι τα ακόλουθα σε σειρά διατύπωσης :

- 1.συχνή συμμετοχή στις δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο.
- 2.συνεργάσιμος.
3. επικοινωνιακός.
4. να υπάρχει κατανόηση και διάλογος.

Πίνακας 6.3.10. Χαρακτηριστικά του αποτελεσματικού γονέα

Συμπεράσματα

Η επικοινωνία και η συνεργασία οικογένειας και νηπιαγωγείου θα συνεχίσει να αποτελεί ενδιαφέρον αντικείμενο μελέτης για τους ακαδημαϊκούς, τους εκπαιδευτικούς, τους πολιτικούς και τους γονείς. Είναι μια άξια προσπάθεια και έχει μια ερευνητική βάση λόγω των πολλών πιθανών ωφελειών που μπορεί να προσφέρει στην εκπαίδευση. Έτσι, λοιπόν, η διερεύνηση της επίδρασης σχολείου και οικογένειας στο παιδί, καθώς και η διερεύνηση των σχέσεων αυτών των δύο θεσμών είναι πολύ σημαντική.

Με βάση τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι οι νηπιαγωγοί και οι γονείς δηλώνουν την αναγκαιότητα της επικοινωνίας και επιθυμία για ένα υψηλό επίπεδο της συνεργασίας τους. Θεωρούν ότι η συνεργασία αυτή υπάρχει στις περισσότερες μορφές της και επιδιώκουν από κοινού τη συνέχιση της. Οι νηπιαγωγοί φάνηκαν να αναγνωρίζουν τη μεγάλη αξία αυτής της συμμετοχής και οι γονείς ανταποκρίνονται θετικά. Άλλωστε οι γονείς πάντα ανταποκρίνονται θετικά, όταν τους δίνεται η ευκαιρία να ασκήσουν θετική επίδραση στην εκπαίδευση των παιδιών τους και όταν ένα πρόγραμμα ενδιαφέρεται για τη συμμετοχή τους.

Αυτό που διαπιστώνεται είναι ότι η συνεργασία και η επικοινωνία έπαψαν να είναι επιφανειακές αλλά ουσιαστικές και αναφέρονται σε ευρύτερα θέματα που αφορούν την αποτελεσματική λειτουργία στα προσχολικά προγράμματα.

Σε κάθε περίπτωση, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας είναι ένα μικρό δείγμα. Όμως, αυτό που διαπιστώνεται μέσα από αυτήν είναι ότι παρατηρείται μια αλλαγή σε σχέση με το παρελθόν και μια επιδίωξη καλύτερης και ουσιαστικότερης επικοινωνίας. Φυσικά, για να μπορέσει η επικοινωνία αυτή να ευδοκιμήσει είναι απαραίτητες κάποιες προϋποθέσεις που θα πρέπει να τηρούνται και από τις δύο πλευρές αποσαφηνίζοντας το ρόλο των δύο θεσμών ώστε να πάψουν να υπάρχουν τριβές μεταξύ τους.

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, δεν στάθηκαν αποθαρρυντικά για το επίπεδο της συνεργασίας, φανέρωσαν, όμως, ότι χρειάζεται μεγαλύτερη προσπάθεια και αφιέρωση μεγαλύτερου χρόνου και κόπου, ιδίως από την πλευρά των νηπιαγωγών, οι οποίοι σαν επαγγελματίες πρέπει να πάρουν την πρωτοβουλία να ενισχύσουν τους γονείς και να βοηθήσουν στην ύπαρξη γονεϊκής εμπλοκής στα προσχολικά προγράμματα.

Από την επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας έγινε φανερό ότι κατά πλειοψηφία περίπου 100% των γονέων και των νηπιαγωγών στο πρώτο ερώτημα εκτιμούν θετικά την αποτελεσματικότητα της αμφίδρομης επικοινωνίας. Έτσι ένα αποτελεσματικό σχολείο διακρίνεται, από μια συνεχή επικοινωνία με τους γονείς και στηρίζουν, στο τρίτο ερώτημα, πως ο υψηλός βαθμός επικοινωνίας νηπιαγωγείου - οικογένειας συμβάλλει στην αποτελεσματική λειτουργία του.

Στο δεύτερο ερώτημα συμφώνησαν πως η οργάνωση παιδαγωγικών συναντήσεων, οι διαλέξεις-ομιλίες και η οργάνωση καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων (θέατρο, μουσική, ζωγραφική) είναι θέματα που θα πρέπει να διοργανώνονται ώστε να υπάρχει συνεργασία μεταξύ των δυο θεσμών.

Στο τέταρτο ερώτημα αυτό αναφέρονται ως παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματική επικοινωνία νηπιαγωγείου – οικογένειας : το καλό κλίμα του σχολείου, η προσωπική συνεισφορά της διευθύντριας του σχολείου και η ωριμότητα του διδακτικού προσωπικού επηρεάζουν την αμφίδρομη επικοινωνία με τους γονείς. Κύρια ευθύνη για την δομημένη επικοινωνία είναι των εκπαιδευτικών, χωρίς να επηρεάζονται από το επίπεδο των γονέων, ιδιαίτερα το μορφωτικό.

Ο κυριότερος παράγοντας που αποδίδουν την ισχυρή επικοινωνία νηπιαγωγείου- οικογένειας είναι η έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων για να ανταποκριθούν στις προσκλήσεις του σχολείου διαφωνία στο δεύτερο παράγοντα όπου οι νηπιαγωγοί οφείλουν την ισχυρή επικοινωνία στην παρέμβαση των γονέων στο παιδαγωγικό έργο των εκπαιδευτικών, ενώ οι γονείς υποστηρίζουν ότι δεν γνωρίζουν τα προβλήματα του σχολείου. Το αρνητικό κλίμα του σχολείου έρχεται ως επόμενος

παράγοντάς . Ωστόσο συχνές αλλαγές του διδακτικού προσωπικού , η στενότητα χρόνου από την πλευρά του διδακτικού προσωπικού και το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονέων φαίνεται πως δεν επηρεάζουν αρνητικά την επικοινωνία .

Η συμμετοχή των γονέων κατά την γνώμη τους στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου , θα μπορούσε να εξασφαλίζεται στους ακόλουθους τομείς ,ως ένας συνοδοιπόρος και συνεργάτης :

1. Στην ασφάλεια των μαθητών .
2. Στον εξοπλισμό του σχολείου με σύγχρονα εποπτικά μέσα.
3. Στην εξασφάλιση πρόσθετης χρηματοδότησης από άλλες πηγές .

Μολονότι πιστεύουν στη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο αναφέρουν τόσο οι ίδιοι τόσο και οι νηπιαγωγοί κάποιους από τους παράγοντες που αποδίδουν την έλλειψη συμμετοχής σε αυτές : η άγνοια τους για τα προβλήματα του σχολείου και η έλλειψη χρόνου λόγω φόρτου εργασίας . Επίσης αναφέρουν το περιορισμένο ενδιαφέρον των γονέων για τα προβλήματα του σχολείου ,δίνοντας το βάρος και την ευθύνη στους νηπιαγωγούς του σχολείου. Η κακή επικοινωνία του σχολείου με το σύνδεσμο γονέων θεωρείται και για τους δύο φορείς τελευταίος αρνητικός παράγοντας συνεργασίας. Οι γονείς αναφέρουν ως τελευταίο αρνητικό παράγοντα τις συχνές αλλαγές των γονέων ενώ οι νηπιαγωγοί δεν τον αναφέρουν καθόλου.

Οι γονείς στηρίζουν τη συμμετοχή τους στο Δ.Σ. του συνδέσμου γονέων και κηδεμόνων με προταρχικό στόχο τη βοήθεια στα παιδιά τους και την αγάπη για το σχολείο , ενώ εξέφρασαν τη γνώμη τους ότι οι δράσεις τους είναι κοινωνικού περιεχομένου και συνάμα να υποστηρίζουν πως η συμμετοχή τους έχει σχέση με την προσωπική ή κοινωνική καταξίωση. Αντίθετα ενώ υποστηρίζουν οι νηπιαγωγοί πως η συμμετοχή των γονέων στο Δ.Σ. του συνδέσμου γονέων και κηδεμόνων έχει ως κύριο σκοπό τη βοήθεια στα παιδιά τους , με ίδια ποσοστά πιστεύουν και πως η δράση τους έχει άμεση σχέση με την προσωπική ή κοινωνική καταξίωση. Σε δεύτερη επιλογή κατά

τη γνώμη τους παρουσιάζεται η αγάπη για το σχολείο και με τα ίδια ποσοστά η κοινωνική συνεισφορά.

Κατά την γνώμη των νηπιαγωγών και των γονέων η επικοινωνία νηπιαγωγείου – οικογένειας βοηθάει στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας . Υποστηρίζουν πως μέσα από τον καθορισμό της προόδου πως θα υπάρχει αλληλοενημέρωση για τυχόν προβλήματα των παιδιών (συμπεριφοράς, μάθησης κ.ά.)(προταρχικής σημασίας για τους γονείς) ,οι μαθητές νιώθουν άνετα και αισθάνονται οικείο το περιβάλλον του και βοήθεια στο έργο των εκπαιδευτικών στο έργο τους (όπου για τις νηπιαγωγούς ήταν προταρχικής σημασίας) .

Σε μια αμφίδρομη και επικοδομητική επικοινωνία και συνεργασία , συνεργάτες είναι οι γονείς και οι νηπιαγωγοί οι οποίοι θα πρέπει να χαρακτηρίζονται ως αποτελεσματικοί για την εξεύρεση ενός διαύλου επικοινωνίας με στόχο την πρόοδο του παιδιού .

Τα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής νηπιαγωγούς , σύμφωνα με τους γονείς είναι :

1.συχνή επικοινωνία με τους γονείς ,2.αγάπη για τα παιδιά και το επάγγελμα της ,
3.κοινωνική και πρόσχαρη, 4.να έχει πειθαρχία ,5. συνεργάσιμη, οργανωτική και καινοτόμα.

Τα χαρακτηριστικά του αποτελεσματικού γονέα κατά τις νηπιαγωγούς είναι :

1.συχνή συμμετοχή στις δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο ,2.συνεργάσιμος
3. επικοινωνιακός ,4. να υπάρχει κατανόηση και διάλογος.

Από την παρούσα διερεύνηση, διαπιστώνεται η βούληση των γονέων να καταστούν ενεργότεροι συνεργάτες των νηπιαγωγών στην εκπαιδευτική διαδικασία και υποστηρίζεται η αναγκαιότητα ανάπτυξης ενθαρρυντικής στάσης από την πλευρά των εκπαιδευτικών, αναφορικά με το συμμετοχικό ρόλο της οικογένειας, μιας στάσης που θα προωθεί την επικοδομητική και θεσμική, γονεϊκή εμπλοκή στο χώρο του νηπιαγωγείου, αναγνωρίζοντας έμπρακτα τον ουσιαστικό τους ρόλο. Κρίσιμη

προϋπόθεση αποτελεί η καλλιέργεια κλίματος αλληλοεκτίμησης και εμπιστοσύνης μεταξύ νηπιαγωγών και γονέων. Θα πρέπει, επίσης, να εφαρμοστούν πρακτικές που αξιοποιούν την εμπειρία των γονέων και βοηθούν προς την κατεύθυνση της καλής συνεργασίας μαζί του. Χρειάζεται, εξάλλου, να δημιουργείται ένας κοινός κώδικας επικοινωνίας με τους γονείς και οι ρόλοι τους να είναι διακριτοί και οριοθετημένοι, ώστε να μην υπονομεύεται η αποτελεσματικότητα της συνεργασίας των δυο πλευρών αλλά, αντίθετα να δυναμώνει.

Είναι αναγκαίο νηπιαγωγοί και γονείς να κατανοήσουν πως οι ρόλοι τους μπορεί να είναι διαφορετικοί αλλά επιτρέπουν στην κάθε πλευρά να συνεισφέρει συμπληρωματικά στην ανάπτυξη, τη μάθηση και στην εξέλιξη των παιδιών. Από μια αρμονική συνεργασία παιδαγωγού-γονιού μόνο θετικά στοιχεία μπορούν να προκύψουν για την ανάπτυξη του παιδιού (Olmsted, 1991)

Σ' αυτό το σημείο, θα μπορούσαμε να πούμε πως όσο πιο αρμονική είναι η σχέση ανάμεσα στο νηπιαγωγείο και στο σπίτι, όσο πιο ουσιαστική η συμμετοχή των γονέων και κηδεμόνων στο σχολείο και όσο πιο ανοιχτοί οι διάυλοι επικοινωνίας, τόσο ανάμεσα στους γονείς και το σχολείο όσο και ανάμεσα στους γονείς μεταξύ τους, τόσο αποτελεσματικότερη θα είναι η λειτουργία του νηπιαγωγείου και η εκπαίδευση των παιδιών, ώστε να υπάρχουν θετικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη, τη μάθηση και στην εξέλιξη τους.

Είναι φανερό, ότι σχεδόν σε κανένα άλλο επίπεδο εκπαίδευσης, η συνεργασία δεν έχει περισσότερο νόημα, από ότι στα πλαίσια της προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης. Με τους γονείς στην κορυφή και με θέμα κλειδί την ποιότητα της σχέσης μεταξύ γονέων και νηπιαγωγών το αίτημα για ποιοτική εκπαίδευση μπορεί να ικανοποιηθεί μόνο, όταν οικογένεια, σχολείο και κοινωνία συνεργάζονται εποικοδομητικά, αξιοποιώντας την υπεύθυνη συμμετοχή τους, μέσα από μια σχέση αλληλοπροσφοράς και συνέχειας.

Προτάσεις.

Η συμμετοχή των γονέων στην καθημερινή δραστηριότητα του νηπιαγωγείου, ιδιαίτερα σήμερα που οι δημόσιες δαπάνες για την παιδεία έχουν μειωθεί σημαντικά, αποτελεί επίκαιρο και ώριμο πλέον κοινωνικό αίτημα, το οποίο θα μπορούσε να ικανοποιηθεί με πολλούς τρόπους, που θα προταθούν από τις/τους νηπιαγωγούς.

Το μέλλον λοιπόν στη συνεργασία αυτή έγκειται, σε μεγάλο βαθμό, στη βελτίωση των προγραμμάτων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών για την επιτυχή εμπλοκή των γονέων στη σχολική ζωή, που θα λαμβάνουν υπόψη άμεσες ανάγκες και προτεραιότητες των δύο πλευρών (Erstein, 1992). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί, μεταξύ άλλων, με την επιμόρφωση των νηπιαγωγών σε δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας εκπαιδευτικού- γονέα, με απώτερο στόχο τη βελτίωση των σχολικών επιδόσεων του παιδιού τους.

Ιδιαίτερα απαιτείται η εκπαίδευση σε τρόπους προσέγγισης οικογενειών χαμηλών κοινωνικό-οικονομικών στρωμάτων και εθνικών μειονοτήτων. Καταρτισμένοι εκπαιδευτικοί θα είναι αυτοί που θα μπορούν να βρουν τρόπους να συνεργαστούν αποτελεσματικά με τους γονείς, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές ανάμεσα στις οικογένειες και προσφέροντας στον κάθε γονέα, με τον καταλληλότερο τρόπο, όλες εκείνες τις πληροφορίες που χρειάζεται, έτσι ώστε όλοι οι γονείς να αναχωρούν από το σχολείο γνωρίζοντας τι ακριβώς πρέπει να πράξουν για να υποστηρίξουν τη σχολική επιτυχία του παιδιού τους (Συμεού, 2008).

Προκειμένου να πραγματοποιούν επιτυχημένες αλληλεπιδράσεις με τους γονείς, οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί θα μπορούσαν να αναπτύσσουν στη διάρκεια των σπουδών τους τρία βασικά χαρακτηριστικά στοιχεία προσωπικότητας:

1. τον αναστοχασμό πάνω στις εμπειρίες τους και στα επαγγελματικά τους πιστεύω .
2. Τη δέσμευση για την υποστήριξη και διασφάλιση του συμφέροντος των μαθητών .

3. την ενσυναίσθηση ή την ικανότητα να αναγνωρίσουν και να εκτιμούν διαφορετικές προσεγγίσεις και καινοτόμες ιδέες (Sumsion, 1999).

Καλό θα ήταν, επίσης, να ενταχθούν στη βασική κατάρτιση και στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σχετικά μαθήματα, με τα οποία θα ενημερώνονται για προγράμματα που έχουν δοκιμαστεί σε άλλες χώρες και για πρακτικές που χρησιμοποιούνται με επιτυχία, ώστε να προβληματιστούν για τον τρόπο με τον οποίο θα οργανώσουν και οι ίδιοι ανάλογες στρατηγικές. Μαθήματα που θα τους ευαισθητοποιήσουν και θα τους μάθουν απαραίτητες επικοινωνιακές τεχνικές (Γκλιάου- Χριστοδούλου, 2005).

Αναμφίβολα, όπως έδειξε και η παρούσα έρευνα, γονείς και νηπιαγωγοί επιθυμούν να βρουν τα κατάλληλα κανάλια επικοινωνίας δημιουργώντας κλίμα εμπιστοσύνης με τις/τους νηπιαγωγούς για τη συνοικοδόμηση της εκπαιδευτικής πράξης. Όμως, είναι γνωστό από έρευνες ότι και οι νηπιαγωγοί δηλώνουν πως επιθυμούν τη συνεργασία των γονέων σε κλίμα αλληλοσεβασμού.

Για να επιτευχθεί μια ουσιαστική συνεργασία μεταξύ τους, θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση μια πιο εκτεταμένη έρευνα κατά επαρχίες ίσως και παγκύπρια ώστε:

1. να στηρίξουμε τη θεσμική ενημέρωση των γονέων, όπου οι γονείς θα πληροφορηθούν για τις δυνατότητες συμμετοχής και συνδρομής τους στο εκπαιδευτικό έργο, χωρίς να παραβιάζουν, παρά τη θέλησή τους ή εν αγνοία τους, τα όρια της γονεϊκής εμπλοκής.

2. να αρθούν οι επιφυλάξεις των νηπιαγωγών, που θέλουν να βλέπουν τους γονείς όχι ως αντιπάλους αλλά ως συμμάχους στο δύσκολο και πολυδιάστατο έργο της εκπαίδευσης.

Η οργάνωση ενός συστήματος επικοινωνίας και συνεργασίας με γονείς αποτελεί μια προτεραιότητα για τα νηπιαγωγεία. Θα πρέπει, επομένως οι γονείς, οι

νηπιαγωγοί , η διοίκηση και το σχολείο συνολικά, να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις που επιτρέπουν γόνιμες συναλλαγές.

Επομένως η ομαλή συνεργασία γονιών και νηπιαγωγών απαιτεί οι δύο πλευρές:

- Να μοιράζονται ευθύνες και δικαιώματα.
- Να δείχνουν αμοιβαίο σεβασμό ως προς τις γνώσεις και τις επιδεξιότητες.
- Να ενθαρρύνουν την ειλικρινή επικοινωνία και την ανοιχτή διμερή ανταλλαγή πληροφοριών.
- Να καταρτίζουν προγράμματα και να λαμβάνουν αποφάσεις από κοινού.
- Να συμμετέχουν ισότιμα στην εκπαιδευτική διαδικασία , στη διατύπωση στόχων, στο σχεδιασμό, στην υλοποίηση και αξιολόγηση του προγράμματος.

Αντί Επιλόγου

Το επικοινωνιακό μοντέλο του αποτελεσματικού νηπιαγωγείου (σύμφωνα με την έρευνα που έχει διεξαχθεί)

Στηριζόμενοι στην άποψη πως η οικογένεια και το νηπιαγωγείο είναι δύο φυσικοί συνεργάτες στη ζωή του παιδιού θα πρέπει να αναφερθούμε πως η σχέση τους θα πρέπει να χαρακτηρίζεται ουσιαστική και δοτική για να προετοιμάζουν και να προσαρμόζουν το παιδί στο νηπιαγωγείο .

Πιο συγκεκριμένα η αποτελεσματική συνεργασία πρέπει να βασίζεται στην εκπαίδευση και ενημέρωση των γονέων(π.χ. συνεδρίες), στη συμμετοχή των γονέων στις διάφορες δραστηριότητες του νηπιαγωγείου(π.χ. επίσκεψη στο νηπιαγωγείο για να δουν μία έκθεση βιβλίου), στη συμμετοχή των γονέων στις αναπτυξιακές και μαθησιακές δραστηριότητες του παιδιού στο σπίτι (π.χ. ενίσχυση των δεξιοτήτων που απέκτησε πρόσφατα το παιδί στο νηπιαγωγείο) καθώς και τη συμμετοχή των γονέων στη λήψη των αποφάσεων (π.χ. παιδαγωγικά και οικονομικά ζητήματα).

Τόσο η βοήθεια και η συμμετοχή της οικογένειας στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, όσο και η ετοιμότητα του ίδιου του νηπιαγωγείου να δεχθεί το παιδί, αποτελούν τα κύρια συστατικά της μεταξύ τους συνεργασίας. Μίας συνεργασίας που εκ των πραγμάτων θα συμβάλει στην ομαλή και ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού.

Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν πως το νηπιαγωγείο μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα μέρος όπου μοιράζονται εμπειρίες ζωής και σχέσεις ανάμεσα σε πολλούς ενήλικους και πάρα πολλά παιδιά. Σκεφτόμαστε το νηπιαγωγείο ως ένα είδος οικοδομήματος υπό κατασκευή που συνεχώς αναπροσαρμόζεται στα νέα δεδομένα. Αυτό που επίσης είναι πάντα σημαντικό για μας τους νηπιαγωγούς είναι να επεκταθεί το ζωντανό μας σχολικό σύστημα στον κόσμο των οικογενειών, δίνοντάς τους το δικαίωμα να γνωρίζουν γι' αυτό και να συμμετέχουν σ' αυτό.

Νηπιαγωγείο
οικοδόμημα

Κτίζονται οι σχέσεις ενηλίκων και παιδιών

Γονείς

Νηπιαγωγοί

Συνεργάτες , Συνοικοδόμοι

Δημιουργούν ένα **οικοσύστημα** όπου ενώνετε ο κόσμος των οικογενειών με τον κόσμο του νηπιαγωγείου

Βασική προϋπόθεση η συνεκπαίδευση και ο αλληλοσεβασμός

Στόχος: η ολόπλευρη αναπτυξη του παιδιού

Κατασκευάζονται σχέσεις επικοινωνίας μέσα από τις δραστηριότητες

Συνεργάζονται

Υπουργείο Παιδείας
& πολιτισμού

Κοινότητα
Δήμο

Θέματα
επικοινωνίας

οργάνωση
παιδαγωγικών
συναντήσεων

διαλέξεις-
ομιλίες

Συμμετοχή στον
σύνδεσμο γονέων

οργάνωση
καλλιτεχνικών
δραστηριοτήτων

Παράγοντες θετικής επικοινωνίας

το καλό κλίμα του σχολείου
η προσωπική συνεισφορά της διευθύντριας
η ωριμότητα του διδακτικού προσωπικού

Βελτίωση των σχέσεων

οργάνωση εκπαιδευτικών
προγραμμάτων πχ γονεϊκή
εμπλοκή

Βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας

- αλληλονημέρωση για τυχόν προβλήματα των παιδιών (συμπεριφοράς, μάθησης κ..α
- οι μαθητές νιώθουν άνετα και αισθάνονται οικείο το περιβάλλον του
- βοήθεια στο έργο των εκπαιδευτικών

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. Ελληνόγλωσση

Αθανασούλα-Ρέππα (1999) «Η επικοινωνία στον εκπαιδευτικό οργανισμό», στο βιβλίο Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων, Εκδόσεις Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Τόμος Β΄, Κεφάλαιο 3ο, Πάτρα. σελ., 137-178

Αναλυτικά Προγράμματα για την προσχολική και πρώτη σχολική περίοδο, (2010) . Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ,Παιδαγωγικό Ινστιτούτο , Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων .

Αναλυτικό Πρόγραμμα για την αγωγή και εκπαίδευση παιδιών πρώτης σχολικής ηλικίας (3-6 χρονών), (2011).Συγγραφή και Επιστημονική Επιμέλεια Ελένη Λοΐζου ,Χρυστάλλα Παπαδημήτρη-Καχριμάνη.

Αντωνάκης, Ι., (1999) . Η συμβολή των εσωτερικών χαρακτηριστικών του οικογενειακού περιβάλλοντος στη σχολική επιτυχία του μαθητή, στο Το Σχολείο και το Σπίτι, 412.

Association for Childhood Education International (2011). ACEI Παγκόσμιες Οδηγίες.

Γεωργίου, Ν.Σ. (2000). Σχέση σχολείου – οικογένειας και ανάπτυξη του παιδιού.Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Γεωργίου, Ν. (2005). Ψυχολογία Οικογενειακών Συστημάτων. Αθήνα: Άστραπος.

Γκλιάου-Χριστοδούλου, Ν. (2005). Η ανάγκη επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στην κατεύθυνση ανάπτυξης αποτελεσματικής συνεργασίας σχολείου-οικογένειας.Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων

Δαβαζόγλου, Α. & Κόκκινος, Κ. (2003). Η σχέση του σχολείου με οικογένειες που έχουν παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες. Παιδαγωγική Επιθεώρηση, 35.

Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π., Μασαγιάννη Ε. (2008). Οδηγός νηπιαγωγού. Αθήνα:Εκδόσεις Πατάκη.

Καραβίδα, Β. (2009). Στοιχεία Δεοντολογίας Επαγγέλματος. Σημειώσεις Δ΄ Εξάμηνο.Ιωάννινα: Τ.Ε.Ι. Ηπείρου

Katz, L. (2000). Τι μπορούμε να μάθουμε στο Reggio Emilia. Οι χίλιες γλώσσες των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Αθήνα: Πατάκης.

Κιτσαράς, Γ. (1988). Εισαγωγή Στην Προσχολική Παιδαγωγική, Αθήνα:Κιτσαράς

- Κιτσαράς, Γ. (1997). Προσχολική Παιδαγωγική, Αθήνα: Κιτσαράς
- Κόζυβα, Χ. (2009). Στάσεις και απόψεις γονέων σχετικά με την επικοινωνία σχολείου-οικογένειας και την επίδρασή της στην επίδοση των παιδιών. Πτυχιακή Μελέτη. Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.
- Λαλούμη – Βιδάλη, Ε. (2008). Ανθρώπινες σχέσεις & επικοινωνία στην προσχολική εκπαίδευση, από την θεωρία στην πράξη. Θεσσαλονίκη: Σύγχρονες Εκδόσεις
- Μακ Κουέιλ Ντ. ,(1997). Εισαγωγή στη Θεωρία της Μαζικής Επικοινωνίας, Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη
- Ματσαγγούρας, Η. (2002). Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση. Εννοιοκεντρική αναπλαισίωση και σχέδια εργασίας. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Ματσαγγούρας, Η. - Βέρδης, Α. (2003). Γονείς, Εταίροι στην εκπαίδευση: Απόψεις Ελλήνων γονέων υπό τη σύγχρονη προβληματική, Επιστημονικό Βήμα(ΙΠΕΜ-ΔΟΕ), 2, 5-23.
- Ματσαγγούρας, Η. (2008). Εκπαιδύοντας παιδιά υψηλών ικανοτήτων μάθησης: Διαφοροποιημένη συνεκπαίδευση. Αθήνα: Gutenberg.
- Μετοχιανάκης, Γ. Η. (2000). Εισαγωγή στην παιδαγωγική. Γενική θεώρηση. Ηράκλειο: Ιδιωτική Έκδοση.
- Μουσιάδου, Ε. (2009). Βιωματική και γραμματισμός στο νηπιαγωγείο. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο. Διαθέσιμο στο <http://www.nipiagogoi.gr/grammatismos-mousiadou.pdf>
- Μπαρδή, Π. (1976). Δημιουργικές Απασχολήσεις στο Νηπιαγωγείο, Αθήνα: Δίπτυχο.
- Μπία, Δ. (2008). Η αλληλεπίδραση γονέων και σχολείου στα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην προσχολική αγωγή. Ανακοίνωση στο 4ο Συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ. Ναύπλιο: 12-14 Δεκεμβρίου. Διαθέσιμο στο <http://kpe-kastor.kas.sch.gr/peekpe4/proceedings/synedria13/mpia.pdf>
- Μπουραντάς, Δ. (1992). Οργανωτική Θεωρία και Συμπεριφορά, Εκδόσεις Team, Αθήνα, 1992
- Μυλωνάκου – Κεκέ, Η. (2006). Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις στην επικοινωνία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας. Αθήνα: Εκδόσεις Άτραπος.

Μυλωνάκου- Κεκέ, Η. (2009). Συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας: θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές εφαρμογές. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ

Νικολακάκη, Μ., Σώφρονα, Ε. & Κιαμίλη, Φ. (2002), Αγωγή προσχολικής ηλικίας, Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.

Νικολαΐδη, Ε.& Πρωτόπαπα, Α. (2011). Αντιλήψεις των γονέων για την συνεργασία παιδικού σταθμού-οικογένειας. Αθήνα: Τ.Ε.Ι. Αθήνας.

Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου

Πανταζής, Χ.Σ. & Σακελλαρίου, Ι. Μ. (2005). Προσχολική παιδαγωγική. Προβληματισμοί – Προτάσεις. Αθήνα: Άτραπος.

Παντελιάδου, Σ.& Αντωνίου, Φ. (2008). Διδακτικές προσεγγίσεις και πρακτικές για μαθητές με Μαθησιακές δυσκολίες. Θεσσαλονίκη: Γράφημα.

Παπαγιαννίδου, Χ. (2000). Σχέσεις γονέων και δασκάλων στην προσχολική εκπαίδευση. Σύγχρονη εκπαίδευση.

Παπαδιώτη - Αθανασίου, Β. (2000). Οικογένεια και όρια: Συστημική προσέγγιση. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Παρπαϊρή, Α.Ν. (2012). Η συμβολή των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών στην επικοινωνία εκπαιδευτικών και οικογένειας και κατ' επέκταση στη λειτουργικότητα της σχολικής μονάδας. Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. http://estia.hua.gr:8080/dspace/bitstream/123456789/1717/1/Parpairi_Aggeliki.pdf

Πέσλη, Α. (2009). Σύνδεση οικογένειας και σχολείου σε μειονοτικές ομάδες: Ανάλυση του επιστημονικού λόγου μέσα από το περιοδικό Race, Ethnicity and Education. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο. <http://invenio.lib.auth.gr/record/126054/files/GRI-2011-6403.pdf?version=1>

Πέτρου Στυλ., (199). Σχολεία χωρίς Τείχη .

Πιαζέ, Ζ. (1979). Το Μέλλον της Εκπαίδευσης, (μτφρ. Καντάς, Α.), Αθήνα:Υποδομή Πνευματικός, Δ., Παπακανάκης, Π., Γάκη, Ε. (2008). Γονεϊκή εμπλοκή στην εκπαίδευση των παιδιών: Διερεύνηση των πεποιθήσεων των γονέων. Στο Μπρούζος, Α., Μισαηλίδη, Π., Εμβαλωτής, Α. & Ευκλείδη. Α Σχολείο και Οικογένεια, τόμος 6, 193-216. Αθήνα: Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος.

Ρέντζου, Κ. (2011). Αξιολόγηση της ποιότητας της παρεχόμενης αγωγής και φροντίδας σε προσχολικά κέντρα. Μια προσέγγιση από τη μεριά του ερευνητή, των παιδαγωγών

και των γονέων. Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή. Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Saifer, S. (1996). Πρακτικές λύσεις για κάθε πρόβλημα, (μτφρ. Δεληγιάννη, Χ.), Αθήνα: Πατάκης

Σαΐτης, Χ. (2007). Ο Διευθυντής στο σύγχρονο σχολείο. Από τη Θεωρία στην Πράξη. Αθήνα: Ιδιωτική Έκδοση.

Σαμαρά, Α. (2010). Στάσεις και αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για το ρόλο του διευθυντή της σχολικής μονάδας στη δημιουργία αγωγής συνεργασίας σχολείου-οικογένειας: Η περίπτωση των νομών Καρδίτσας και Τρικάλων. Διπλωματική Εργασία. Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο http://195.251.30.202:8080/dspace/bitstream/123456789/1113/1/Samara_Aikaterini.pdf

Σακελλαρίου, Μ. (2006). Η συνεργασία οικογένειας, σχολείου, κοινωνίας στα πλαίσια της προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης. Παιδαγωγική-Θεωρία και Πράξη, Τεύχος 1, 21-37.

Σπυρόπουλος, Α. (1955) Σχολείον και Οικογένεια, Αθήνα, Χ.Ο.

Συμεού, Λ. (2003). Σχέσεις σχολείου-οικογένειας: έννοιες, μορφές και εκπαιδευτικές συνεπαγωγές. Παιδαγωγική Επιθεώρηση, 36, 101-113.

Συμεού, Λ. (2008). Σχέσεις εκπαιδευτικών-γονέων: Μοντέλα εκπαιδευτικών της Κύπρου. Στο Μπρούζος, Α., Μισαηλίδη, Π., Εμβαλώτης, Α. & Ευκλείδη, Α. Σχολείο και οικογένεια 6, 135-171. Αθήνα: Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος, Ελληνικά Γράμματα.

Φίλιας, Β. (2001), «Εισαγωγή στη Μεθοδολογία και τις τεχνικές των Κοινωνικών Ερευνών», (επιμ) Εκδ. Gutenberg, Αθήνα

Ψάλτη, Α. & Γαβριηλίδου, Μ. (1995). Συνεργασία γονιών-σχολείου: Πραγματικότητα ή ουτοπία για την Ελλάδα; Θεσσαλονίκη: Σύγχρονη Εκπαίδευση.

B. Ξενόγλωσση

Berger, E. (2004). *Parents as Partners in Education. Families and School Working Together* (6th ed.) New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.

Brito, J., & Waller, H. (1994). *Partnership at a price? Ruling the Margins. Problematizing Parental Involvement*. London: Institute of education, University of London, 157-166

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge: Harvard University Press.

Bronfenbrenner, U. (1986). *Ecology of the family as a context for human development: Research Perspectives*. *Developmental Psychology*, 22, 732-742.

Bronfenbrenner, U. (1989). *Ecological systems theory*. In: R. Vasta (Ed.), *Annals of child development*. 6, 187-251. Greenwich, CT: JAI

Bronfenbrenner, U. & Morris, P. A. (1998). *The ecology of developmental processes*. In W. Damon & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology, Vol. 1: Theoretical models of human development* (5th ed., pp. 993-1023). New York: John Wiley and Sons, Inc.

Caddell, D. (1996). *Roles, responsibilities and relationships: Engendering parental involvement*. Paper presented at SERA conference. Dundee, Scotland.

Cohen, L. & Manion, L. (1997). *Research Methods in Education* (4th ed.). London: Routledge Publishers.

Dale, N. (1996). *Working With Families of Children With Special Needs: Partnership and Practice*. London: Routledge.

Desimore, L. (1999). *Linking Parent Involvement with Student Achievement: Do Race and Income Matter?* *The Journal of Educational Research*, 93(1), 11-30.

Dodge, D. T., & Colker, L. J. (1998). *The creative curriculum for early childhood*. Washington, DC: Teaching Strategies Inc.

Epstein, J. L. & Dauber, S.L. (1991). *School programs and teacher practices of parent involvement in inner-city elementary and middle schools*. *The elementary School Journal*, 91(3), 289-305.

Epstein, J.L. (1992). *School and family partnerships*. In M. Atkin (ed.) *Encyclopedia of Educational Research*. New York: MacMillan.

Epstein, J. (1995). School- family- community partnerships: caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 76 (9), 701- 712.

Epstein,J.L. (1996). Advances in Family, Community and School Partnerships. *Community Educational Journal*, 23(3), 10-15.

Epstein, J. L., Sanders, M. G., Simon, B. S., Clark Salinas, K., Rodriguez Jansorn, N. & Van Voorhis, F. L. (2002). *School, family, and community partnerships.Your handbook for action (2nded.)*. Thousand Oaks. CA: Corwin Press, Inc.

Epstein, J. L.&Jansorn, N. (2004).School, Family and Community Partnerships Link the Plan. *Education Digest*, 69(6), 19-23.

Epstein, J. L.& Salinas, K.C. (2004).Partnering with families and communities.*Educational Leadership*, 61(8), 12-18.

Fantuzzo, J., Tighe, E. & Childs, S. (2000). Family involvement questionnaire: A multivariate assessment of family participation in early childhood education.*Journal of Education Research*, 80, (6), 330-337.

Fullan, M. (1982).*The Meaning of Educational Change*. New York: Teacher's College Press.

Grolnick, W.&Slowiaczek, M. (1994).Parents' involvement in children's schooling:A multidimensional conceptualization and motivational model. *ChildDevelopment*, 65, 237-252.

Grolnick, W., Benjet, C., Kurowski, C. & Apostoleris, N. (1997). Predictors of parental involvement in children's schooling. *Journal of Educational Psychology*, 89,(35), 538-548.

Hill, N. E. (2001). Parenting and academic socialization as they relate to school readiness: The role of ethnicity and family income. *Journal of Educational Psychology*, 93, 686–697.

Hill, N. E., & Craft, S. A. (2003). Parent–school involvement and school performance: Mediated pathways among socioeconomically comparable African American and Euro-American families. *Journal of Educational Psychology*, 95, 74–83.

Hill, N.E. & Taylor, L.C. (2004).Parental school involvement and children's academic achievement. *American Psychological Society*, 13(4), 161-164.

Ho, E.& Willms, J. (1996). Effects of Parental Involvement on Eighth-Grade Achievement. *Sociology of Education*, 69,126-141.

MacLeod, C. & Mathews, A. M., (1985). Selective processing of threat cues in anxiety states. *Behaviour Research and Therapy*, 23, 563-569.

McGregor, D. (1960). *The Human Side of Enterprise*. New York: McGraw-hill.

Martin, J., Ranson, S., Tall, G. (1997). Parents as partners in assuring the quality of schools. *Scottish Education Review*, 29(1), 39-55.

Minke, K.M.& Anderson, K.J. (2003).Restructuring routine parent-teacher conferences: The family-school conference model. *The Elementary School Journal*, 104(1), 49-69.

Nichols-Solomon, R. (2001). Barriers to serious Parent involvement. *The educational Digest*, 66(5), 33-37.

Olmsted, P. (1991). Parent involvement in elementary education. Findings and suggestions from the follow through program. *The Elementary School Journal*, 91(3), 221-231.

Powell, D.R., & Diamond, K. E. (1995).Approaches to parent-teacher relationships in U.S. early childhood programs during the twentieth century. *Journal of Education*, 177(3), 71-94.

Price, B.J. & Marsh, G.E., Π. (1985). Practical suggestions for planning and conducting parent conferences. *Teaching Exceptional Children*, 17(4), 274-278.

Ramirez, F. (2001).Technology and parent involvement. *Clearing House*, 75(1), 30-31.

Rentzou, K. (2004). *Working with parents in the UK and Greek pre-school settings: A care study*.Αδημοσίευτη μεταπτυχιακή διατριβή. London: Brunel University.

Robson, S. (1996). Home and school: A potentially powerful partnership. In S.

Sakellariou, M., & Rentzou, K. (2007).Types of parental involvement in Greek preschool settings – a case study. *The International Journal of Learning*.14(1), 33-40.

Sumsion, J. (1999). A neophyte early childhood teacher's developing relationships with parents: An ecological perspective. *Early Childhood Research and Practice* 1, no. 1. <http://ecrp.uiuc.edu/v1n1/sumsion.html> .

Tomlinson, S. (1991).*Teachers and parents: Home-school partnerships*. London:Institute for Public Policy Research.

παράρτημα

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητοί γονείς,

Οι σχέσεις οικογένειας και νηπιαγωγείου αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που αφορούν στην εκπαίδευση των παιδιών. Σκοπός του ερωτηματολογίου είναι να διερευνήσει τι σκέφτεστε και πώς νιώθετε αναφορικά με τις σχέσεις σας με το νηπιαγωγείο του παιδιού σας.

Ο χρόνος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου δεν υπερβαίνει τα 10 λεπτά της ώρας. Παρακαλούμε, βεβαιωθείτε ότι έχετε απαντήσει σ' όλες τις ερωτήσεις.

Δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις. Μας ενδιαφέρει η προσωπική σας άποψη.

Οι πληροφορίες που θα προκύψουν θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς σκοπούς στο πλαίσιο της διπλωματικής μου έρευνας . Τα ερωτηματολόγια είναι ανώνυμα και δε χρειάζεται να γράψετε πουθενά το όνομά σας.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία.

Η Υπεύθυνη της Έρευνας

Η νηπιαγωγός Ανδρούλα Πέτρου

A. Γενικά Στοιχεία

1. Φύλο: Άνδρας Γυναίκα

2. Ηλικία: 22-30 31-40 41-50 51 και άνω

3. Μόρφωση:

-Δίπλωμα γυμνάσιο

-δίπλωμα λύκειο

-πτυχίο ΑΕΙ/ ΤΕΙ

-Μεταπτυχιακό (Master)

-Διδακτορικό

-Άλλες σπουδές: .....

Β. Παρακαλώ απαντήστε τα πιο κάτω ερωτήματα ανάλογα , σημειώνοντας ένα x εκεί που ισχύει.

1. Ένα αποτελεσματικό σχολείο διακρίνεται, από μια συνεχή επικοινωνία με τους γονείς .

ΝΑΙ ΟΧΙ

2. Ποια από τα παρακάτω θέματα περιλαμβάνει κατά τη γνώμη σας η επικοινωνία νηπιαγωγείου - οικογένειας ;

α. οργάνωση παιδαγωγικών συναντήσεων

β. οργάνωση καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων

(θέατρο, μουσική, ζωγραφική)

γ. πρωτοβουλίες για θέματα περιβάλλοντος

δ. κοινές εκδρομές

ε. εκθέσεις βιβλίων

στ. διαλέξεις-ομιλίες

ζ. εκδηλώσεις εθιμοτυπικού χαρακτήρα

η. κάτι άλλο (αναφέρετε ποιο) .....

3. Πιστεύετε ότι ο βαθμός επικοινωνίας νηπιαγωγείου - οικογένειας συμβάλλει στην αποτελεσματική λειτουργία του νηπιαγωγείου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

4. Σε ποιους παράγοντες αποδίδετε την αποτελεσματική επικοινωνία νηπιαγωγείου - οικογένειας ;

α. στο καλό κλίμα του σχολείου σας

β. στην προσωπική συνεισφορά της διευθύντριας του σχολείου

γ. στο μορφωτικό επίπεδο των γονέων

δ. στην ωριμότητα του διδακτικού προσωπικού για αμφίδρομη επικοινωνία με τους γονείς

ε. κάτι άλλο (αναφέρετε ποιο) ....

5. Σε ποιους παράγοντες αποδίδετε την ισχνή επικοινωνία νηπιαγωγείου- οικογένειας;

α. στο αρνητικό κλίμα του σχολείου

β. στο χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονέων

γ. στην έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων για να ανταποκριθούν στις προσκλήσεις του σχολείου σας

δ. στη στενότητα χρόνου από την πλευρά του διδακτικού προσωπικού

ε. στην παρέμβαση των γονέων στο παιδαγωγικό έργο των δασκάλων

στ. στις συχνές αλλαγές του διδακτικού προσωπικού

ζ. στο ότι οι γονείς δεν γνωρίζουν τα προβλήματα του σχολείου

η. κάτι άλλο (αναφέρετε ποιο) ....

6. Σε ποια από τα παρακάτω κατά τη γνώμη σας η συμμετοχή των γονέων είναι αναγκαία ;

- α. Στην εξασφάλιση πρόσθετης χρηματοδότησης από άλλες πηγές
- β. Στην καθαριότητα του σχολικού χώρου
- γ. Στη βελτίωση της κτιριακής υποδομής του σχολείου
- δ. Στην ασφάλεια των μαθητών
- ε. Στον εξοπλισμό του σχολείου με σύγχρονα εποπτικά μέσα
- στ. Στην επίλυση του στεγαστικού προβλήματος
- ζ. Άλλο, τι; .....

7. Σε ποιους παράγοντες αποδίδετε η έλλειψη συμμετοχής των γονέων σε δραστηριότητες του νηπιαγωγείου;

- α. στην άγνοια των γονέων για τα προβλήματα του σχολείου
- β. στις συχνές αλλαγές των γονέων στο σχολείο
- δ. στην κακή επικοινωνία του σχολείου με το σύνδεσμο γονέων
- ε. στο περιορισμένο ενδιαφέρον των γονέων για τα προβλήματα του σχολείου
- στ. κάτι άλλο (αναφέρετε ποιο) .....

γονέων

8. Κατά τη γνώμη σας για ποιους λόγους, οι γονείς συμμετέχουν στο Δ.Σ. του συνδέσμου

και κηδεμόνων;

- α) προσωπική ή κοινωνική καταξίωση
- β) κοινωνική συνεισφορά
- γ) αγάπη για το σχολείο
- δ) βοήθεια στα παιδιά τους

ε) κάτι άλλο (αναφέρετε ποιο) .....

9. Η επικοινωνία νηπιαγωγείου – οικογένειας βοηθάει στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας :

α. οι μαθητές νιώθουν άνετα και αισθάνονται οικείο το περιβάλλον του σχολείου

β. υπάρχει αλληλοενημέρωση για τυχόν προβλήματα των παιδιών (συμπεριφοράς, μάθησης κ.ά.)

γ. η σωστή ενημέρωση βοηθά τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους

δ. άλλο, τι; .....

10. Ποια θεωρείτε τα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής νηπιαγωγού όσον αφορά το θέμα της επικοινωνίας νηπιαγωγείου – οικογένειας ;

α. ....

β. ....

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Οι σχέσεις οικογένειας και νηπιαγωγείου αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που αφορούν στην εκπαίδευση των παιδιών. Σκοπός του ερωτηματολογίου είναι να διερευνήσει τι σκέφτεστε και πώς νιώθετε αναφορικά με τις σχέσεις σας με τις οικογένειες των παιδιών.

Ο χρόνος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου δεν υπερβαίνει τα 10 λεπτά της ώρας. Παρακαλώ, βεβαιωθείτε ότι έχετε απαντήσει σ' όλες τις ερωτήσεις.

Δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις. Με ενδιαφέρει η προσωπική σας άποψη.

Οι πληροφορίες που θα προκύψουν θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς σκοπούς στο πλαίσιο της διπλωματικής μου έρευνας . Τα ερωτηματολόγια είναι ανώνυμα και δε χρειάζεται να γράψετε πουθενά το όνομά σας.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συνεργασία.

Η Υπεύθυνη της Έρευνας

Η νηπιαγωγός Ανδρούλα Πέτρου

A. Γενικά Στοιχεία:

1. Φύλο: Άνδρας Γυναίκα

2. Ηλικία: 22-30 31-40 41-50 51 και άνω

3. Μόρφωση:

- πτυχίο ΑΕΙ
- Μεταπτυχιακό (Master)
- Διδακτορικό
- Μετεκπαίδευση
- Άλλες σπουδές: .....

Β. Παρακαλώ απαντήστε τα πιο κάτω ερωτήματα ανάλογα , σημειώνοντας ένα Χ εκεί που ισχύει.

1. Ένα αποτελεσματικό νηπιαγωγείο διακρίνεται, εκτός των άλλων και για την αγαστή επικοινωνία του με την οικογένεια.

ΝΑΙ ΟΧΙ

2. Ποια από τα παρακάτω θέματα περιλαμβάνει κατά τη γνώμη σας η επικοινωνία νηπιαγωγείου - οικογένειας ;

α. οργάνωση παιδαγωγικών συναντήσεων

β. οργάνωση καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων

(θέατρο, μουσική, ζωγραφική)

γ. πρωτοβουλίες για θέματα περιβάλλοντος

δ. κοινές εκδρομές

ε. εκθέσεις βιβλίων

στ. διαλέξεις-ομιλίες

ζ. εκδηλώσεις εθιμοτυπικού χαρακτήρα

η. κάτι άλλο (αναφέρετε ποιο) .....

3. Πιστεύετε ότι ο βαθμός αυτός επικοινωνίας νηπιαγωγείου – οικογένειας συμβάλλει στην αποτελεσματική λειτουργία του νηπιαγωγείου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

4. Σε ποιους παράγοντες αποδίδετε την αποτελεσματική επικοινωνία νηπιαγωγείου - οικογένειας ;

α. στο καλό κλίμα του σχολείου σας

β. στην προσωπική συνεισφορά της διευθύντριας του σχολείου

γ. στο μορφωτικό επίπεδο των γονέων

δ. στην ωριμότητα του διδακτικού προσωπικού για αμφίδρομη επικοινωνία με τους γονείς

ε. κάτι άλλο (αναφέρετε ποιο) .....

5. Σε ποιους παράγοντες αποδίδετε την ισχνή επικοινωνία νηπιαγωγείου- οικογένειας;

α. στο αρνητικό κλίμα του σχολείου

β. στο χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονέων

γ. στην έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων για να ανταποκριθούν στις προσκλήσεις του σχολείου σας

δ. στη στενότητα χρόνου από την πλευρά του διδακτικού προσωπικού

ε. στην παρέμβαση των γονέων στο παιδαγωγικό έργο των δασκάλων

στ. στις συχνές αλλαγές του διδακτικού προσωπικού

ζ. στο ότι οι γονείς δεν γνωρίζουν τα προβλήματα του σχολείου

η. κάτι άλλο (αναφέρετε ποιο) .....

6. Σε ποια από τα παρακάτω κατά τη γνώμη σας η συμμετοχή των γονέων είναι αναγκαία :

α. Στην εξασφάλιση πρόσθετης χρηματοδότησης από άλλες πηγές

β. Στην καθαριότητα του σχολικού χώρου

γ. Στη βελτίωση της κτιριακής υποδομής του σχολείου

δ. Στην ασφάλεια των μαθητών

ε. Στον εξοπλισμό του σχολείου με σύγχρονα εποπτικά μέσα

στ. Στην επίλυση του στεγαστικού προβλήματος

ζ. Άλλο, τι; .....

7. Σε ποιους παράγοντες αποδίδετε η έλλειψη συμμετοχής των γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου;

- α. στην άγνοια των γονέων για τα προβλήματα του σχολείου
- β. στις συχνές αλλαγές των γονέων στο σχολείο
- δ. στην κακή επικοινωνία του σχολείου με το σύνδεσμο γονέων
- ε. στο περιορισμένο ενδιαφέρον των γονέων για τα προβλήματα του σχολείου
- στ. κάτι άλλο (αναφέρετε ποιο) .....

8. Κατά τη γνώμη σας για ποιους λόγους, οι γονείς συμμετέχουν στο Δ.Σ. του συνδέσμου γονέων

και κηδεμόνων;

- α) προσωπική ή κοινωνική καταξίωση
- β) κοινωνική συνεισφορά
- γ) αγάπη για το σχολείο
- δ) βοήθεια στα παιδιά τους
- ε) άλλο (αναφέρετε ποιο) .....

9. Η επικοινωνία νηπιαγωγείου – οικογένειας βοηθάει στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας :

- α. οι μαθητές νιώθουν άνετα και αισθάνονται οικείο το περιβάλλον του σχολείου
- β. υπάρχει αλληλοενημέρωση για τυχόν προβλήματα των παιδιών (συμπεριφοράς, μάθησης κ.ά.)
- γ. η σωστή ενημέρωση βοηθά τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους
- δ. άλλο, τι; .....

10. Ποια θεωρείτε τα χαρακτηριστικά του αποτελεσματικού γονέα όσον αφορά το θέμα της επικοινωνίας οικογένειας - νηπιαγωγείου;

- α. ....
- β. ....

